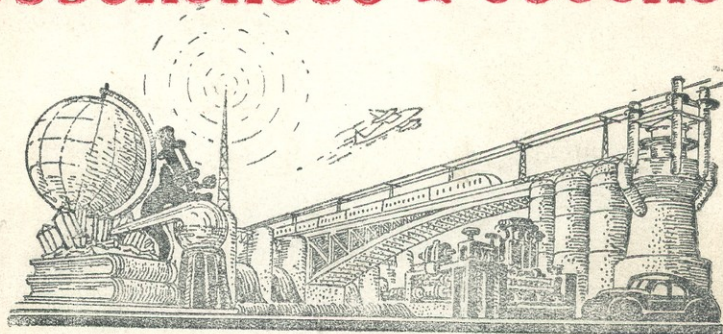

600 / 2.
1949

საქართველოს
საბჭოთაო კავშირი

მეცნიერება & ტექნიკა

მეცნიერება-ტექნიკური
ჟურნალი

12

1949

საბჭოთა კავშირის სსრ მეცნიერებათა აკადემია

მუხნიერება ჰ ტუნიკა

1949

დამამზადი

№ 12

საპარტიო სსრ მუხნიერებათა აკადემიის ყოფილი მუხნიერულ-გეგმარული ჟურნალი

რედაქციის მისამართი:

ლესელიძის ქ. № 22, ტელ. 3-46-4

იოსებ ბესარიონის-მე ს ტ ა ლ ი ნ ი

ბ რ ძ ა ნ ე ბ უ ღ ე ბ ა

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

ამხანაშ იოსებ ბასაიშვილის-ძე სვადნიის ლენინის ორდენით დაჯილდოების შესახებ

ამხანაშ ი. ბ. სტალინის დაბადების სამოცდაათ წლისთავთან დაკავშირებით და საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის განმტკიცებისა და განვითარების საქმეში, ჩვენს ქვეყანაში კომუნისმის მშენებლობაში, გერმანულ ფაშისტ დამპყრობთა და იაპონელ იმპერიალისტთა განადგურების მოწყობაში, აგრეთვე ომის შემდგომ პერიოდში სსრ კავშირის სახალხო მეურნეობის აღდგენისა და შემდგომი აღმავლობის საქმეში მისი განსაკუთრებული დამსახურების გამო ამხანაგი იოსებ ბესარიონის-ძე სტალინი დაჯილდოებულ იქნას ლენინის ორდენით.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე

6. შვბარნიკი

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი

ა. გოტსმანი

მოსკოვი, კრემლი, 1949 წ. 20 დეკემბერი.

ბ რ ძ ა ნ ე ბ უ ღ ე ბ ა

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

„ხალხთა შორის შვიდიოცის განმტკიცებისათვის“ საერთაშორისო სვადნიის პრეზიუმის დაწესების შესახებ

1. დაწესდეს საერთაშორისო სტალინური პრემიები „ხალხთა შორის შვიდიოცის განმტკიცებისათვის“.

პრემიები მიენიჭებათ მსოფლიოს ყველა ქვეყნის მოქალაქეებს, დამოუკიდებლად მათი პოლიტიკური, რელიგიური და რასობრივი განსხვავებისა, ომის განმტკიცებელთა წინააღმდეგ და შვიდიოცის განმტკიცებისათვის ბრძოლის საქმეში თვალსაჩინო დამსახურებისათვის.

2. დაწესდეს, რომ საერთაშორისო სტალინური პრემიით დაჯილდოებული პირები იღებენ:

ა) საერთაშორისო სტალინური პრემიის ლაურეატის დიპლომს;

ბ) ოქროს სამკერდე მედალს ი. ბ. სტალინის გამოსახულებით;

გ) ფულად პრემიას 100 ათასი მანეთის რაოდენობით.

3. დაწესდეს, რომ მიენიჭება საერთაშორისო სტალინური პრემიებისა „ხალხთა შორის შვიდიოცის განმტკიცებისათვის“ ხდება ყოველ წელიწადს 5-10 პრემიის რაოდენობით საერთაშორისო სტალინური პრემიების სპეციალური კომიტეტის მიერ, რომელსაც ქმნის სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნების დემოკრატიული ძალების წარმომადგენელთაგან.

4. პრემიების მიენიჭება მოხდება ყოველი წლის 21 დეკემბერს — იოსებ ბესარიონის-ძე სტალინის დაბადების დღეს.

პირველი პრემიები მიენიჭებულ იქნას 1950 წელს.

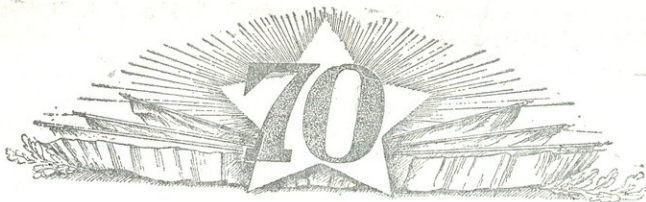
სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე

6. შვბარნიკი

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი

ა. გოტსმანი

მოსკოვი, კრემლი, 1949 წ. 20 დეკემბერი.

აშხანაგ სვადინს— დიდ ბედებსა და გასწავლებას, ლენინის უკვდავი საქმის განმგრძოლს

ქვირუასო. მემოგარო, მემოგოლო აშხანაგო, მასწავლებლო და ბელოდო!

საკავშირო კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) ცენტრალური კომიტეტი და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭო დაბადების სამოცდაათი წლისთავის დღეს, მსურველდ მოგესალმებიან შენ, ლენინის დიდ თანამებრძოლსა და მეგობარს, მისი უკვდავი საქმის გენიალურ განმგრძობს, კომუნისმის დაუღალავ შენებელს, ჩვენს ბრძენ მასწავლებელსა და ბელოდს!

ლენინთან ერთად შენ, აშხანაგო სტალინ, კმნიდი ბოლშევიკების პარტიას, ლენინთან მჭიდრო თანამეგობრობით ამუშავებდი ბოლშევიზმის იდეოლოგიურ, ორგანიზაციულ, ტაქტიკურ და თეორიულ საფუძვლებს, აწრთობდი პარტიას მშრომელთა განთავისუფლებისათვის მკაცრ ბრძოლებში, გადააქციე იგი მსოფლიოში ყველაზე მძლავრ რევოლუციურ პარტიადა. უშიშარ რევოლუციონერს, გენიალურ თეორეტიკოსს, დიდ ორგანიზატორს, შენ ლენინთან ერთად გადაჭრით და გაბედულად, მტკიცედ და ფრთხილად მიგყავდა პარტია, მუშათა კლასი შეიარაღებული აჯანყებისაკენ, სოციალისტური რევოლუციისაკენ.

ლენინთან ერთად შენ, აშხანაგო სტალინ, იყავი დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის სულიწამღმგელი და ბელოდი, მსოფლიოში მუშათა და გლეხთა პირველი საბჭოთა სოციალისტური სახელმწიფოს დამაარსებელი. სამოქალაქო ომისა და უცხოეთის ინტერვენციის წლებში შენმა ორგანიზატორულმა და მხედართმთავრულმა გენიამ საბჭოთა ხალხი და მისი გმირი წითელი არმია სამშობლოს მტრებზე გამარჯვებამდე მიიყვანა. შენი, აშხანაგო სტალინ, უშუალო ხელმძღვანელობით განხორციელდა უდიდესი მუშაობა ნაციონალური საბჭოთა რესპუბლიკების შესაქმნელად, ერთიან საკავშირო სახელმწიფოში — სსრ კავშირში მათ გასაერთიანებლად.

როცა სიკვდილმა შეწყვიტა დიდი ლენინის სიცოცხლე, შენ, აშხანაგო სტალინ, მალდა ასწიე ლენინის სახელოვანი დროშა, გაბედულად და მტკიცედ წაიყვანე ჩვენი პარტია, ლენინის გზით. ბოლშევიკების პარტია, რომელიც ძლიერია ლენინიზმისაღმის თავისი ერთგულებით, იკავავდა კაპიტალისტური სახელმწიფოებით გარემოცულ ქვეყანაში სოციალიზმის მშენებლობის გზას, რომელიც ჯერ კიდევ გაუცალავი იყო ისტორიაში.

სოციალიზმის გამარჯვებისათვის უდიდესი მნიშვნელობა ჰქონდა ჩვენს ქვეყანაში სოციალიზმის გამარჯვების შესაძლებლობის ღრმისურ თეორიას, რომელიც შენ, აშხანაგო სტალინ, განავითარე და გაამდიდრე. სოციალიზმის მტრები, საბჭოთა ხალხისა და კომუნისტური პარტიის მტრები მათოდ ცდილობდნენ აეცდინათ ჩვენი პარტია ლენინურ-სტალინური გზიდან, გაეთიშათ იგი შენი. დან, მოესპოთ მუშათა კლასისათვის თავიხი ძალების, სოციალიზმის აშენების შესაძლებლობის მტრენა. შენ უღმრთოდ აღსწედი ხალხის მტრების ავაწყურ, დანაშაულებრივ ცდებს — იდეურად განეიარაღებინათ პარტია, დაემხვრიათ მისი ერთიანობა, დაეღუპათ საბჭოთა ხელისუფლება და სოციალისტური რევოლუცია. გამცემლებისა და სოციალიზმის საქმის მოღალატეების წინააღმდეგ, ტროცისტების, ბუჩუყაზიული ნაციონალისტებისა და სხვა მტრების წინააღმდეგ სასტიკ ბრძოლაში შენს გარშემო, აშხანაგო სტალინ, ჩამოყალიბდა ჩვენი პარტიის ის ხელმძღვანელი ბიძგები, რომელმაც დაცვა ლენინის უდიდესი დროშა, ფურთა მჭიდროდ შეაკავშირა კომუნისტური პარტია და გამოიყვანა საბჭოთა ხალხი სოციალიზმის მშენებლობის ფართო გზაზე.

საბჭოთა ხალხმა, რომელიც ჩვენი ქვეყნის სოციალისტური ინდუსტრიალიზაციის შენს მიერ შემუშავებულ დიად გზაგამას ახორციელებს, ტექნიკურ-ეკონომიურად ჩამორჩენილი რუსეთი უმოკლეს ისტორიულ დროშაში მოწინავე ინდუსტრიულ სახელმწიფოდ გადააქცია. შენს სახელთან დაკავშირებულია ზუთწლებების მძლავრი სოციალისტური მშენებლობანი, ინდუსტრიის ვიგანებები,

მრეწველობის ახალი დარგები, რომლებმაც გააძაწვეტა როლი შეასრულეს ჩვენი სახელმწიფოს თავდაცვისუნარიანობის განმტკიცებაში.

შენი ბრძნული ხელმძღვანელობით, ამხანაგო სტალინ, 1929 წელს სოფლად მოხდა ისტორიული გადატრიალება, რომელიც თავისი შედეგებით 1917 წლის ოქტომბრის რევოლუციური გადატრიალების თანახმად იყო. კომუნისტურმა პარტიამ გააძლია სოფლის მეურნეობის მართვის კოლქმები, ფაქობა და ამ საფუძველზე კულაკობის, როგორც კლასის, ლიკვიდაცია. საკოლმეურნეო წყობილების გამარჯვებისა და სოფლის მეურნეობის მექანიზაციის შედეგად საბჭოთა სოფელში დაშვიდრდა ახალი, სოციალისტური ცხოვრება, რომელმაც მშრომელი გლეხობა იხსნა მონობისაგან, გაჩანაგებისა და სიღატაკისაგან.

ჩვენი პარტიის ზედიზედგანედილობით, საყვარელი სტალინის მეთაურობით, საბჭოთა კავშირი გახდა მძლავრი ინდუსტრიული-საკოლმეურნო სახელმწიფო, გამარჯვებული სოციალიზმის ქვეყანა. საბჭოთა ხალხმა, რომელიც სოციალიზმში ააშენა, სამუდამოდ მოხბო ადამიანის მიერ აღამიანის ეპსტოლატად, შექმნა კრიზისისა და უმუშევრობისაგან თავისუფალი ახალი საზოგადოებრივი და სახელმწიფოებრივი წყობილება, რომელიც უზრუნველყოფს მშრომელთა მატერიალური და კულტურ-რული დონის განუწყვეტელ აღმავლობას. სსრ კავშირის კონსტიტუციამ, რომელსაც ხალხმა სამართ-ლიანად უწოდა სტალინური კონსტიტუცია, განამტკიცა სოციალიზმის დიადი გამარჯვებანი, გახდა მიმზიდველი ძალა, შექურა მთელი მშრომელი კავშირებისათვის.

საბჭოების ქვეყნის აღმშენებლის უმდიდრესი გამოცდილებაზე დაყრდნობით, შენ, აშხანაგო სტალინ, შექმნიე მთლიანი და დანაკარგებლოთ მოძღვრება სოციალისტური სახელმწიფოს შესახებ. განავითა-
რა ლენინისგან, შენ მიხედვით გენიალურ დასკვნაზე ჩვენ ქვეყანაში კომუნისტის ამგნების შე-
საძლებლობის შესახებ და კომუნისტების დროის სახელმწიფოს შენაჩუქების აუცილებლობის შესახებ
იმ შემთხვევაში, თუ დარჩება კამბოჯისტიტორი გარემოცვა. ამ დასკვნაზე პარტიასა და ხალხს მისცა
კომუნისტის გამარჯვებისათვის ბრძოლის ნათელი პერსპექტივა.

შენს სახელთან, ანანავო სტალინ, დაკავშირებულია რევოლუციის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი საკითხის — ნაციონალური საკითხის გადაწყვეტა. წინა ჩაგრულმა ერებმა საბჭოთა ხალხების მძიურ ოჯახში მიაღწიეს უმაღლესი პოლიტიკური, სამეურნეო და კულტურული აყვავებას. შენ მიერ შეადგენული სსრ კავშირის ხალხთა მგვარობა რევოლუციის დიდი მონაპოვარია, ჩვენი სოციალისტური სამშობლოს ძლიერების ერთ-ერთი წყარო გახდა. სოციალიზმის გამარჯვებით უძლეველი გახდა ლენინ-სტალინის პარტიის გარშემო შეიძლია დარაზმული საბჭოთა ხალხის მორალურ-პოლიტიკური ერთიანობა. ჩვენი ხალხი გამსჭვალულია მხურვალე და ცნაველმყოფელი საბჭოთა პარტიიზმით. შენი ხელმძღვანელობით ზოლშეიკების პარტია მსსრ კავშირში ნამდვილი კულტურული რევოლუცია განახორციელო.

თვითნებულ დიდხანს თუ მცირე გარდაქმნაში, რომელიც უფრო და უფრო ამაღლებს ჩვენს სამშობლოს, შენ ჩააქოებ შენი სამართანს, დაუტოვებელი ენერგია, რკინიგზებური ნიბისუფა. ჩვენ ბედნიერება, ჩვენი ხალხს ბედნიერება, რომ დიდ და სტაბილურ, რომელიც პარტია და სახელმწიფოს ბედმძვანელია, წარმართავს და აღაფრთოვანებს საბჭოთა ხალხს შემოქმედებით შრომას ჩვენი სახელგანთი სამშობლოს სასუფავეზოდალ. შენი წინამძღოლობით, ამხანაფ სტალინ, საბჭოთა კავშირი გალაქცა დიდ და უძლეველ ძალად.

როცა ჰიტლერულმა გერმანიამ საბჭოთა კავშირს თავს მოახვეია ომი და ჩვენს სამშობლოს დაუტყვერია მოხაკიდებელი საუროთხე, შენ, მშინავო სტალინ, სათავეში ჩაუდგეო საბჭოთა ხალხს შეიარაღებულ ბრძოლას ფაშისტების — კაცობრიობის უბოროტესი მტრის წინააღმდეგ, დარაჴმე ყველა საბჭოთა ადამიანი დიდი სამამულო ომისათვის, აღაფრთოვნე საბჭოთა ხალხი და მისი შეიარაღებუ-ლი ძალეი დეგენდარული საქმეებისა და გმირობისათვის. ლენინ-სტალინის პარტიამ გააერთიანა ფორსისა და ჴურტის ღონისძიებანი. შენმა მხედრულმა და ორგანიზატორულმა გენიამ მოგვიძოფა გამარჯვება ფაშისტურ გერმანიასა და იმპერიალისტურ იაპონიასაჴ.

დღმა მხედართთვარმა და გამარჯვების ორგანოზატორმა, შენ, ამზანავ სტაღინ, შექმენი მოწინავე საბჭოთა სახმედლო მეცნიერება. ბრძოლებში, როდელსაც შენ ხელმძღვანელობდი, განხორციელბუღია სახმედლო ოპერაციული და სტრატეგიული ხელფენების შესანაწავი ნიშუები. შენ, მიერ აღზრდილი პირელაზარისხოვანი სახმედლო კადრები ღირსეულად აზორიფილებდნენ მტრისხი განადგურების სტაღინურ გეგმებს. ყველა პატოიანი აღამიანი მსოფლიოში, ყველა მომავლი თაზონი ზობბა შესანამენ საბჭოთა კავშირს, შენს სახელს, ამზანავ სტაღინ, როგორც ფაზისტ დამარბევაჯან მსოფლიო ციფლიზაციის მხსნელისა.

ომის შემდგომ პირობებში, ხელმძღვანელობს რა შენი მითითებებით, მთელმა საბჭოთა სახლმა თავისი შემოქმედებითი ინიციატივა მიმართა ომის შედეგების უსწრაფესი ლიკვიდაციისაკენ, სოციალიზმის ქვეყნის სახალხო წესურნებებსა და კულტურის შემდგომი განვითარების გარანდიოზული გეგმების განხორციელებისაკენ, მშრომელთა კეთილდღეობის გაუმჯობესებისაკენ. სოციალისტური

შეჯიბრების ლენინურ-სტალინური იდეები საბჭოთა პარტიოტებს ალაფროვანებენ ახალი შრომითი საგმირო საქმეებისათვის, მათ უდიდესი ენერგია გააღვივებს მილიონობით საბჭოთა ადამიანებს გულში დიადი მიზნის — კომუნისმის გამარჯვების განსახორციელებლად.

უდიდესი ხიმტიცითა და შორსმჭვრეტელობით წარმართავ შენ, ამხანაგო სტალინ, საბჭოთა კავშირის საგარეო პოლიტიკას, იბრძოდი დიდი და მცირე ხალხების მშვიდობისა და უშიშროებისათვის. განუზომლად გაიზარდა საერთაშორისო ავტორიტეტი სსრ კავშირისა, როგორც მშვიდობისა და დემოკრატიის დასაყრდენისა. კაპიტალისტური და კოლონიური ქვეყნების მშრომელები შენში ხედავენ მშვიდობისათვის ერთგულ და მტკიცე ებრძოლეს და ყველა ქვეყნის ხალხთა საარსებო ინტერესების დამცველს. მსოფლიოთა ყველა უბრალო ადამიანის გულში შენ აღანთე მთელ მსოფლიოში მშვიდობისათვის, ხალხთა ერთგულ და მოუკიდებლობისათვის, ხალხთა შორის შეგობრობისათვის ბრძოლის სამართლიანი საქმის ურყევი რწმენა.

საბჭოთა კავშირმა შენ ხელმძღვანელობით, ამხანაგო სტალინ, გადაწყვეტილი რაოდენი შეასრულა ღვაწლის დამოწმებელთაგან, კაპიტალისტთა და მეშაშუალებთა უდიდესიდან სახელზე დემოკრატიის ქვეყნების მშრომელთა განთავისუფლებათაში. ამ ქვეყნების ხალხები გამსჭვალული არიან მადლობის გრძნობით შენდამი იმ უანგარო ძმური დახმარებისათვის, რასაც საბჭოთა კავშირი მათ უწყვეტ ეკონომიურ და კულტურულ განვითარებაში.

მეცნიერების დიდო კარიფეს! შენი კლასიკური ნაშრომები, რომლებიც ავითარებენ მარქსისტულ-ლენინური თეორიის ახალი ეპოქის, იმპერიალიზმისა და პროლეტარული რევოლუციების ეპოქის, ჩვენს ქვეყანაში სოციალიზმის გამარჯვების ეპოქის შესაბამისად, კაცობრიობის უდიდესი კუთვნილებას, რევოლუციური მარქსიზმის ენციკლოპედიას წარმოადგენენ. ამ ნაწარმოებებში საბჭოთა ადამიანები და ყველა ქვეყნის მშრომელთა მოწინავე წარმომადგენლები იძენენ ცოდნას, რწმენას, ახალ ძალებს მუშათა კლასის საქმის გამარჯვებისათვის ბრძოლაში, პოულობენ პასუხს კომუნიზმისათვის თანამედროვე ბრძოლის ყველაზე მწვერვალ საკითხებზე. შენი ნაშრომები ნაციონალურ-კოლონიურ საკითხზე ბრჭყინავდნენ შუქურასავით ანათებენ კოლონიური და დამოკიდებული ქვეყნების ხალხთა ერთგულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის გზას. მშვიდობის, დემოკრატიისა და სოციალიზმის ძალების გიგანტური წარმატებანი გაციხროვებულა ლენინურ-სტალინური რევოლუციური აზრით.

კომუნიზმის დიდო ზეითომოდგარში! შენ ყველა ბოლშევიკს ასწავლი უდიდეს მომთხროფელობას საკუთარი თავისა და სხვებისადმი, ნაკლავნებათა ფაბრიკ კრიტიკა და აფრთხილება, რომ არ შეიძლება თავი დაიმშვიდონ მიღწეულით, თვითკმაყოფილებას მიეცნენ წარმატებათა გამო. შენ გვასწავლი, რომ კრიტიკა და თვითკრიტიკა ქმედათი იარაღია კომუნიზმისათვის ბრძოლაში, რომ საბჭოთა და საბჭოთა კადრების განუწყრელი ღირსება უნდა იყოს ბოლშევიკური თავმდაბლობა, გულისხმიერია და ყურადღებიანი დამოკიდებულება ხალხის საქარებისადმი, მაღალი იდეურობა და პრინციპულობა ბურჟუაზიული იდეოლოგიის ყველა გამოვლენების წინააღმდეგ ბრძოლაში.

ჭვირფასო ამხანაგო სტალინ! შენ მუდამ გვასწავლიდი და გვასწავლი ჩვენ, ბოლშევიკებს ვიყოთ იხეთნი, როგორც იყო დიდი ლენინი, ძალების დაუზოგავად გემსახუროთ ჩვენს ხალხს, ყოველმხრივ შევუწყობთ ხელი ჩვენი საყვარელი სამშობლოს შემდგომ აყვავებას, ყველაფერს გაეთმდეთ კომუნიზმის გამარჯვებისათვის. ბოლშევიკური პარტია, საბჭოთა ხალხი, მთელი მოწინავე კაცობრიობა შენში ხედავენ მასწავლებელსა და ბელადს, ლენინის უკეცადი საქმის გენიალურ განმგებლობს. სტალინის სახელი ყველაზე ძვირფასია ჩვენი ხალხისათვის, მთელი მსოფლიოს უბრალო ადამიანებისათვის. სტალინის სახელი — ეს არის კომუნიზმის მშვენიერი გამარჯვების სიმბოლო. საბჭოთა ადამიანებისა და მსოფლიოს მილიონობით მშრომელთა გული აღსახსნა მსურველ მსუყრულით შენდამი — დიდო სტალინ!

დიდი ბედნიერებაა, რომ ცხოვრობთ და შემოქმედებით მუშაობას გეწევით ჩვენს საბჭოთა ქვეყანაში, ვეკუთვით ლენინ-სტალინის პარტიას, საბჭოთა ადამიანების გმირ თაობას, რომლებიც სტალინურ ეპოქაში იბრძოდნენ კომუნიზმის გამარჯვებისათვის, სტალინის ხელმძღვანელობით!

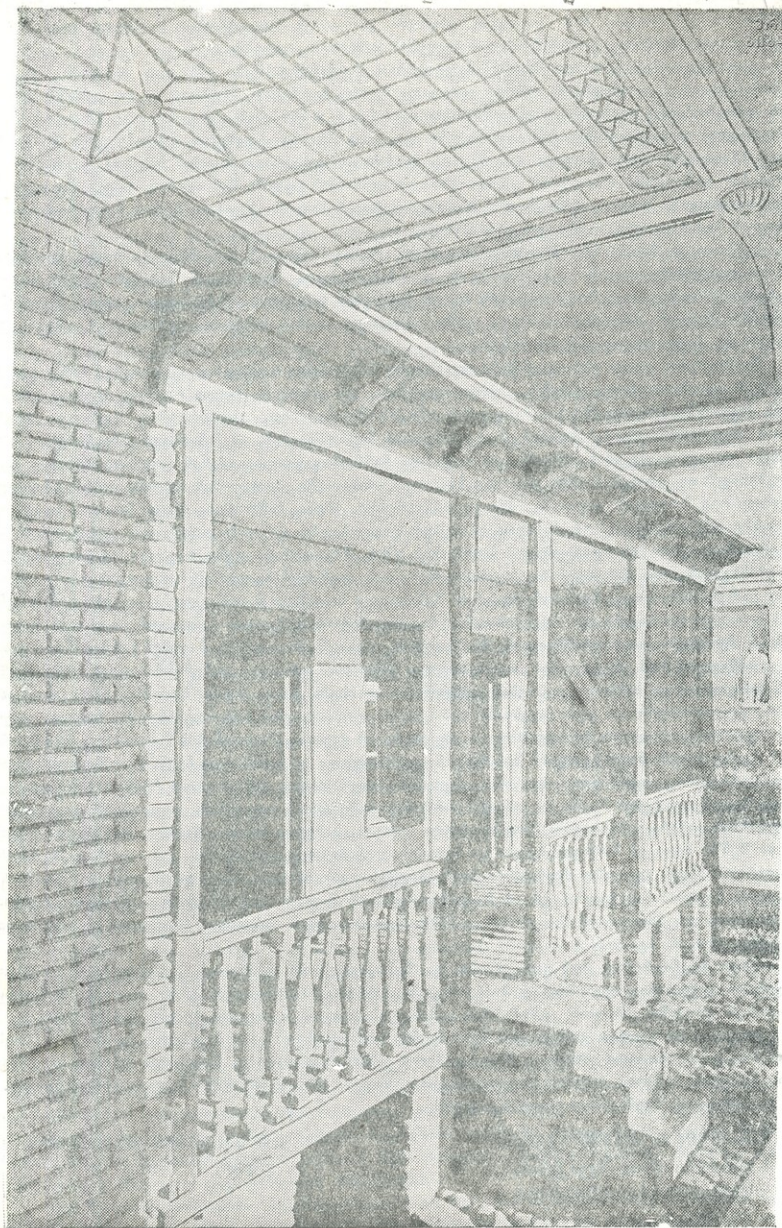
ხულითა და გულით გისურვებთ შენ, ჩვენი მასწავლებელი და ბელადო, ჩვენი საუკეთესო მეგობარო და მეტყველო ამხანაგო, მრავალ წელს ჯანმრთელობას და ნაყოფიერ შრომას ბოლშევიკური პარტიის, საბჭოთა ხალხის საკეთილდღეოდ, მთელი მსოფლიოს მშრომელთა საბედნიეროდ.

გაუმარჯოს ჩვენს მშობლიურ სტალინს!

სააკაშვირო კომუნისტური
პარტიის (ბოლშევიკების)
ცენტრალური კომიტეტი

სსრ კავშირის მინისტრთა
საბჭო

სახლი გორში, სადაც დაიბადა და იზრდებოდა ი. ბ. სტალინი

მოსამკმე, კარგმო

ამხანაგ ს ზ ა ლ ი ნ ს

ძვირფასო იოსებ ბესარიონის-ძე!

საქართველოს კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) ცენტრალური კომიტეტი მხურვალე, გულითად სალამს გიჟვლით თქვენ, ბოლშევიკური პარტიისა და საბჭოთა ხალხის ბრძენ ბელადს, ყველა ქვეყნის მშრომელთა მამასა და მასწავლებელს, თქვენი სახელოვანი სამოცდაათი წლისთავის დღეს.

მთელი თქვენი ცხოვრება და მოღვაწეობა მუშათა კლასის საქმისათვის, მისი ამაღლებისათვის თავდადებული ბრძოლა, სახელოვანი ბოლშევიკური პარტიის დიად საქმეთა მატინეა, საბჭოთა სახელმწიფოს შექმნისა და განმტკიცების, ჩვენს ქვეყანაში სოციალისტური საზოგადოების გამარჯვების მატინეა.

გენიალურ ლენინთან ერთად თქვენ, ამხანაგო სტალინ, შექმენით და გამოზარდეთ ბოლშევიკების მძლავრი პარტია, ახალი ტიპის პარტია, რომელიც ღვას თავისი ისტორიული ამოცანის — კაპიტალისტური მონობისაგან მშრომელთა განთავისუფლებისა და კომუნისზმის აშენების ამოცანის სიმალღებზე.

ლენინთან ერთად თქვენ წინ წაიყვანეთ ჩვენი ქვეყნის მუშათა კლასი, მშრომელი გლეხობა და უზრუნველყავით მათი გამარჯვება კაპიტალისტებსა და მემამულეებზე 1917 წლის ოქტომბერში.

ლენინთან ერთად თქვენ მოაწყეთ ახალგაზრდა საბჭოთა ქვეყნის თავდაცვა, გაანადგურეთ ჩვენი სამშობლოს შინაური და გარეშე მტრები, განამტკიცეთ სოციალისტური რევოლუციის მონაპოვარნი.

ლენინისზმის ყველა მტრების წინააღმდეგ ბრძოლაში თქვენ დაიცავით მარქსისტულ-ლენინური მოძღვრების სიწმინდე, განავითარეთ და უფრო მაღალ საფეხურზე აიყვანეთ ეს მოძღვრება კომუნისზმისათვის ბრძოლის ახალ პირობებში.

თქვენ შეიმუშავეთ და გააშუქეთ ეროვნულ საკითხზე მარქსისტულ-ლენინური თეორიის ყველა მხარე. თქვენ შექმენით ისტორიაში უმაგალითო ძაშიური მეგობრობა ჩვენი დიდი მრავალეროვანი სახელმწიფოს ხალხებისა, რომლებიც მკიდრიად არიან დაცემირებული ცხოველმყოფელი საბჭოთა პატრიოტიზმის გრძნობით, ბოლშევიკური პარტიის საქმისადმი უსაზღვრო ერთგულების გრძნობით.

თქვენ ჩაუნერგეთ საბჭოთა აღმამიანებს სსრ კავშირში სოციალისზმის გამარჯვების ურყევი რწმენა და სათავეში ჩაუდგით მათ ბრძოლას სოციალისტური საზოგადოებას აშენებისათვის. თქვენმა გენიამ, ურყევმა ნებისყოფამ და ბრძნულმა შორისმჭერტელობამ უზრუნველყვეს ჩვენს ქვეყანაში სოციალისზმის აშენება.

თქვენი სახელოვანი ზღაპრულადელობით საბჭოთა ხალხმა დიდ სამამულო ომში გაანადგურა გერმანელი ფაშისტები და იაპონელი იმპერიალისტები, ღირსეულად დაიცვა თავისი ქვეყნის თავისუფლება და იხსნა კაცობრიობა ფაშისტური მონობის საფრთხისაგან. ეს მსოფლიო-ისტორიული გამარჯვება სტალინური სამხედრო მეცნიერების ზეიმი, თქვენი, ამხანაგო სტალინ, სტრატეგიული და მხედართმთავრული გენიის უდიდესი ზეიმი გახდა.

ღღეს ჩვენი ქვეყნის მშრომელები თქვენი ბრძნული წინამძღოლობით თავდადებულად იბრძვიან ომის შემდგომი სტალინური ზეობისადმი ვადამდე შესრულებისათვის, სრული კომუნისტური საზოგადოების აშენების დიადი ამოცანის წარმატებით გადაჭრისათვის.

თქვენი სახელი, ამხანაგო სტალინ, აღაფრთოვანებს საბჭოთა ხალხს კომუნისზმისათვის ბრძოლაში, ენერგიასა და ძალას მატებს სახალხო დემოკრატიის ქვეყნების მშრომელებს, რომლებიც დაადგნენ სოციალისზმის მშენებლობის გზას. უდიდესი მადლიერებისა და იმდენ გრძნობით შემოგაყურებს თქვენ მთელი კაცობრიობა, ვინაიდან თქვენ ხართ მშვიდობისათვის, ხალხთა თავისუფლებისა და ბედნიერებისათვის დაუღალავი მეგობრობი, ყველა ქვეყნის მშრომელთა დიდი მეგობარი.

ოქვენი დაბადების სამოცდაათი წლისთავის დღეს, რომელსაც დიდი ზეიშითა და სიხარულით აღნიშნავენ ბოლშევიკური პარტია, საბჭოთა კავშირის ხალხები და სოციალიზმისა და დემოკრატიისათვის ყველა მებრძოლი მთელ მსოფლიოში, საქართველოს ბოლშევიკები და მთელი ხალხი მტკიცე, ბოლშევიკურ სიტყვას გაძღვენ, ამხანაგო, სტალინ, კვლავაც თავდადებულად იბრძოლნენ ყველა ოქვენი მითითების შესრულებისათვის, ჩვენი დიადი სამშობლოს ეკონომიური და სამხედრო ძლიერების შემდგომი განმტკიცებისათვის, ჩვენს ქვეყანაში კომუნიზმის გამარჯვებისათვის.

სულით და გულით გისურვებთ, ძვირფასო ბელადო და მასწავლებელო, ჯანმრთელობასა და მრავალი წლის სიცოცხლეს საბჭოთა ხალხის საკეთილდღეოდ, ჩვენი სოციალისტური სამშობლოს საბედნიეროდ, მთელი მსოფლიოს მშრომელთა საბედნიეროდ.

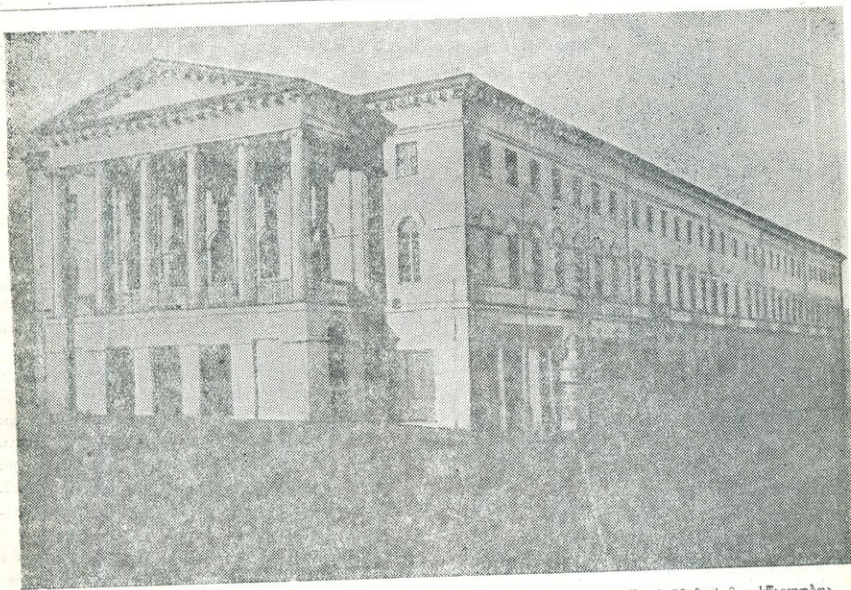
გაუმარჯოს ჩვენს დიდ საბჭოთა სამშობლოს — ჩვენი ქვეყნის ხალხთა მეგობრობისა და დიდების ბუჩქს!

გაუმარჯოს ლენინ-სტალინის გმირულ პარტიას, ჩვენი გამარჯვებების სულისჩამდგმელსა და ორგანიზატორს!

ცოცხლობდეს და მრავალ წელს დღეგრძელობდეს ჩვენი საყვარელი მამა და მასწავლებელო ყველა ქვეყნის მშრომელთა დიდი და ბრძნეი ბელადი იოსებ ბესარიონისძე **სტალინი**!

საქართველოს კომუნიზტური პარტიის

(ბოლშევიკების) ცენტრალური კომიტეტი

კოფ. სასულიერო სემინარიის შენობა, სადაც 1894 წლის 1-ლი სექტემბრიდან 1899 წლის 29 მაისამდე სწავლობდა ი. ბ. სტალინი და ხელმძღვანელობდა ქ. თბილისის მუშათა არალეგალურ წრეებს.

აბხაზები ი. ბ. სვანიძის და საბჭოთა მემკვიდრეობა

აკადემიკოსი ს. პაპიშვილი

1

მარქსიზმში, როგორც მეცნიერებამ საზოგადოების განვითარების კანონების შესახებ, თავის აღმოცენების მომენტიდან ისეთი თავისებურებანი გამოამჟღავნა, რომლებიც წინათ უცნობი იყო მეცნიერული იერიშისათვის. მეცნიერულმა დასკვნამ დაუყოვნებლივ და თანმიმდევრობით იწყო გადასვლა ცხოვრებაში, იგი ხდებოდა რევოლუციური პრაქტიკის კომპასი, სახელმძღვანელო მოქმედებისათვის. მარქს-ენგელს-ლენინ-სტალინის მოძღვრების ამ ძირითადმა თვისებამ, რომელიც თავით მოძღვრების განვითარებასთან ერთად ვითარდებოდა და განუწყვეტელი ძლიერდებოდა, განსაზღვრა მისი ყოვლისაღმძლევი ძალა.

არასოდეს და არასდროს წინათ მეცნიერული, ფილოსოფიური აზრი ასე მკიდრულად არ შერწყმულა გიგანტური მასშტაბის რევოლუციური და სახელმწიფოებრივი საქმიანობასთან, როგორც ლენინისა და სტალინის მოღვაწეობაში.

იოსებ ბესარიონის-მე სტალინი გიგანტია მეცნიერებისა ადამიანთა საზოგადოების განვითარების შესახებ, მისი სიმაჟყე და დიდებაა. სტალინი კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა ხალხის ბელადია, ორგანიზატორი და ხელმძღვანელი საბჭოთა სახელმწიფოს, რომელიც აგებულია და ვითარდება მყარ მეცნიერულ საფუძველზე. რევოლუციური თეორიის მაორგანიზებელი და გარდამქმნელი ძალის გამოყენებით, მან შემდგომ განავითარა მარქსისტულ-ლენინური თეორია, ახალ მწვერვალზე გაიყვანა იგი.

ი. ბ. სტალინის მეცნიერული შემოქმედება — მარქსისტული დიალექტიკის გამოყენებისა და განვითარების სამავალიო ნიმუშია. მის შრომებში მოცემულია მეცნიერული წინასწარ განჭვრეტის ისტორიული ნიმუშები, რომელთაც უდიდესი მნიშვნელობა აქვთ ჩვენი სამშობლოს განვითარებისათვის.

თეორიისა და პრაქტიკის ერთიანობა — ერთ-ერთი ქვეყნებია აბხაზი სტალინის მოძღვრებაში. რევოლუციური საქმიანობაში თეორიისა და პრაქტიკის განუყოფელი კავშირის თეზის წითელ ზოლად გადის ჩვენი დიდი ბელადისა და მასწავლებლის შრომებში. შერწყმა მისი მოღვაწეობისა, როგორც რევოლუციონერისა და როგორც თეორეტიკოსისა,

დიდი მასწავლებლისა, მუდმივი და ღრმად ორგანულია.

ლენინის სიკვდილის შემდეგ აბხაზებმა სტალინმა ლენინის დიდი მოძღვრება დაიცვა სოციალიზმის მრავალრიცხოვანი მტრებისაგან, განაზოგადა და ახალი ისტორიული ეპოქის თვალთახედვით განიხილა ლენინის იდეური მემკვიდრეობის მთელი სიმდიდრე და გიგანტური ნაბიჯი გააკეთა მის შემდგომ განვითარებაში.

ლენინისა და სტალინის მოძღვრება უსაზღვროა თავისი სიფართოვით. იგი მოიცავს ბუნებისა და საზოგადოების შეცნობის სულ ზოგად პრინციპებს და მასთან ერთად უაღრესად დაწვრილებით ანალიზს უკეთებს და წყვეტს დღევანდელი დღის პრაქტიკულ საკითხებს. ამ მოძღვრების ფილოსოფიური საფუძველი ი. ბ. სტალინის მოცემული აქვს რიგ შესანიშნავ შრომებში და, პირველ ყოვლისა, ნაწარმოებში „ანარქიზმი თუ სოციალიზმი?“ და შრომაში „დიალექტიკური და ისტორიული მატერიალიზმის შესახებ“, რომელიც „სკპ (ზ) ისტორიის მოკლე კურსის“ შემადგენელ ნაწილს წარმოადგენს. ამ შრომებში ი. ბ. სტალინის მოცემული აქვს სისტემატური, თავისი სისაღვითა და სიღრმით განსაქციებელი გაშუქება დიალექტიკური და ისტორიული მატერიალიზმისა. ნაშრომი „დიალექტიკური და ისტორიული მატერიალიზმის შესახებ“ — მარქსისტულ-ლენინური ფილოსოფიური აზრის ნამდვილი მწვერვალია.

ლენინისა და სტალინის მოღვაწეობის მაგალითი გაღაპრით ყოიამალა აყენებს იდეალისტურ წარმოდგენებს მეცნიერებაზე, როგორც აზროვნების განუწყვეტელ დარგზე, რომელიც აბსტრაგირებულია, მოწყვეტილია ცხოვრებისაგან და საკუთარი შინაგანი კანონების მიხედვით ვითარდება. კერძოტად მოწინავე ლენინურ-სტალინური მეცნიერება ვითარდება ცხოვრებისაგან, გამოწვეულია ცხოვრებით და გვეხმარება ცხოვრების, ბუნებისა და საზოგადოების გარდაქმნაში.

მეცნიერების კორიფესი. ი. ბ. სტალინის კლასიკურმა მეცნიერულმა შრომებმა უდიდესი გავლენა მოახდინეს თანამედროვე მეცნიერულ აზრზე, ისინი წარმოადგენენ მეცნიერულ შემოქმედების ნიმუშებს, რომლებზედაც სწავლობენ სამჭოთა მეცნიერები და ყველა ქვეყნის მოწინავე მეცნიერები.

სტალინი ბავშვობაში

[ნახატი "გ. ჯავახიშვილისა"

2

დიდია როლი ამხანაგ სტალინისა, როგორც მოწინავე მეცნიერების ორგანიზატორისა და შთამოგონებელის.

ანტაგონისტურ კლასობრივ საზოგადოებაში მეცნიერებასა და წარმოებას შორის მრავალრიცხოვანი დაბრკოლებები აღმართული. კაპიტალისტურმა წყობილებამ მეცნიერები გააძაქცია კაპიტალის მსახურებად, წაართვა მათ მეცნიერული შემოქმედების თავისუფლება. კაპიტალისტურ სამყაროში მეცნიერების პრაქტიკული ნაყოფი გამოყენებულია მხოლოდ ერთ მუქა ფინანსურ და სამრეწველო მაგნატების გასამდიდრებლად, მშრომელთა ექსპლუატაციის გასაძლიერებლად, ახალი იმპერიალისტური ომების მოსაზადებლად. ასეთ პირობებში მრავალი მეცნიერული აღმოჩენა, რომელთაც შეეძლო შეესაუბრებინა მილიონობით ადამიანთა ცხოვრება, პრაქტიკულ გამოყენებას ვერ პოულობს, თუ მათ უშუალო სარგებელი არ მოაქვს კაპიტალისტებისათვის.

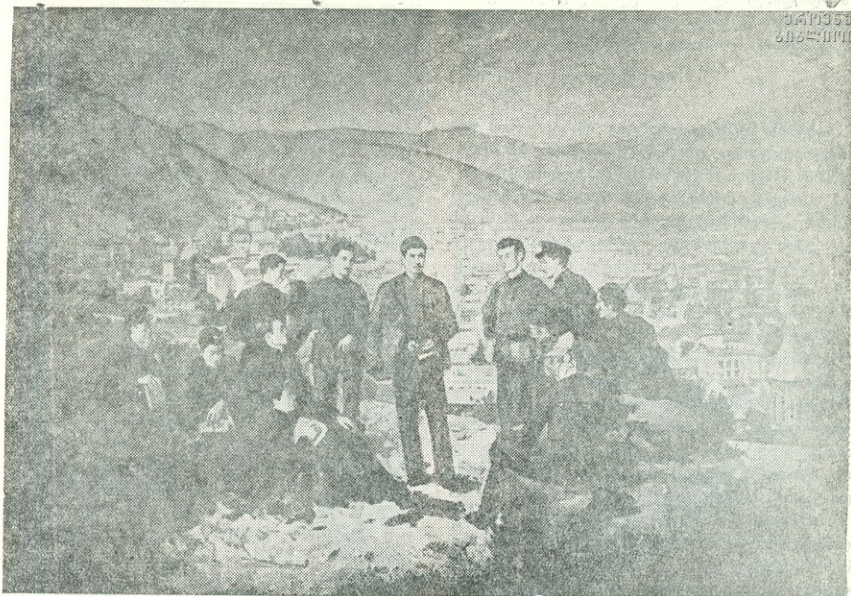
სრულიად სხვანაირი ხდება მეცნიერების როლი გამარჯვებული სოციალისტური რევოლუციის პირობებში. საბჭოთა წყობილებამ სრული თავისუფლება შექმნა მეცნიერული შემოქმედებისა და მეცნიერების შედეგების ხალხის საკეთილდღეოდ პრაქტიკულად გამოყენებისათვის.

ჯერ კიდევ სამოქალაქო ომი მიმდინარეობდა, საბჭოთა მეცნიერები კი უკვე წყვეტდნენ კონკრეტულ მეცნიერულ პრობლემებს, რომელთაც ულიდესი პრაქტიკული მნიშვნელობა ჰქონდა ახალგაზრდა საბჭოთა რესპუბლიკისათვის. მათ გამოიკვლიეს კურსკის მაგნიტური ანომალია და აღმოაჩინეს რკინის ზანდის ულიდესი. ბუდობები, დაიწყეს გეოლოგიური გამოკვლევა შორეულ აღმოსავლეთში და იპოვეს შემდეგში უძვირფასესი აბატიტ-ნიფელინის ბუდობები. ვ. ი. ლენინისა და ი. ბ. სტალინის პირდაპირი მითითებით მეცნიერ-ინჟერგეტეკოსთა კომისიამ დაამუშავა რუსეთის ელექტროფიკაციის ცნობილი გეგმა, რომელიც ჩვენს ქვეყანაში სახალხო მეურნეობის პერსპექტიული დაგეგმვის გამოსავალ პუნქტად იქცა.

საბჭოთა მეცნიერების ახალი ერა გვამცნეს სტალინური ხუთწლიანი გრანდიოზულმა ტექნიკურ-საწარმოო ამოცანებმა.

პირველი ხუთწლიის წლებში მეცნიერებათა აკადემიამ და ქვეყნის სხვა სამეცნიერო დაწესებულებებმა სერიოზული ორგანიზაციული გარდაქმნა განიცადეს, რაც სოციალისტურ მშენებლობასთან კავშირის განმტკიცებისაკენ იყო მიმართული. სტახანოველთა პირველ საჯავშორო შეკრებაზე ამხანაგი სტალინი ამბობდა:

„მეცნიერების მონაცემებს ყოველთვის ამოვმებდნენ პრაქტიკით, გამოცდილებით. მეცნიერება, რომელსაც გაუწყვეტია კავშირი პრაქტიკულად გამოყენებისათვის.“

ახალგაზრდა სტალინი ატარებს სემინარიელთა მარქსისტული წრას შეცდამაწეობას

კ. გეგლიშვილის ნახატი.

ტიკასთან, გამოცდილებასთან,—ეს რაღა მეცნიერებაა? მეცნიერება რომ ისეთი იყოს, როგორც მას ზოგიერთი ჩვენი კონსერვატიული ამხანაგი გვისახავს, მაშინ იგი დიდი ხანია დაიღუპებოდა კაცობრიობისათვის. მეცნიერებას სწორედ იმითმე ეწოდება მეცნიერება, რომ იგი არაა სცნობს ფეტიშებს, მას არ ეწინაა აღნა—ათს ხელი დრომოქმედის, ძველის წინააღმდეგ, და გულისხმიერად უგდებს ყურს გამოცდილების, პრაქტიკის ხმას“.

სტალინის მოწოდებით აღფრთოვანებულმა საბჭოთა მეცნიერებმა სოციალისტური ინდუსტრიალიზაციის პერიოდში უდიდესი მუშაობა ჩაატარეს. იკვლევდნენ რა ქვეყნის ბუნებრივ რესურსებს, ისინი პოულობდნენ სასარგებლო წიაღისეულის ახალ-ახალ მარაგს, ახალი აღმოჩენებითა და გამოგონებებით ამდიდრებდნენ ტექნიკას, ამუშავებდნენ წარმოების ახალ მეთოდებს, ახორციელებდნენ ახალ, უფრო სრულყოფილი მანქანების კონსტრუქციებს, იბრძოდნენ პროდუქციის თვითღირებულების შემცირებისა და შრომის ნაყოფიერების გადიდებისათვის.

საბჭოთა მეცნიერების ნამდვილ პროგრამას წარმოადგენს ამხანაგ სტალინის სიტყვა მოწინავე მეცნიერების შესახებ, წარმოთქმული უმაღლესი სკო-

ლის მუშაკთა მიღებაზე კრებულში 1938 წ. მაშინ ამხანაგმა სტალინმა წარმოთქვა სადღეგრძელო:

„მეცნიერების აყვავებისათვის, იმ მეცნიერებისა, რომელიც ხალხს კი არ ემიჯნება, ხალხისაგან შორს კი არ უჭირავს თავი, არამედ მზადაა ემსახუროს ხალხს, მზადაა გადასცეს ხალხს ყველა მონაპოვარი მეცნიერებისა, რომელიც მომსახურებას უწევს ხალხს არა იძულებით, არამედ ნებაყოფლობით, ხალხით“.

დიდი სტალინი მეცნიერებას ხალხის სამსახურისათვის წარმართავს, ჩვენს, საბჭოთა მეცნიერებას არ სურს იყოს ტრადიციათა მონა, იგი გაბედულად ამსხვრევს ტრადიციებს, ნორმებს და შეგედულებებს, როცა ისინი მოძველებული ხდებიან. დამსხვრეულია მოძველებული ტრადიციები მეცნიერებაში საზოგადოების შესახებ, ისტორიულ მეცნიერებაში, ბუნებისმეტყველებაში, ქიმიაში, ბიოლოგიაში, გეოლოგიაში და ტექნიკის უაღრესად სხვადასხვა დარგებში; აღმოცენდა სოციალიზმის პოლიტიკური ეკონომია, ახალი მოძღვრება სამართლის შესახებ, გაიმარჯვა მიზერიულმა ბიოლოგიამ; ქიმია და გეოლოგია ტექნიკის მძლავრ პრაქტიკულ იარაღად იქცნენ; ქვეყანა ელექტროფიკირებულია; აგებულია მოსკოვის მეტრო, უდიდესი ჰიდროტექნიკური ნაგებობანი და, ბურჟუაზიულ მეცნიერთა, სტრატეგ-

თა და დიპლომატთა განსაცვიფრებლად, საბჭოთა მეცნიერებმა წარჩინდელად მოკლე ვადაში შექმნა საკუთარი ატომური იარაღი.

3

საბჭოთა მეცნიერების ძალა იმაშია, რომ იგი განუყრელადა დაკავშირებული ხალხთან, მის ბრძოლასთან ახალი ცხოვრების მშენებლობისათვის.

„ისედაც ხდება, — აღნიშნავს ამხანაგი სტალინი, — რომ ზოგჯერ მეცნიერებას და ტექნიკას გზას უკადავენ არა მეცნიერებაში საყოველთაოდ ცნობილი აღმომავლები, არამედ მეცნიერებაში სრულიად უცნობი აღმომავლები, უბრალო აღმომავლები, პრაქტიკოსები, საქმის ნოვატორები“.

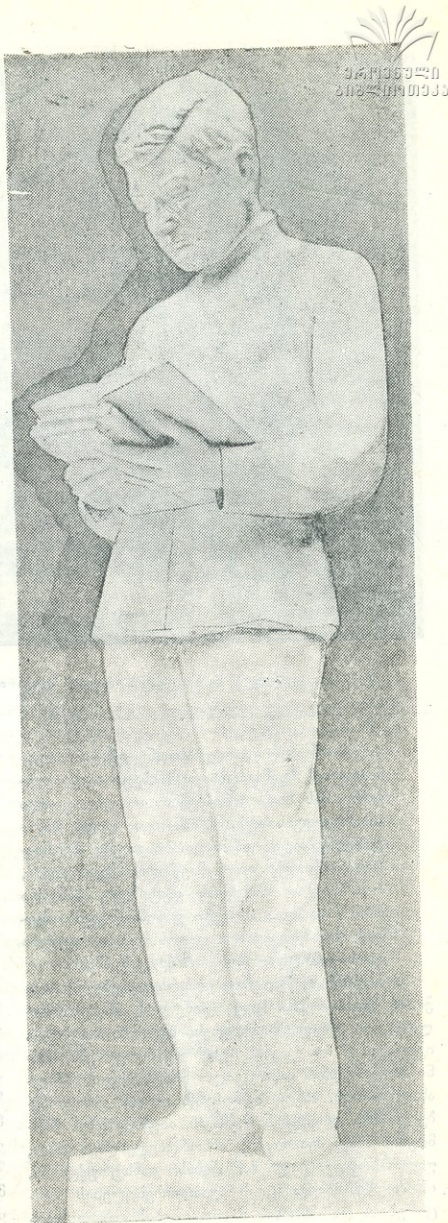
ამხანაგ სტალინის მიერ შთაგონებული, საბჭოთა მეცნიერებისა და ტექნიკაში მოვიდა უბრალო აღმომავლების, მოწინავე მუშებისა და კოლმეურნეთა მთელი არმია. სტალინური პრემიის ლაურეატთა საბატიო სიებში, აკადემიკოსთა, პროფესორთა და ინჟინერთა სახელების გვერდით, ასობით მუშისა და გლეხის სახელს ვკითხულობთ.

საბჭოთა მეცნიერება გამსჭვალულია პარტიულობის სულისკვეთებით. იგი უფრო მეტად იმ მიმართულებებით ვითარდება, საითკენაც, როგორც ყველაზე არსებითზე, მიუთითებს საბჭოთა ხალხის ავანგარდი — კომუნისტური პარტია, ჩვენი დიდი ბელადი ამხანაგი სტალინი. პარტიულობის პრინციპი განსაზღვრავს თვით მეცნიერებათა შინაარსს, მათ პროგრამას, მათს უმნიშვნელოვანეს მიმართულებებს. მევეთრ განსხვავებას, მაგალითად, საბჭოთა ბუნებისმეტყველებისა, წარმოადგენს მის გადაჭრით გამოსატყულო მატერიალისტური საფუძველი და პრაქტიკული მიმართებადობა იმ ამოცანების გადასაწყვეტად, რომელთაც სახალხო მეურნეობის განვითარების გეგმები აყენებენ.

კაპიტალისტურ სამყაროში უკანასკნელ ათწლეულებში უფრო მეტად, ვიდრე ოდესმე, გაძლიერდა ცდები ბუნებისმეტყველების მობრუნებისა იდეალიზმისა და თვით ღვთისმეტყველების სამსახურისათვის. ასეთი მისწრაფებები გადაბეჭდულ წინააღმდეგობას ხვდებიან საბჭოთა ბუნებისმეტყველებაში.

ცდებს, რომელთა მიზანი იყო — წარმოედგინათ მათემატიკა, როგორც რაღაც ყოვლად შეუზღუდავი და უსაზღვრო, იდეალისტური თანაში გონებისა, საბჭოთა მათემატიკოსებმა რიგ ბრწყინვალე გამოკვლევებით დაუპირისპირეს თავიანთი მეცნიერება, როგორც გამოდინარე პრაქტიკის საჭიროებებიდან, ცდიდან და ძირითადად მიმართული მეცნიერებისა და ტექნიკის კონკრეტული ამოცანების გადასაწყვეტად.

საბჭოთა ასტრონომია აქტიურად იბრძვის სამყაროს წარმოქმნის, სამყაროს შემოფარგულობისა და მისი ფაფართოების შესახებ მისტიკური კონცეფციების მღვრიე ნაჰადის წინააღმდეგ, კონცეფციები

ი. ბ. სტალინი ახალგაზრდობაში

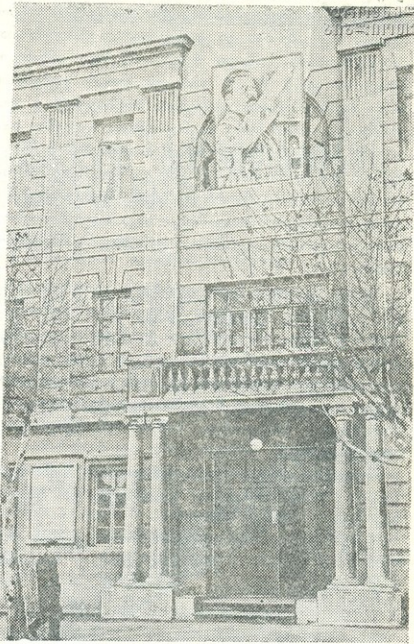
ქანდაკება ს. კაკაბიძისა.

ბისა, რომლებმაც ფართო გავრცელება ჰპოვეს კაპიტალისტურ სამყაროში. საბჭოთა თეზისებში არამცირედი წვლილი შეიტანეს მატერიალისტურ მოძღვრებაში ნივთიერებისა და მისი ანაგობის შესახებ, ძალეულების შესახებ, სინათლისა და მისი თვისებების შესახებ, და დიდ დახმარებას უწევინ ახალი ტექნიკის განვითარებას მრეწველობაში, სოფლის მეურნეობასა და მედიცინაში. ამასთან ერთად გადაწყვეტი პასუხი გაეცა იდეალისტურ დასკვნებს პტოლომესა და კოპერნიკის მოძღვრების თანასწორუფლებიანობის შესახებ, მოვლენათა ინდეტერმინიზმისა და შეუცნობადობის შესახებ, რაც ვითომდა ფარდობითობის თეორიის და ტალღურ მექანიკას ემყარება.

მიჩენილი ბიოლოგიის გამარჯვება საბჭოთა ქვეყანაში ამავე დროს ნიასწავებს მექანიკურ და იდეალისტურ თეორიების მარცხს მოძღვრებაში ცოცხალი ნივთიერების შესახებ. ლენინისა და სტალინის განსაკუთრებული ყურადღების მეოხებით ჩვენი ქვეყანაში უდიდესი განვითარება ჰპოვა ი. პ. პავლოვის მოძღვრებამ უმაღლეს ნერვულ მოქმედებაზე, რომელიც ბუნების შესახებ მატერიალისტური მოძღვრების თვით საფუძვლის შემადგენელი ნაწილი გახდა. ფართოდაა ცნობილი ამაზნაგ სტალინის განსაკუთრებული მზრუნველობა და ყურადღება პავლოვის მოძღვრებისა და მისი განვითარებისადმი. ეს მზრუნველობა, კერძოდ, გამოიხატა ლენინგრაძის მახლობლად უდიდესი სამეცნიერო ფიზიოლოგიური დაწესებულებების—ცნობილი პავლოვისეული ქალაქის, პირობითი რეფლექსების დედაქალაქის—შექმანაში.

ოქტომბრის რევოლუციის გამარჯვებამ ახალი ეპოქა შექმნა ჩვენი სამამულო მეცნიერების ისტორიაში. ღრმა პირინიბზე თვისებით ცვლილებებთან ერთად ეს გამოვლინდა მეცნიერების უდიდეს ზრდაში. რევოლუციამდელი რუსეთის მეცნიერთა მცირერიცხოვანი რიგები ლენინ-სტალინის ეპოქაში გაიზარდა საბჭოთა მეცნიერების დიდ არმიად, რომელიც თავის შემადგენლობაში ითვლის სხვადასხვა დარგის ასი ათასზე მეტ სპეციალისტს. ამ მეცნიერთა განვითარებაში ახლა მოიპოვება ათასობით კარგად მოწყობილი ინსტიტუტი, რომლებიც მთელს ქვეყანაში არიან განლაგებული.

საბჭოთა მეცნიერების ზრდის მკაფიო მაგალითს წარმოადგენს სსკ მეცნიერებათა აკადემიის ისტორია. კარჩაგეილი სამეცნიერო დაწესებულებიდან, რომელსაც რამდენიმე მცირე ექსპერიმენტული ინსტიტუტი და მრავალი სტატიკური მუზეუმი, ბიბლიოთეკა და არქივი მოჰყოლიდა, ჩვენი მეცნიერებათა აკადემია საბჭოთა წლებში გადაქცა კლავიით დაწესებულებების, ინსტიტუტების, ობსერვატორიების, ლაბორატორიების, სადგურების და ა. შ. უზარმაზარ, მსოფლიოში უდიდეს ასოკიაციად, თექვსმეტი ფილიალით, რომლებიც განლაგებულია მთელს ქვეყანაში—სახალიდან და ელადივისტოკიდან კიშინიოვამდე და პეტროზავოდსკამდე. საბ-

საქართველოს გეოფიზიკური ობსერვატორიის (ახლა საქართველოს მიდრომეტეოროლოგიური სამმართველოს) შენობა, სადაც 1899 წლის 28 დეკემბრიდან 1901 წ. 21 მარტამდე ცხოვრობდა და მუშაობდა ი. ბ. სტალინი და ხელმძღვანელობდა ქ. თბილისის არაღვალურ სოციალ-დემოკრატიულ წრეებს.

ჭოთა რესპუბლიკების უმრავლესობაში შექმნილია რესპუბლიკური მეცნიერებათა აკადემიები. ზოგი მათგანი უმოკლეს ვადაში მნიშვნელოვან სამეცნიერო-კლავიითი ცენტრად იქცა. მეცნიერებათა აკადემიების ზრდა და განვითარება წარმოადგენს შედეგს ბოლშევიკური პარტიის, საბჭოთა მთავრობის და პირადად ლენინისა და სტალინის განსაკუთრებული ყურადღებისა სამამულო მეცნიერების განვითარების საკითხებისადმი, ისეთი მეცნიერებისა, რომელიც საჭიროა კომუნიზმისაკენ მიმავალი სოციალისტური ქვეყნისათვის. ლენინ-სტალინის პარტიის ბრძნული ნაციონალური პოლიტიკის მეოხებით საბჭოთა ქვეყნის ყველა კუთხეში, მის რესპუბლიკებსა და ოლქებში იქმნება მეცნიერებისა და კულტურის საკუთარი კერები, რომლებიც წყვეტენ საერთო და დავალობრივ მეცნიერულ ამოცანებს. მეცნიერება ნამდვილად მთელი ქვეყნის საქმედ ხდება.

საბჭოთა ხალხის ბელადი და მასწავლებელი ამაზნაგი სტალინი დაუღალავად ზრუნავს საბჭოთა

მეცნიერების ზრდისა და განვითარებაზე. დიდი სამშალო ომის მიმე წლებშიც ი. ბ. სტალინი ყრბადღებდა ადევნებდა თავის მეცნიერებათა აკადემიის საქმიანობას და ყოველნაირად ეხმარებოდა მას მუშაობაში. „იმედი მაქვს,—სწერდა ამხანაგი სტალინი 1942 წ. 12 აპრილს თავის დეპუტატი სსრკ მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტს ვ. ლ. კომაროვს,—რომ სსრკ მეცნიერებათა აკადემია სათანადო ჩაუდგება ნოვატორთა მოძრაობას მეცნიერებისა და წარმოების დარგში და მოწინააღმდეგობა მეცნიერების ცენტრს გახდება ჩვენი ხალხისა და თავისუფლების მოყვარული სხვა ხალხების უბოროტეს მტერთან—გერმანიის ფაშისტთან გახლდებულ ბრძოლაში“.

დიდი ბელადის მიერ დასახული პროგრამა სსრკ მეცნიერებათა აკადემიის სამეცნიერო მუშაობის დევიზად იქცა. ჰიტლერული გერმანიისა და იმპერიალისტური იაპონიის წინააღმდეგ დიდი სამაჟლი ომის დროს საბჭოთა მეცნიერებათა კმნიდასაბრძოლო იარაღის ახალ სახეებს, ახალ ტექნოლოგიურ პროცესებს, პოულობდა საწარმოო რესურსების ახალ წყაროებს.

დიდი სტალინის ხელმძღვანელობით ჩვენი მეცნიერება სწრაფად ტემპით ვითარდება და წყვეტს მის წინაშე დასმულ ამოცანებს

თავის ისტორიულ სიტუაციაში ამოპრჩევლთა კრებაზე 1946 წლის 9 თებერვალს ამხანაგი სტალინი დაუწმულებით ამბობდა: „ექვთ არ ნებარება, რომ თუ ჯეროვან დახმარებას გავუწვეთ ჩვენს მეცნიერებს, ისინი შესძლებენ არა მარტო დაეწიონ, არამედ უახლოვს დროში კიდევაც გადააპარბონ მეცნიერების მიღწევებს ჩვენი ქვეყნის ფარგლებს გარეთ“.

მას შემდეგ, რაც ეს სიტყვები ითქვა, ოთხი წელიწადი გავიდა. მნიშვნელოვანია საბჭოთა მეცნიერების წარმატებები და ეს დასტურდება ჩვენი მეცნიერების მრავალრიცხოვანი მნიშვნელოვანი ახალი აღმოჩენებითა და მიღწევებით.

რთული და მნიშვნელობით პრველხარისხოვანი პრობლემები გადაჭრას საბჭოთა ფიზიკოსებმა, ქიმიკოსებმა და ინჟინერებმა მოძღვრებაში ატმოსფეროსა და კოსმოსური სივრცის შესახებ, ატომური ენერგიის დაუფლების პრობლემაში.

დიდ სიმალეზეა აყვანილი საბჭოთა ხელსაწყომეცნიერებათა. საბჭოთა ოპტიკოსები ეკუთვნის ტელესკოპების, მიკროსკოპების, ინტერფერომეტრების უხლესი შესანიშნავი კონსტრუქციები, დიდი წარმატებები მოპოვებული ოსცილოგრაფებისა და სხვა ელექტრული ხელსაწყოების კონსტრუქციაში.

ბევრი რამ გაკეთდა მოძღვრებაში ორგანული სინთეზის შესახებ, მნიშვნელოვანი კატალიზატორების დაბეშვებაში, პლასტიკური მასების ტექნოლოგიაში.

განუხრებლად ფართოვდება ჩვენი სამშობლოს თვალუწვდენელი ტერიტორიის გეოლოგიური შეს-

წავლა, რაც ახალ-ახალი მნიშვნელოვანი ბუნებრივი რიმდირებების აღმოჩენით მთავრდება.

მიწურინული ბიოლოგიის პრინციპებზე დაყრდნობით ჩვენმა მეცნიერებმა თვითნაი ძალმან წარმატებით ბიოლოგიური მეცნიერების უმნიშვნელოვანესი ამოცანის გადასაწყვეტად—მეცნარეთა და ცხოველთა ბუნების განვითარებისა და შეცვლის კანონზომიერებათა შეცნობისკენ სახალხო მეურნეობის ინტერესებისათვის. ისინი ჩაებნენ აღმინის ინტერესებისათვის ბუნების გარდაქმნის უდიდესი სახელმწიფოებრივი ამოცანის განხორციელებაში და აქტიური მონაწილეობა მიიღეს მინდორსაღვი ტყეების გაუმეების პრობლემების გადაწყვეტაში, სახელმწიფო სატყეო ზოლების ზრდასათა პროექტირებასა და შექმნაში. უდიდესი ისტორიული მნიშვნელობის მრავალრიცხოვანი აღმოჩენები გაკეთეს საბჭოთა არქეოლოგიებმა ძველ ნოვგოროდში, ხოროზმში, ყირიმში, სამხრეთ ურალში. საბჭოთა არქეოლოგიების შრომებით იშლება კაცობრიობის ისტორიის ახალი ფურცლები, რომლებიც ადისტურებენ საზოგადოების განვითარების მარკსისტულ გაგებას. ასე ფართოვდება და ღრმავდება სტალინის გენიით შთაგონებული საბჭოთა მეცნიერება.

* * *

კომუნისზმის მშენებლობის დიდ პროგრამაში, რომელიც ამხანაგი სტალინიმ დასახა, საბჭოთა მეცნიერების საპატიო ადგილი აქვს დათმობილი. თანამედროვე მეცნიერების მიღწევათა უფართოვსი გამოყენება უზრუნველყოფს განუხრელ ტექნიკურ პროგრესს და შესაძლებლობას აძლევს საბჭოთა სახელმწიფოს მიზანშეწონილად გადასჭრას უდიდესი სახალხო-სამეურნეო პრობლემები, გეგმაშეწონილად წარმართოს ჩვენი საზოგადოების განვითარება კომუნისზმისაკენ, დააჩქაროს კომუნისზმის მშენებლობა.

საბჭოთა მეცნიერებს თავის წინაშე აქეთ მავალითი მეცნიერების ნამდვილი ბურჯისა—ამხანაგ სტალინის, მეცნიერული კომუნისზმის უდიდესი თეორეტიკოსისა, რომელმაც მოგვცა თეორიისა და რეველუციური პრაქტიკის შესაბამისი გენიალური ნიშნუშები, ახალი გზები გაკათა კაცობრიობის ისტორიაში.

სსრკ მეცნიერებათა აკადემია ამავობს იმით, რომ თანამედროვეობის ყველაზე გენიალური მეცნიერი, რომელმაც დაუფასებელი წვლილი შეიტანა მოწინავე მეცნიერების სავანეში, საბჭოთა ხალხის გამარჯვებათა სულისჩამდგემლი და ორგანიზატორი, მის შემადგენლობაში შედის ორგოტი საპატიო აკადემიკოსი.

საბჭოთა მეცნიერება ამავაებენ იმით, რომ მონაწილეობას იღებენ ისტორიულ შემოქმედებით შრომაში საბჭოთა ხალხისა, რომელიც ჩვენი დროის უდიდესი აღამინის—ამხანაგ სტალინის ბრძნული ხელმძღვანელობით კომუნისზმს აშენებს.

დიდი სვალისნი და მესხიკაბის განვითარება ნასიონალურ ჩესპუბლიკაშო

ნიკო მუსხელიშვილი

სოციალისტური შრომის გმირი, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტი

ჩვენი მშენებლის ყველა ერი, დიდი რუსი ხალხის წინამძღოლობით, ამხანაგ სტალინის ხელმძღვანელობით მონაწილეობას იღებს საბჭოთა მეცნიერების განვითარებაში.

ამხანაგი სტალინი გვასწავლის, რომ „...სსრ კავშირში პროლეტარიატის დიქტატურისა და სოციალიზმის მშენებლობის პერიოდი არის ეროვნული კულტურების, შინაარსით სოციალისტური და ფორმით ნაციონალური კულტურების, აუცილებელი პერიოდი, ვინაიდან თვით ერები საბჭოთა წყობილების დროს წარმოადგენენ არა ჩვეულებრივ „თანამედროვე“ ერებს, არამედ „სოციალისტურ“ ერებს, ისევე როგორც მათი ეროვნული კულტურები წარმოადგენენ შინაარსით არა ჩვეულებრივ, ბუნებრივ კულტურებს, არამედ სოციალისტურ კულტურებს“.

ამხანაგი სტალინის მითითებებმა ნაციონალური კულტურების მშენებლობის დარგში, მისმა დახმარებამ და ხელმძღვანელობამ გასაოცარი ნაყოფი გამოიღო—ნაციონალური რესპუბლიკების შემოქმედებითი განვითარების უშუალო შესაძლებლობანი გამოაუღინა.

დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის შემდეგ მეცნიერებათა აკადემიები დაარსდა უკრაინასა და ბელორუსიაში. 1930 წ. სსრკ მეცნიერებათა აკადემიამ წამოაყენა ადგილებზე მეცნიერებათა აკადემიის განყოფილებათა ორგანიზაციის ამოცანა, რომელიც მოიწონა და რომელსაც მხარი დაუჭირა ამხანაგმა სტალინმა; შემდეგში შეიქმნა სსრკ მეცნიერებათა აკადემიის ფილიალებისა და ბაზების ფართი ქსელი. ყველა ეს უმნიშვნელოვანესი ღონისძიება განხორციელებულ იქნა ამხანაგ სტალინის უშუალო მითითებით.

მეცნიერების კორიფე, სსრკ მეცნიერებათა აკადემიის საბატო აკადემიკოსი ამხანაგი სტალინი დაუღალავ ყურადღებას იჩენდა და იჩენს აკადემიური და სხვა სამეცნიერო დაწესებულებების განვითარებისა და საქმიანობისადმი.

ამჟამად არსებობს მოკავშირე რესპუბლიკების 10 მეცნიერებათა აკადემია, სსრკ მეცნიერებათა აკადემიის 16 ფილიალი და 1 სტაციონარი. ცხრა ფილიალი არსებობს ნაციონალურ რესპუბლიკებში—უიგურიეთის, თურქმენეთის, ტაჯიკეთის, მოლდავე-

თისა და კარელია-ფინეთის სს რესპუბლიკებში, კომის, თათრეთის, დაღისტინის და იჩქუტეთის ასს რესპუბლიკებში.

მოკავშირე რესპუბლიკების 10 მეცნიერებათა აკადემიაში და სსრკ მეცნიერებათა აკადემიის ფილიალებში ამჟამად 450-ზე მეტი სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებაა.

გაიზარდნენ და განმტკიცდნენ მეცნიერ-მუშაკთა ნაციონალური კადრები, გამოსულნი ადგილობრივი მეცნიერი მოსახლეობიდან. ამჟამად ათ ნაციონალურ აკადემიაში არის 271 ნამდვილი წევრი და 210 წევრი-კორესპონდენტი. სულ მოკავშირე რესპუბლიკების მეცნიერებათა აკადემიებში მუშაობს შვიდი ათასამდე მეცნიერი-მუშაკი, სსრკ მეცნიერებათა აკადემიის ფილიალებში კი—2,000-დე მეცნიერი და მეცნიერ-ტექნიკური მუშაკი.

ქართული ენის გრამატიკა

წ.	თ.	დ.	წ.	თ.	დ.	წ.	თ.	დ.
41	20	10	01	06	13	11		
42	10	03	05	14	13			
43	03	03	07	10	15			
44	21	02	04	03	13	13		
45	08	04	11	21	10			
46	08	05	12	22	21			
47	10	08	07	10	14	21		
48	20	03	13	27	18	41		
49	25	03	13	28	06			
50	18	07	11	31	51	11		
51	18	14	10	34	74	78		
52	17	13	18	35	128	157		
53	19	18	14	33	103	158	153	
54	31	25	20	105	159	161	161	
55	25	46	31	30	117	130		
56	23	28	46	35	141	41		
57	32	43	10	29	25	28		
58	14	14	20	33	27	28		
59	35	27	06	34	28	31		
60	07	24	06	34	31			
61	10	15	23	22	40			
62	14	14	26	26	45	45		
63	21	13	10	11	53	53		
64	14	14	14	14	14	14		

ი. ბ. სტალინის მიერ გეოფიზიკურ ობსერვატორიაში მუშაობის დროს მეტეოროლოგიურ დაკვირვებათა წიგნში გაკეთებული ჩანაწერი.

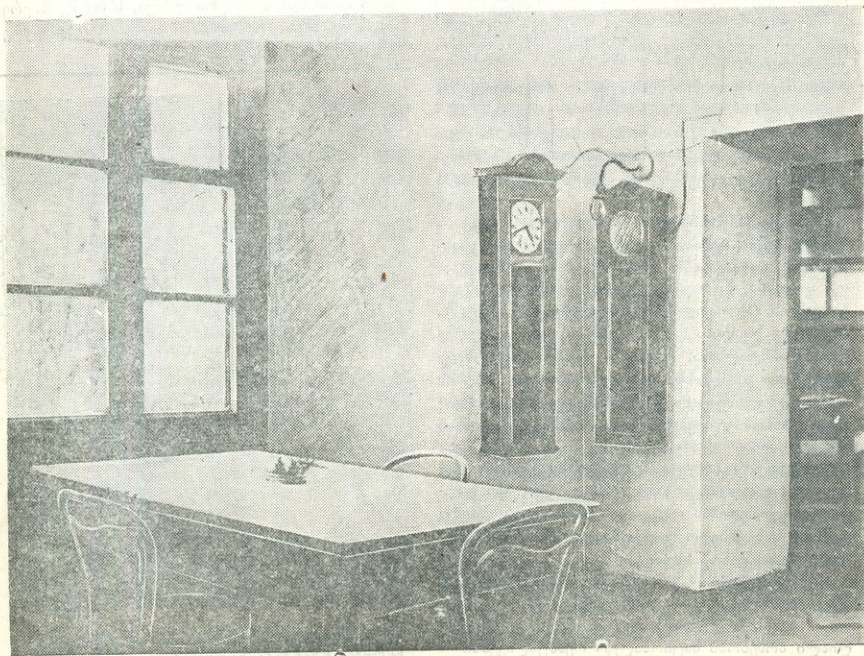
ჯერ კიდევ პარტიის XII ყრილობაზე თავის მოხსენებაში ნაციონალური მომენტების შესახებ პარტიულ და სახელმწიფოებრივ მშენებლობაში ამხანაგის სტალინი ამბობდა, რომ ფაქტიური უთანასწორობის ლიკვიდაციისათვის „აუცილებელია, რომ სკოლები და ენის გარდა, რუსეთის პროლეტარიატმა მიიღოს ყოველგვარი ზომა იმისათვის, რომ განაპირა მხარეებში, კულტურულად ჩამორჩენილ რესპუბლიკებში, — ისინი კი ჩამორჩნენ არა თავისი მიზეზით, არამედ იმიტომ, რომ მათ წინაღ უყურებდნენ როგორც ნედლეულის წყაროებს, — აუცილებელია მივაღწიოთ იმას, რომ ამ რესპუბლიკებში შეიქმნას მრეწველობის კერები.“

ყაზახეთს, რომელსაც წარსულში არ მოეგოებოდა არც ერთი რამდენიმე მნიშვნელოვანი სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულება, ახლა აქვს თავისი მეცნიერებათა აკადემია — მოწინავე საბჭოთა მეცნიერების ნამდვილი ცენტრი, რომელიც ეხმარება რესპუბლიკის წინაშე მდგომი დიდი სახალხო-სამეცნიერო და კულტურული ამოცანების გადაწყვეტას.

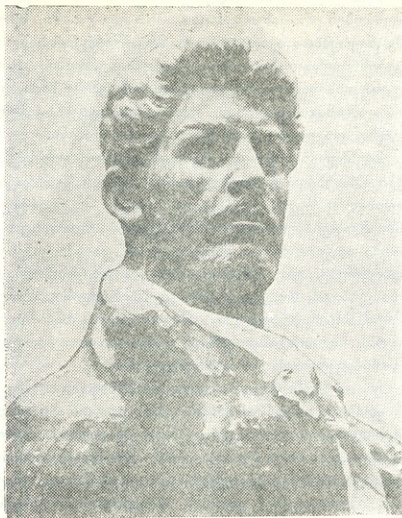
ყაზახეთის სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ისე, როგორც რესპუბლიკის სხვა სამეცნიერო დაწესებულებების მუშაობის ძირითად შინაარსს წარმოადგენს მისი ბუნებრივი რესურსების შესწავლა და მათი გამოყენების ძირითადი მეთოდების დიდგენა.

1948 წელს ყაზახეთის სსრ მეცნიერებათა აკადემიის მეცნიერებმა მრეწველობაში, სოფლის მეურნეობაში და ტრანსპორტზე დასაწერებელი სამეცნიერო-კვლევითი შრომა და ძვირფასი წინადადება. განსაკუთრებული ყურადღების ღირსია გეოლოგიური სამუშაოები, რომლებიც ამ აკადემიის პრეზიდენტის, გამოჩენილი გეოლოგის, სსრკ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრის კ. ი. სატაევის ხელმძღვანელობით ტარდება.

ომისა და ომის შემდგომ წლებში ყაზახეთის სსრ მეცნიერებათა აკადემიის სამეცნიერო კადრები მძაფრად იზრდებოდა. 1941 წლის შემდეგ მეცნიერ მუშაკთა რიცხვი, ასპირანტების ჩათვლით, 14-ჯერ გაიზარდა, ამასთან — დოქტორის სამეცნიერო ხარისხის მქონე მეცნიერთა რიცხვი გაიზარდა 28-ჯერ, კანდიდატების რიცხვი კი — 32-ჯერ. აკადემიის შემადგენლობაში ბევრია ყაზახი-ქალი, რომელსაც დოქტორის ან კანდიდატის სამეცნიერო ხარისხი აქვს. უდიდეს სამეცნიერო-კვლევით მუშაობას ასრულებენ ვ. ი. ლენინის სახელობის საკავშირო სასოფლო-სამეურნეო აკადემიის ყაზახეთის ფილიალი, უმაღლესი სასწავლებლები, საქაზხონო ლაბორატორიები, სსრკ მეცნიერებათა აკადემიის გეოლოგიური პარტიები და საექსპედიციო რაზმები, რომლებიც ყა-

გამომთვლელთა ოთახი თბილისის გეოფიზიკურ ობსერვატორიაში, სადაც მუშაობდა ი. ბ. საბაღინი.

ნ. ბ. ხაძინის ბიუსტი

ამოტირალი ზეზე

ნ. ქუთათელაძის მიერ.

ზახეთის სსრ მეცნიერებათა აკადემიასთან მჭიდრო კონტაქტით მუშაობენ.

მეცნიერებისა და წარმოების თანამეგობრობის ყოველმხრივ განმტკიცებით მუშაობენ სომხეთის სსრ მეცნიერებათა აკადემიის მეცნიერები.

ამ აკადემიის დარსება დიდი სამამულო ომის პერიოდში—საბჭოთა სახელმწიფოს ძლიერებისა და ძლევამოსილების, მეცნიერებაზე ამხანაგ სტალინის დაუღალავი ზრუნვის მკაფიო დემონსტრაციის წარმოადგენდა.

აკადემიის მუშაობის გეგმაში მთავარი ყურადღება ექცევა რესპუბლიკის ბუნებრივ სიმდიდრეთა შესწავლას, ახალი მიწების ათვისებას, სასოფლო-სამეურნეო კულტურებისა და ცხოველთა ახალი ჯიშების გამოყვანას, მრეწველობის განვითარებას, სომხეთის ისტორიისა და ლიტერატურის, ენის, ფილოსოფიისა და ხელოვნების შესწავლას.

განსაკუთრებული ყურადღების ღირსია სომხეთის მეცნიერთა თვალსაჩინო შრომები ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა დარგში. სომხეთის სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრების ა. ი. ალიხანოვისა და ა. ი. ალიხანიანის გამოკვლევებით აღმოჩენილია მატერიის ახალი, აქამდე უცნობი ნაწილაკები. თვალსაჩინო წვლილს საბჭოთა და მსოფლიო მეცნიერებაში წარმოადგენს ამ აკადემიის პრეზიდენტის ვ. ა. ამბარცუმიანის მიერ ე. წ. ვარსკვლავური ასოციაციების აღმოჩენა.

ნაციონალური ინტელიგენციის ასობით საუკეთესო წარმომადგენელი მუშაობს საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიაში. შექმნილი 1941 წელს იგი განუწყვეტილად იზრდებოდა და ვითარდებოდა ომის წიმამე პირობებში.

აკადემიის გეოლოგიურ, ბოტანიკურ და სასოფლო-სამეურნეო მეცნიერული დაწესებულებების შრომების საფუძველზე დიდი წარმატებები მოპოვებული რესპუბლიკის საწარმოო ძალების შესწავლასა და განვითარებაში, მისი მდიდარი ბუნებრივი რესურსების ათვისებაში. აკადემიის სამშენებლო საქმის ინსტიტუტმა დიდი მუშაობა ჩაატარა ახალი სამშენებლო მასალების ასათვისებლად.

საბჭოთა კავშირში და მის ფარგლებს გარეთ კარგად არის ცნობილი ქართველი მათემატიკოსების შრომები, განსაკუთრებით—გამოყენებითი ხასიათის გამოკვლევები.

მუშაობა ქართველი ხალხის ისტორიის დარგში პირველხარისხიანი მნიშვნელობის აღმოჩენებით დაგვირგვინდა. ქართველ ისტორიკოსთა სკოლის ფუძემდებელი, აქამდე განსვენებული აკადემიკოსი ი. ა. ჯავახიშვილი, მისი მოწაფე, უდროოდ გარდაცვლილი აკადემიკოსი ს. ნ. ჯანაშია და საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრი ნ. ა. ბერძენიშვილი სტალინური პრემიით იქნენ დაჯილდოებული მათ მიერ შედგენილი საქართველოს ისტორიის პირველი მარქსისტული სახელმძღვანელოსათვის.

უდიდესი მუშაობა ჩაატარა თავისი დაარსების დღიდან აზერბაიჯანის სსრ მეცნიერებათა აკადემიამაც. ამ აკადემიის ხუთწლიან გეგმაში შეტანილია ასზე მეტი დიდი პრობლემა, რომელთაგან წამყვანია ისეთები, როგორიცაა ნავთის მრეწველობის შემდგომი შესწავლა და განვითარება, სასარგებლო წიაღისეულისა და ენერგეტიკული რესურსების გამოყენება, სოფლის მეურნეობის ინტენსიფიკაცია.

აკადემია მუშაობს აქტუალურ თეორიულ პრობლემებზე, მარქსისტულ-ლენინური ფილოსოფიისა და აზერბაიჯანში საზოგადოებრივი აზრის ისტორიის საკითხებზე.

აკადემია დიდ მუშაობას ატარებს აზერბაიჯანელი ხალხის ენისა და დამწერლობის დარგში. აკადემიის რიგი მუშაკები სტალინური პრემიებითაა დაჯილდოებული.

უკრაინის სსრ მეცნიერებათა აკადემიის მეცნიერები უაღრესად აქტიური მონაწილეობას იღებენ ბუნების გარდაქმნის სტალინური გეგმის განხორციელებაში, მნიშვნელოვანი წარმატებებითა მოპოვებული რესპუბლიკის ტერიტორიის გეოლოგიური ანაგობისა და ბუნებრივი გაზების, მურა ნახშირის, რკინის მადნებისა და იშვიათი მეტალების ახალი პერსპექტიული რაიონების შესწავლაში.

ბიოლოგიისა და სასოფლო-სამეურნეო მეცნიერებათა განყოფილებების ინსტიტუტებში დიდი მუშაობა წარმოებს სამამულო აგრონომიის კლასიკოსთა—

დოქუჩაევის, ვილიამის, ტიმირიაზევის, მიიურინის მეცნიერული მემკვიდრეობის შემდგომი განვითარებისათვის.

თავის უდიდეს განვითარებას უკრაინის სსრ მეცნიერებათა აკადემიამ სტალინური ხუთწლედების პერიოდში მიაღწია. სახელდობრ ამ წლებში შეიქმნა მის სისტემაში ახალი სამეცნიერო დაწესებულებები, გაიზარდა და აღიზარდა ცნობილ საბჭოთა მეცნიერთა ახალი კადრები.

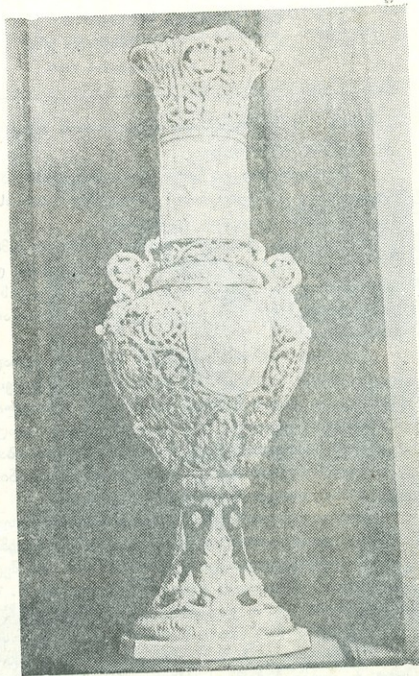
ბელორუსიის სსრ მეცნიერებათა აკადემიაც ჩაება შემოქმედებით მუშაობაში რესპუბლიკის სახალხო მეურნეობისა და ნაციონალური კულტურის აღდგენისა და შემდგომი განვითარებისათვის.

აკადემიამ შეადგინა ბელორუსიის ნიადაგის რუკა და ნიადაგთა ნარკვევი, დაამუშავა სასოფლო-სამეურნეო კულტურების მოსავლიანობის გადიდების მეთოდები, შესწავლილი პოლესიეს ჭაობების წარმოშობის ბუნებრივ-ისტორიული თავისებურებანი და მდინარეებში ჩქერების წარმოქმნის მიზეზები. შესრულებულია მინერალურ-საინდუსტრიო რესურსებისა და მიწისქვეშა წყლების მნიშვნელოვანი გამოკვლევები. მიმდინარეობს მუშაობა ტორფის მოპოვების საქმის და ტექნიკური მრეწველობის ტექნოლოგიის გასაუმჯობესებლად.

რესპუბლიკური აკადემიები მჭიდრო კონტაქტში მუშაობენ ერთმანეთთან და, პირველ რიგში, სსრ მეცნიერებათა აკადემიასთან. მოკავშირე რესპუბლიკების მეცნიერებათა აკადემიების მუშაობის წინააღმდეგობის საბჭო, რომელიც ამ რამდენიმე ხნის წინათ ამაზნავ სტალინის მითითებით შეიქმნა, სულ უფრო და უფრო მეტ მნიშვნელობას იძენს.

მეცნიერების განვითარება ნაციონალურ რესპუბლიკებში ბევრ რესპუბლიკურ აკადემიას შესაძლებლობას აძლევს გადასტრას დიდი მეცნიერული პრობლემები, რომელთა მნიშვნელობა შორს სცილდება ადგილობრივი ინტერესებისა და ამოცანების ფარგლებს. ეს, კერძოდ, შეეხება ასტრონომიასა და ფიზიკის სომხეთის სსრ რესპუბლიკაში, მათემატიკას, მექანიკას და ფიზიოლოგიას—საქართველოს სსრ რესპუბლიკაში, ტექნიკასა და ბიოლოგიას—უკრაინის სსრ რესპუბლიკაში.

ისეთი მეცნიერნი, როგორიცაა სომხეთის სსრ მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტი ე. ა. ამბარცუმიანი, ყაზახეთის სსრ მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტი კ. ი. სატბაევი, უკრაინის სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრი ე. ო. პატონი და სხვები, წარმოადგენენ უდიდეს საბჭოთა მეცნიერებს,

ი. ბ. სტალინის დაბადების 70 წლისთავისადმი მიძღვნილ გამოფენაზე — ორი სადეკორაციო ვაზა, შესრულებული მხატვარ ი. ყანდაშვილის ეკიზით.

რომლებმაც საკუთარი მეცნიერული სკოლები შექმნეს.

უკანასკნელი ათი-თხუთმეტი წლის განმავლობაში ყველა მოკავშირე და ავტონომიურ რესპუბლიკაში მეცნიერებმა, რომლებიც რესპუბლიკურ მეცნიერებათა აკადემიებში, სსრკ მეცნიერებათა აკადემიის ფილიალებში და აგრეთვე სხვა სამეცნიერო დაწესებულებებში მუშაობენ, ბევრი რამ გააკეთეს ადგილობრივი ენების გრამატიკის, განმარტებითი და სხვა ლექსიკონების, სკოლებისა და უმაღლესი სასწავლებლებისათვის დამხმარე სახელმძღვანელოების შექმნის დარგში.

ლინგვისტიკაში, ფილოლოგებმა და ისტორიკოსებმა იდეოლოგიურ ფრონტზე დიდი მუშაობა ჩაატარეს საზოგადოებრივ მეცნიერებათა დარგში რიგ მტრული თეორიების მხილებისათვის, რამაც ხელი შეუწყო საბჭოთა კავშირის ხალხთა ფორმით ნაციონალური და შინაარსით სოციალისტური კულტურის აღმავლობას. მთავარი ყურადღება მათს მუშაობაში მიქცეული იყო ენისა და დამწერლობის საკითხებზე, ნაციონალური ლიტერატურის და ნაციონალური რესპუბლიკების ხალხთა ისტორიის საკითხებზე.

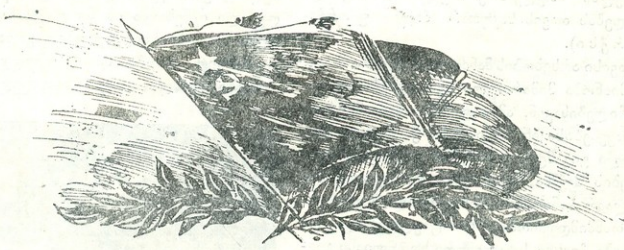
ი. ბ. სტალინის სახელობის პრემიების დაწესებიდან გავლილი ათი წლის განმავლობაში მრავალი

მეცნიერი მოკავშირე რესპუბლიკების მეცნიერებათა აკადემიებში ისე, როგორც რესპუბლიკების მწერლები, მხატვრები, სახალხო მეურნეობის მოწინავე მუშაკები სტალინური პრემიის ლაურეატთა წოდების ღირსი გახდა.

სტალინური მზრუნველობა საბჭოთა მეცნიერების განვითარებაზე ეხმარება ჩვენი ქვეყნის მშრომელთ დარაზმონ თავიანთი ძალები კომუნიზმის მშენებლობისათვის. ამხანაგი სტალინი მზრუნველობით ზრდის საბჭოთა ინტელიგენციას, ბრძნულად წარმართავს საბჭოთა მეცნიერების განვითარებას საბჭოთა რესპუბლიკებში.

ლენინის საქმის დიდი გამგრძელებლის—საყვარელი ბელადის და მასწავლებლის ამხანაგ სტალინის მიერ შთაგონებული მეცნიერნი შრომობენ ჩვენი საბჭოთა საშობლოს ხალხთა საკეთილდღეოდ. ისინი მუდამ გრძნობენ სტალინურ დახმარებას, სტალინურ მზრუნველობას მრავალეროვან საბჭოთა სახელმწიფოს მოკავშირე რესპუბლიკებში და ოლქებში მეცნიერების განვითარებისათვის.

ჩვენ, სსრკ ყველა ეროვნების მეცნიერები, მთელი სულით და გულით ვუსურვებთ დიდ სტალინს ჯანმრთელობას და მრავალი წლის სიცოცხლეს ჩვენი საშობლოს საკეთილდღეოდ, საბჭოთა მეცნიერების საკეთილდღეოდ.

ნიკო კასხოვილი

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრი

მარქსიზმ-ლენინიზმის ერთ-ერთი ძირითადი დებულებაა, რომ ადამიანს შეუძლია ბუნების ძალების წარმართვა თავის სურვილისამებრ. ადამიანს მოძრაობაში მოყვას თავისი ორგანიზმის ბუნებრივი ძალები: მკლავები და ფეხები, თავი და ხელი, რათა ბუნების ნივთიერება თავისი არსებობისათვის გამოსადეგი ფორმით მიითვისოს. ამ მოძრაობის საშუალებით იგი მოქმედებს გარეშე ბუნებაზე, შეაქვს მასში ცვლილება და ამავე დროს შეაქვს ცვლილება თავის საკუთარ ბუნებაშიც. იგი აწვითავს ბუნებას ამ უკანასკნელში მთვლენადე სხვადასხვა ნივთს და მათ ამოქმედებას თავის საკუთარ ძალას უმორჩილებს ("მარქსი").

მთელი თავისი არსებობის მანძილზე საბჭოთა მთავრობის საქმიანობა მიმართული იყო ბუნების ძალების დამორჩილებისაკენ, ამ ძალების ადამიანის სამსახურში ჩაყენებისაკენ. უდიდესი კაობების ამოშრობა, ახალი გიგანტური არხების გაყვანა, ახალი წყალსაცავების შექმნა, მდინარეთა და ზღვათა შეერთება მძლავრ სანაოსნო სისტემებად შეუჩერებელი და თანმიმდევრებით ხორციელდებოდა და ხორციელდება ჩვენში სტალინური ხუთწლიანი გეგმებით. ამის ნათელსაყოფად საქმარისია თვლი გადავლით ჩვენს მხარეს, საქართველოს. სტალინურმა ხუთწლიანმა მთლიანად შესცვალეს იგი. კოლხიდა კაობებისა და გაუფალი ბარდინი ტყეების მხარე იყო, დღეს აყვავებული ბაღარია, დოვლათისა და ბარაქის მხარეა, აქ, სადაც 30 წლის წინათ ხალხი ციგბ-ცხელებისაგან იყუთებოდა, დღეს ნამდვილი საბჭოური შემოქმედებითი ცხოვრება სდულს და გადმოდულს.

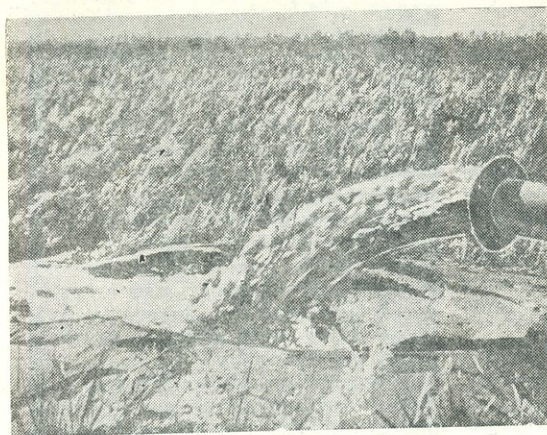
დიდი სტალინის მითითებანი, რომ საქართველო გადაქცეულიყო საბჭოთა კავშირის სუბტროპიკული კულტურების ძირითად ბაზად, იშვიათი სისწრაფითა და სიზუსტით განახორციელა დიდი ბელადის თანამებრძოლმა ამხანაგმა ლ. ბერაიამ. ამ დიად გეგმის თანმიმდევრულად აუციტარებენ საქართველოს

ბოლშევიკები ამხანაგ კ. ჩარკვიანის ხელმძღვანელობით.

მართალია, საქართველოში ძველთაგანვე იყო სუბტროპიკული კულტურები (ლიმონი, ნარინჯი, თურინჯი, ფორთოხალი), მაგრამ ისინი შეუყუთული იყვნენ ვიწრო ხეობებში და ხალხის კეთილდღეობის წყაროს არ შეადგენდნენ. რევოლუციამდე საქართველოში 200 ჰექტარამდე ციტრუსოვანთა ნარგავები იყო, 800 ჰექტარამდე ჩაი. რასაკვირველია, ასეთი ფართობი დასავლეთ საქართველოს მცხოვრებთათვის ბედნიერების წყაროდ ვერ გახდებოდა. ეს შესაძლებელი იქნებოდა იმ შემთხვევაში, თუ ეს კულტურები სიხალხო კულტურებად გადაიქცეოდნენ, ამის კი პირველ რიგში ხელს უშლიდა ბუნებრივი პირობები, რომლის გარდაქმნაც ძველად არ შეეძლოთ.

იქ, სადაც საუკუნეების მანძილზე კაობები სწამლავდნენ ბაგის, ახლა კოლხიდაში ციტრუსები მოჰყავთ.

კოლხიდის ტაობების ამოწრობა რეფუდირების მეთოდით

უნდა ითქვას, რომ დასავლეთ საქართველოში შავი ზღვის სანაპიროები ზუსტად სუბტროპიკული ჰავის რაიონი არ არის, იგი მხოლოდ მინაგვარია სუბტროპიკებისა. ბოლშევიკებმა სწორედ ეს მინაგვარი აქტიური ჩარევის შედეგად გამოიყენეს და დაუმორჩილეს თავის ნება-სურვილს. მოწინავე აგროტექნიკურ ღონისძიებათა გამოყენებით შესაძლებელი გახდა ასობით ათას ჰექტარზე სუბტროპიკული კულტურები გაგვეყენებინა, შეგვექმნა სუბტროპიკული ტექნიკური და საკვებ მცენარეების ძლიერი ბაზა. ბუნების ამ გარდაქმნამ გარდაქმნა ამ მხარის ეკონომიკაც. დღეს ამ მხარეში უკვე გვაქვს ხეაღის კოლმეურნეობანი, კოლმეურნეობანი, სადაც იმდენი დოვლათი დატრიალდა, რომ შესაძლებელია ჩვენს სოციალისტურ ეპოქაში ილაპარაკო პროდუქტების განაწილებაზე. არა მარტო შრომის მიხედვით, არამედ საქიროებისა და მოთხოვნილებების მიხედვით.

ჩვენში ცხოვრება სიხარულად გადაიქცა. უნებლიედ თვალწინ მიდგება 1949 წ. შემოდგომაზე გამართული ხალხური შემოქმედების ოლიმპიადი, რომელიც დიდი წარმატებით ჩატარდა. განსაკუთრებით თვალსაჩინო იყო ჩვენი კოლმეურნეთა გამოსვლა ამ ოლიმპიადაზე — მათი სიხარული, იმედი, რწმენა. განსაკუთრებით გულში ჩამჩა სოფ. გულრიფშის კოლმეურნეობის ცეკვისა და სიმღერის ანსამბლი, მისი ლოტარია — სოციალისტური შრომის გმირი, კოლმეურნეობის თავმჯდომარე, სიმინდის მოსავლის რეკორდის დამყარებელი ახმ. ტარბა, ლუბა ტარბა და სხვა მრავალი. ამ გუნდში მარტო სოციალისტური შრომის გმირი იყო 6 კაცი, ორდენოსანი ხომ მრავალი!

რამ შეგნა ასეთი ცხოვრება, როდესაც შეიძლება ერთმანეთს გამოიყვანოს ისეთი ანსამბლი, რომელიც თავისი მხატვრული ღირსებით პროფესიონალურ გუნდებს არ ჩამოუვარდება, მაგრამ ამავე დროს თავისი შემადგენლობით პირდაპირი გამოსახულებათა თანამედროვე ჩვენი სოფლისა — შრომის პათოსიზა აღჭურვილი. ამხანაგმა კ. ჩარკვიანმა თავის საანგარიშო მოხსენებაში საქართველოს კ. პ. (ბ) XIV ყრილობაზე ცენტრალური კომიტეტის მუშაობის შესახებ აღნიშნა:

„უკანასკნელი ცნობებით საქართველოში არის 4059 კოლმეურნეობა, რომლებშიც ირიცხება 471698 საკოლმეურნეო კომლი ანუ ყველა გლეხური მეურნეობის 98 პროცენტია“.

„შრომა-დღეზე საშუალოდ რესპუბლიკაში 1947 წ. გაიცა 2,7 კილოგრამი მარცვლეული და 3 მანეთი და 90 კაპ. ფულად, ნაცვლად 1940 წ. გაყვებული 1,9 კილოგრამი მარცვლეულისა და 2 მანეთისა ფულად“.

შემდეგ:

„მარშან (ე. ი. 1947 წ. ნ. კ.) 258 კოლმეურნეობამ ერთ მილიონ მანეთზე მეტი მხოლოდ ფულადი შემოსავალი მიიღო თვითელადა“.

„ხორბლის, სიმინდის, ჩაის, შაქრის ქარხნისა და თამბაქოს უხვი მოსავლის მიღებისა და მეცხოველეობის დარგში საწინაშეო მაჩვენებელთა მოპოვებისათვის 1946 და 1947 წლებში სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებით სოციალისტური შრომის გმირის წოდება მიენიჭა საქართველოს სოფლის მეურნეობის 260 მოწინავეს“.

დღეისათვის კი საქართველოში 745-ზე მეტი სოციალისტური შრომის გმირია.

ასეთი მარტო ჩვენი მხარე კი არ არის. ასე ვითარდება ცხოვრება სხვა მოძვე საბჭოთა რესპუბლიკებშიც.

საბჭოთა წყობილება, საბჭოთა სახელმწიფო იმი-თაც განსხვავდება ყველა სხვა სახელმწიფოსაგან, რომ მიღწეული წარმატებებით არ კმაყოფილდება. საქირო გახდა ბუნების გარდაქმნაში უფრო აქტიურად ჩაერეულიყავით და აი 1948 წ. ოქტომბრის 23-ს სსრკ მინისტრთა საბჭომ და საკავშირო კომუნისტური (ბ) პარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა ამხანაგ სტალინის ინიციატივით მიიღეს ისტორიული დადგენილება — ბუნების გარდაქმნის დიდი და გრანდიოზული გეგმა: სსრ კავშირის ევროპული მკვირ და ტყე-ველიანი რაიონებში უხვი და მყარი მოსავლის უზრუნველსაყოფად მინდორისაკენ ტყის

ნარკვევების, ნათესბალახიანი თესლობრუნვის დანერგვისა და წყალსატევების მშენებლობის შესახებ.

ეს გეგმა უზრუნველყოფს მოსავლიანობის გასამაგვებს, ბევრგან გაათავებებს საბჭოთა კავშირის უზარმაზარ ტერიტორიაზე. თუ რა გრანდიოზულ სამუშაოებია განზრახული, დასტურდება თუნდაც იმით, რომ გეგმით გათვალისწინებულია გაშენებულ იქნას სახელმწიფო დაცვითი ტყის ზოლი, რომლის საერთო სიგრძე 5300 კილომეტრზე მეტია. ყველაზე გრძელი ზოლი 1080 კილომეტრი სიგრძისაა. 1949 — 1955 წლებში გათვალისწინებულია გაშენებულ იქნას 5 709 000 ჰექტარი ტყე. აქედან კოლმეურნეთა ძალეებით, სახელმწიფოს დახმარებით, 392 500 ჰექტარი, სატყეო სამინისტროს ძალეებით — 1536,5 ჰექტარი, საბჭოთა მეურნეობების მიერ — 58 000 ჰექტარი.

ასეთი მასშტაბის სამუშაოები შესაძლებელია მხოლოდ იმ სახელმწიფოში, სადაც სოციალისტური წყობილებაა, სადაც სტალინური კონსტრუქციის საფუძველზე დამყარებულია მეურნეობის სოციალისტური პრინციპები, სადაც ხალხს ხელშეწყობენ დიდი მუშაობა ამხანაგი სტალინი.

რადაა საჭირო, რომ ხალხის კეთილდღეობის გასაუმჯობესებლად სწორედ ასეთი დადგენილება მიეღო ჩვენს მთავრობას.

ამაზე პასუხს დადგენილების პირველივე სტრიქონები იძლევიან:

„სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭო და საკავშირო კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტი აღნიშნავენ, რომ სსრ კავშირის ევროპული ნაწილის ველიან და ტყე-ველიან რაიონებში ხშირი გვალვებისა და ცხელი ქარების გამო ამ რაიონების სოფლის მეურნეობას მნიშვნელოვანი ზიანი ადგება. ამავე დროს მეცნიერებით დამტკიცებულია, ხოლო მოწინავე კოლმეურნეობების, საბჭოთა მეურნეობების, მტკვებისა და რაიონების პრაქტიკით დადასტურებულია, რომ თუ ამ რაიონებში სწორი მიწათმოქმედებას შემოვიღებთ, ყველა შესაძლებლობა არსებობს სასოფლო-სამეურნეო კულტურების უხვი და მყარი მოსავლის მისაღებად და მეცხოველეობის განვითარებისათვის მტკიცე საკვები ბაზის შესაქმნელად. ამისათვის საჭიროა, რომ ველიანი და ტყე-ველიანი რაიონების ყველა კოლმეურნეობებმა და საბჭოთა მეურნეობებმა მთელი რიგი სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტების, მოწინავე კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობების მრავალი წლის გამოცდილების საფუძველზე 1949 წლიდან დაიწყონ ადგილობრივი და ფართოდ დანერგონ მიწათმოქმედების აღმავლობის აგრონომიულ ღონისძიებათა სისტემა გამოჩენილი რუსი აგრონომების ვ. ვ. დოკუაივის, პ. ა. კოსტინიკის და ვ. რ. ვილიამის მოძღვრების შესაბამისად, რომლებმაც მიწათმოქმედების ნათესბალახიანი სისტემის სახელწოდება მიიღო და რომელშიც შედის:

ა) მინდორსაცავი ტყის ზოლების დარგვა წყალგამყოფებზე, თესლობრუნვის მინდვრების სახეობებზე,

ბ) ხეების კალთებზე, მდინარეებისა და ქვიშაჩაის გატყევა და შემავრება;

ბ) ტერიტორიის სწორი ორგანიზაცია ნათესბალახიანი მინდვრისა და საკვები თესლობრუნვის შემოღებით და მიწის სავარგულების რაციონალური გამოყენებით;

გ) ნიადაგის დამუშავების, ნათესების მოვლის სწორი სისტემა და, უწინარეს ყოვლისა, საშემოდგომო ანულის, მზარად ხვნისა და ნაწვერალის აოშვის ფართოდ გამოყენება;

დ) ორგანული და მინერალური სასუქების გამოყენების სწორი სისტემა;

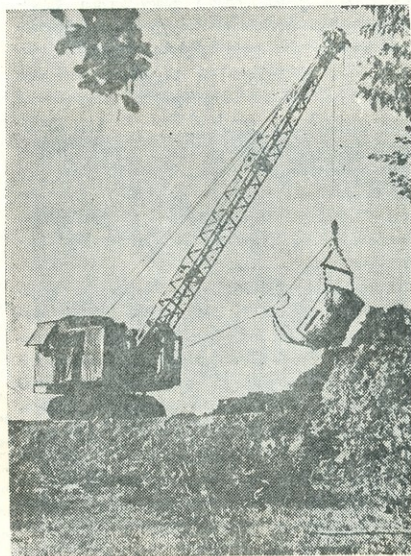
ე) ადგილობრივ პირობებთან შეგუებული უხვ-მოსავლიანი ჯიშების სასუქეთესო თესვით თესვა;

ვ) მორწყვის განვითარება ადგილობრივი წყლების გამოყენების ბაზაზე გუბერნიებისა და წყალსატევების მშენებლობის გზით“.

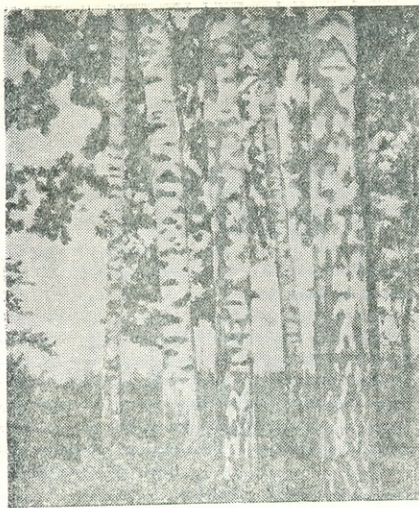
ჩამოთვლილი ღონისძიებანი უზრუნველყოფენ მაღალ მოსავლას, გვალვასთან უკეთეს ბრძოლას. ცნობილია, რომ ტყით დაფარულ ადგილებში თოვლი არ ინაქვდება, ნიადაგი დიდ სიღრმეზე არ იყინება, თოვლის დნობა ხანგრძლივდება (3 — 7 დღე) და წყალიც დიდ სიღრმეში ჩადის.

დოკუაივის სახელობის მიწათმოქმედების ინსტიტუტი მრავალი წლის მანძილზე აწარმოებდა დიკტირებას ვირონეის ოლქის „კამენაის სტეპში“.

ტყის ზოლებში ზოლთა შორის ქარის სისწრაფე შემცირდა 30 — 40% -ით, შემცირდა ნიადაგიანი

მდინარეთა ნაპირების გამაგრება მინდვრების დასაცავად წყალდიდობისაგან კოლხიდაში.

მინდორსაცავი ზოლი „კამენაია სტეპში“ (ვრონეჟის ოლქი).

წყლის აორთქლება, ჰაერის შეფარდებითი სინესტე 4—5%-ით მეტია ტყის ზოლებში მოქცეულ მინდვრებზე, ვიდრე ღია ადგილას. ასეთ ღონისძიებათა ზუსტად გატარების შედეგად მოსავლიანობა საგრძნობლად იზრდება, რაც აღნიშნულია მთავრობის დასახელებულ დადგენილებებში:

„მეწითომქმედების ცენტრალური შავნიდაგიაი ზოლის 3, 3, დოჟნაგის სახელობის სამეცნიერო-საკვლევო ინსტიტუტის მინდვრებზე (ყოფილი „კამენაია სტეპი“ საცდელი სადგური), სადაც აგრონომიულ ღონისძიებათა აღნიშნული სისტემა ყველაზე სრულადაა ათვისებული, მარცვლოვანი კულტურების მოსავალი მოკლე ხანში გაორკეცდა და საშუალოდ ჰექტარზე 20—25 ცენტნერს მიაღწია. 1946 წელს, როცა დიდი გვაღა იყო, ინსტიტუტის მინდვრებზე ჰექტარზე მოიყვანეს 16,5 ცენტნერი საშემოდგომო ხორბალი, 15 ცენტნერი საშემოდგომო ჭევი, 10,6 ცენტნერი საგაზხაფუთო ხორბალი, 15,8 ცენტნერი შვრია და 21,2 ცენტნერი მზესუმზირა მაშინ, როცა მახლობელ კოლმეურნეობებში მარცვლოვანი კულტურების მოსავალი 3—4-ჯერ ნაკლები იყო. როსტოვის ოლქის საბჭოთა მეურნეობა „გიგანტა“, რომელმაც ნათესბალახიან თესლბრუნვა აითვისა და 600 ჰექტარზე მეტ ფართობზე გააშენა მინდორსაცავი ტყენარგავები, ყოველწლიურად მარცვლოვანი კულტურების უხეი მოსავალი მოჰყავს. ტყის ზოლებით დაკულ მინდვრებზე საშემოდგომო ხორბლის მოსავალი ჰექტარზე საშუალოდ 25 ცენტნერს აღემატება.

როსტოვის ოლქის სალკის რაიონის კოლმეურნეობებში, რომლებმაც თავიანთ მინდვრებზე გა-

აშენეს 2600 ჰექტარი მინდორსაცავი ტყის ზოლები, აითვისეს ნათესბალახიანი თესლბრუნვა და გამოიყენეს მაღალი აგროტექნიკა, სერიოზული წარმატებანი მოიპოვეს მოსავლისათვის ბრძოლაში. მინდვრები 1946 წელს ჰექტარზე საშუალოდ რაიონში მარცვლოვანი კულტურების 13,6 ცენტნერი მოსავალი მიიღეს. ამ რაიონის ცალკეულ კოლმეურნეობებში საშუალოდ ჰექტარზე მარცვლოვანი კულტურების 18 ცენტნერი მოსავალი მოიყვანეს. სტალინგრადის ოლქში კავანოვიჩის სახელობის კოლმეურნეობას, ჩაპაევის სახელობის კოლმეურნეობას, კოლმეურნეობა „ბოლშევისტსკოე ზნამიას“, დიომინსკის კოლმეურნეობას და სხვებს, რომლებსაც დიომინსკის მტს-ი უწევს მომსახურება და, რომლებიც ნათესბალახიან თესლბრუნვას ითვისებენ და მინდორსაცავ ტყის ზოლებს ჰქმნიან, მარცვლოვანი კულტურების 3—4 ცენტნერით მეტი მოსავალი მოჰყავთ, ვიდრე მეზობელ კოლმეურნეობებს, რომლებსაც არა აქვთ ტყენარგავები და ნათესბალახიან თესლბრუნვას არ ითვისებენ“.

საბჭოთა კავშირის ველებისა და ტყე-ველების ზოლი, როგორც ზემოთყვანილი ციფრებით დასტურდება, უმეველად მოითხოვდა ფრიალ აქტიურ ჩარევას, რადგან ეს მხარეები მეტად გვაღიანია. ასე, მაგალითად, წლიური დანალექების რაოდენობა გურაევში უდრის 160 მილიმეტრს, ასტრახანში — 206 მმ, სტალინგრადში — 230 მმ., ჩკალოვში — 350 მმ., ურალსკში — 307 მმ. და ა. შ. თუ რამდენად მცირეა დანალექთა ეს რაოდენობა, ნათელი იქნება, თუ მოვიგონებთ, რომ თბილისში დანალექთა რაოდენობა ითქვამის 500 მმ-ია. გვაღა ამ რაიონებში ძლიერდება იმიტაც, რომ ზღვრული, ე. ი. ის დრო, როდესაც მცენარეს განსაკუთრებით ესპირება წყალი, უწყვიმარია, ცის ნამი არ ვარდება. ამავ დროს ფრიალ დიდი სიციხეთი იცის. ასე, მაგალითად, გურაევში ივლისის საშუალო ტემპერატურა უდრის 23,5°C, ასტრახანში — 25,3°C, სტალინგრადში — 24,7°C და სხვ. ეს დიდი სიციხეები ნიადაგს უფრო აშრობენ, წყლის ნატამალს არ სტოვებენ შვგ, ნაჩი კულტურული მცენარე გვაღას ვერ უძლებს და იღუბება.

საბჭოთა აგრონომიულმა მეცნიერებამ დოჟნაგის, კოსტინევისა და ვილიამის მოძღვრების საფუძველზე დაამუშავა კომპლექსი ღონისძიებების, რომელშიც უზრუნველყოფენ დიდ მოსავალს ისეთ ბუნებრივ პირობებშიც, როგორიც საბჭოთა კავშირის ველებისა და ნახევარუდაბნოების მხარეშია. დოჟნაგე-კოსტინე-ვილიამის მიწათმოქმედების სისტემას ბალახ-მინდვროვანი სისტემა ეწოდება. ამ სისტემის ცხოვრებაში გატარების წყალობით მრავალმა რაიონმა მოსავლიანობა ერთი-ორად გაზარდა.

1948 წ. 23 ოქტომბრის ისტორიული დადგენილება შესაძლებელს ხდის ფართოდ დანერგოთ საბჭოთა აგრონომიული მეცნიერების მიღწევანი, მისაწვდომი გახადოთ მილიონებისათვის. ამ დადგენილების განხორციელება ასობით მილიონ ჰექტარ ახალ სა-

სარგებლო ფართობს ჩააყენებს ხალხის სამსახურში. თუ აქამდე ამ ადგილებში დღემდე საშუალო მოსავალა 6—7 ცენტერი იყო, ამ გეგმის განხორციელება საშუალებას გვაძლევს მარცვლეულის მოსავალი გაიზარდოს 20—30 ცენტრამდე, მრავალ ადგილას გაიზარდოს ბალახებში, 2—3-ჯერ და მეტად გაიზარდოს მესაქონლეობა, რადგან ბალახ-მინდვროვანი, სისტემა გულისხმობს საკვებ-ბალახების თესვას, მისი მოსავლიანობის ზრდას, მასშია-დამე, მესაქონლეობის უზრუნველყოფას საკვებით.

სრკ მინისტრთა საბჭო ავალისებს მწიფომომე-ღების სამინისტროს, რესპუბლიკებისა და ოლქების ხელმძღვანელების 1950 წ. გადაიყვანონ კოლმეურ-ნებთან, ბალახ-მინდვროვან თესვებზე, უზრუნ-ველყოფა ნიადაგის სწორი და წესიერი დამუშავება, ე. ი. ხვნა 20—22 სანტიმეტრის სიღრმეზე, სადაც ეს საჭიროა, დროგამოშვებით, შავმიწიანი ნიადაგ-ში მოიხსნას 25—27 სანტ. სიღრმეზე. უზრუნველ-ყოფილი იქნას ნაწვევარის აოხვა, 1955 წლისათვის შვად ნახნავის რაოდენობა გაიზარდოს 9540 000 ჰექტარამდე, 1957 წლისათვის მზრალად მოიხსნას 36200 000 ჰექტარი და 1951 წლიდან მთელი ახალი თესლი მზრალად ნახნავზე ითესვებოდეს, ვებრძოლით სარეცლას, შევინარჩუნოთ ნიადაგი ტენი, გონიე-რულად და სწორად გამოიყენოთ მინერალური და ორგანული სასუქი, შექმნათ ფონდი მაღალმოსავ-ლიანი, ჯიშებისა და სხვ. დადგენილება დაიღ ყუ-რადღებას უთმობს აგრეთვე წყალსაცავებისა და არ-ხების შექმნას. ასე, მაგალითად, 1950—55 წ. წ. კოლმეურნეობებში უნდა მოეწყოს 41300 წყალსა-ცავი, საბჭოთა მეურნეობებში—3938, სულ კი—44228.

მთელი ამ დიდი სამუშაოს ჩატარება შეუძლებე-ლია მექანიზაციის გარეშე, ამიტომაც, რომ დადგე-ნილებით 1950—51 წ. წ. უნდა მოეწყოს 570 ტყესაცავი სადგური, რომელთაც ევალება ტყის ზოლების შექმნის ძირითადი სამუშაოების სრული მექანიზაცია და შესრულება.

მრავალი ღონისძიება დამუშავებულა და გატა-რებული ცხოვრებაში ჩვენი, მაგრამ ვერც ერთი თავისი გრანდიოზულობით ვერ შეედრება ბუნების გარდაქმნის ამ დიდ გეგმას. ამ გეგმის განხორციელე-ბა ქმნის უხვი მოსავლის, სასოფლო-სამეურნეო პრო-დუქტების დიდ რაოდენობით მიღების პირობებს. ამ დადგენილების უდიდესი მნიშვნელობა ისიცაა, რომ იმ რაიონებისა და ოლქებისათვის, რომელნიც უშუალოდ დადგენილებაში არ არიან ადნისწლანი, სავადლებელაა ასეთ სამუშაოთა ჩატარება.

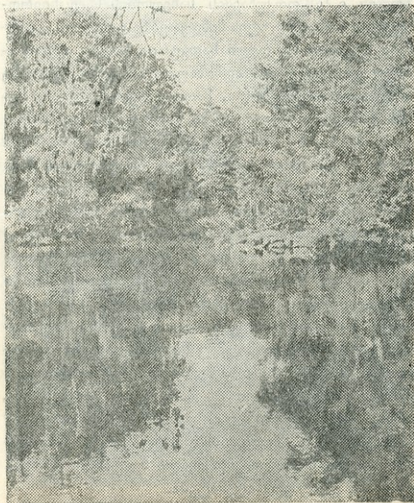
საბჭოთა ხალხმა ენათუზიანით მოჰკიდა ხელი ბუნების გარდაქმნის ბუმბერაზული სტალინური გეგ-მის განხორციელებას. ამ ისტორიული დადგენილე-ბის მიღების ერთი წლისთაგზე ჩვენს სამშობლოს უკვე შეეძლო ემაყნა მიღწეული წარმატებებით: ტყეების დარგვის წლიური გეგმა უკვე გაზაფხულის პერიოდში იქნა შესრულებული, სატყეო საერ-გებების გეგმა გადაჭარბებული იყო 11 $\frac{1}{6}$ -ით და ა. შ. ყველაფერი კეთდება იმისათვის, რომ დიადი

სტალინური გეგმა გადაჭარბებითა და ვადადღე იქნას შესრულებული.

ამ დადგენილების უდიდესი მნიშვნელობა აქვს საქართველოსათვის. მინდორსაცავი ტყის ნარგავები ჩვენი უნდა შეიქმნას სუბტროპიკულ რაიონებშიც, სადაც ისინი ცივი ქარისა და ყინვისაგან დიდიგვენ სუბტროპიკულ მცენარეებს. აღმოსავლეთ საქარ-თველოს ველის რაიონებში ამ ზოლების ისეთივე მნიშვნელობა აქვს, რაც საბჭოთა კავშირის სხვა რაიონების ველისა და ტყეების ზოლში.

ჩვენი უკვე დიწყო გრანდიოზული მშენებლო-ბა სამეორის ველის სარწყავი ახისა, რომელმაც საბოლოოდ უნდა მორწყას დაახლოებით 40 000 ჰექ-ტარი; აქ ტყის ზოლები და ტყის მასივები 10 000 ჰექტარზე უნდა გაიზარდოს. უკვე დამუშავებულია ჯიშები ახალ რაიონების მიხედვით. ასევე საჭიროა ტყის ზოლების გაიზრება ტრიფონის ველზე, დე-ლოფის მინდორზე, დოლაღურზე, გარდაბანის ველ-ზე და სხვაგან, მაგრამ ამავე დროს უდიდესი ყუ-რადღება უნდა მიექცეს ამ რაიონებში გადარჩენილ ტყის ნაკვეთებს, ტყის ნაშთებს, ბუჩქნარებს—ყვე-ლა ესენი უნდა დავიცვათ და ხელი უნდა შევუწყოთ, რომ ისინი კვლავ აღდგნენ. განსაკუთრებით დიდი ყურადღება უნდა მივაქციოთ ჭალის ტყის აღდგენას.

ჩვენი სამშობლოს მთელ თვალწინდელ ტერი-ტორიაზე მიმდინარეობს ბუმბერაზული ბრძოლა ბუ-ნებასთან—ქვიშა-სილასთან, გავლენებით, ყინვებთან, მოსავლის სხვა მტრებთან. მსოფლიოში ყველაზე მოწინავე აგრონომიული და სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკით შეიარაღებული საბჭოთა ხალხი, რომელ-საც სტალინის გენია უნათებს ვხას, მოიგებს ამ ბრძოლასაც ისე, როგორც სხვა მრავალი ისტორი-ული ბრძოლა მოუგია.

მოუყვებელი გზებზე მშენებელ სტალინის ოლქი, ასკანია-ნოვკა)

ი. ბ. სვანიძე — სსრკ ელექტროფიკაციის სულისკამ- ფგმელი და ხელმძღვანელი

ნიკოლოზ გაბაშვილი

ტექნიკა მეცნიერებათა დოქტორი

მთელი საბჭოთა ხალხი და მასთან ერთად ჩვე-
ნი ქვეყნის მთელი სამეცნიერო-ტექნიკური საზოგა-
დოებრიობა უდიდესი პატრიოტული და შრომ-
მედდებით აღმავლობით აღნიშნავს დიდი ბელადის,
საბჭოთა სახელმწიფოს ფუძემდებლისა და საბჭოთა
მეცნიერების კოორდინატორს ი. ბ. სვანიძის დაბადების
სამოქალაქო წლისთავს.

ი. ბ. სვანიძე — მოწინავე მეცნიერებისა და
ტექნიკის და, კერძოდ, საბჭოთა კავშირის ელექ-
ტროფიკაციის სფეროსამდგომელი. დიდი ბელადის
დაბადების 70 წლისთავის ზეიმის დღეები ამავე
დღის წარმოადგენენ იმ შესანიშნავ წარმატებე-
ბის შეჯამებას, რაც საბჭოთა საზოგადოებრივმა
და სახელმწიფო წყობილებამ სახალხო მეურნეობის,
კულტურის, მეცნიერებისა და ტექნიკის ყველა დარგ-
ში მოიპოვა.

საბჭოთა ხელისუფლების წლებში ჩვენს ქვეყანაში
განხორციელებულია არაჩვეულებრივად დიდი სო-
ციალურ-ეკონომიკური გარდაქმნა, გატარებულია
სახალხო მეურნეობის ძირითადი რეკონსტრუქცია,
შექმნილია მსხვილი სოციალისტური მრეწველობა
და მსხვილი სოციალისტური სოფლის მეურნეობა.

საყოველთაოდაა ცნობილი, თუ რა დიდ
მნიშვნელობას აძლევს, ვ. ი. ლენინთან ერთად,
ი. ბ. სვანიძე ელექტროფიკაციაზე დამყარებული
ტექნიკურად მოწინავე მსხვილი მრეწველობის შე-
ქმნას.

1918 წლის აპრილში ვ. ი. ლენინი მეცნიერება-
თა აკადემიის მუშაობის გეგმის მოწინააღმდეგე
მყოფი იყო; რომ საჭიროა „განსაკუთრებული ყურად-
ღება მიექცეს მრეწველობისა და ტრანსპორტის
ელექტროფიკაციის და ელექტრობის გამოყენების მი-
წათმოდებელში. არა-მხოლოდ საზოგადოებრივი საბო-
ბის (ტორფი, ყველაზე ცუდი ხარისხის ნახშირი)
გამოყენებას ელექტროენერგიის მისაღებად, საწვავის
მოპოვებასა და გადაზიდვებზე უმცირესი დანახარ-
ჯით, წყლის ძალასა და ქარის ძრავებს საერთოდ
და მჭიდრომქმედებისათვის“.

ვ. ი. ლენინი და ი. ბ. სვანიძე განიხილავდნენ
ელექტროფიკაციის როგორც უმნიშვნელოვანეს
ელემენტს, რომელიც შესაძლებელს გახდის სო-
ციალიზმის აგებას ერთ ქვეყანაში. ამგვარად,

ვ. ი. ლენინისა და ი. ბ. სვანიძის იდეები ელექ-
ტროფიკაციის შესახებ წარმოადგენენ ერთ ქვე-
ყანაში სოციალიზმის აგების შესახებ მოძღვრების
ორგანულ შემადგენელ ნაწილს.

1925 წელს ახსანავი ი. სვანიძე ამბობდა:
„ჩვენ გვესაზიარებდა 15-20 წელიწადი ინდუსტრიუ-
ლი პროლეტარი, ჩვენი ქვეყნის ძირითადი რაი-
ონების ელექტროფიკაცია, კომპერირებული სოფ-
ლის მეურნეობა და დიდად განვითარებული ლი-
თონის მრეწველობა. და მაშინ ჩვენივე საშინო
ალერგიები არავითარი საფრთხე.“

ახსანავი სვანიძე იბრძოდა ქვეყნის ელექ-
ტროფიკაციის ლენინური გაგების გაყალბების
წინააღმდეგ, მისი ვიწრო ენერგეტიკულ შინაარსამ-
დე დაყენების წინააღმდეგ. მან მოგვცა ელექტრო-
ფიკაციის ლოგიკურად მწყობრივ და მკაფიო განსაზ-
ღვრა:

„... ქვეყნის ელექტროფიკაციად ლენინი გულის-
ხმობს არა ცოლვე ელექტროსადგურების აგებას
განცალკევებულად, არამედ „ჩვენი ქვეყნის მეურ-
ნეობის, და მასთან ერთად მიწათმოქმედებისაც,
გადაყვანას ახალ ტექნიკურ ბაზაზე, თანამედროვე
მსხვილი წარმოების ტექნიკურ ბაზაზე,“ წარმოე-
ბისა, რომელიც ასე თუ ისე, პირდაპირ თუ არა-
პირდაპირ, დაკავშირებულია ელექტროფიკაციის
საქმესთან“.

ვ. ი. ლენინმა და ი. ბ. სვანიძემ განსაზღვრეს
ელექტროფიკაციის არა მარტო ადგილი და მნიშ-
ვნელობა საწარმოო ძალთა განვითარების საერთო
სისტემაში, არამედ ის გზებიც, რომლითაც უნდა
წასულიყო სოციალიზმის ქვეყნის ელექტროფიკა-
ციის განვითარება.

კაპიტალისტური ელექტროფიკაციისაგან განს-
ხვადებით, სოციალისტური ელექტროფიკაცია უნ-
და ზორიკიდებოდეს გეგმავრობაზე, ვ. ი. ერ-
თინი სახელმწიფო გეგმის საფუძველზე.

საბჭოთა ხელისუფლების პირველსავე წლებში
ვ. ი. ლენინმა წამოაყენა ელექტროფიკაციის სახელ-
მწიფო გეგმის დამუშავების, 10-20 წლისათვის
ნაფარუდები სამუშაოთა დიდი პროგრამის შექ-
მნის ამოცანა. ვ. ი. ლენინის თაოსნობით, ელექ-
ტროენერგეტიკული მეცნიერებისა და ტექნიკის
მოღვაწეთა მონაწილეობით, დამუშავებულ იქნა ცნო-

3. ი. ლენინი და ი. ბ. სტალინი ამუშაობენ „გოელროს“ გეგმას

ზატკარ დ. ა. ნაზბანდინის ნახატი.

ბილი „გოელროს“ („რუსეთის ელექტროფიკაციის სახელმწიფო კონისია“) გეგმა, რომელშიც ასახული იყო ვ. ი. ლენინის და ი. ბ. სტალინის იდეები ელექტროფიკაციის შესახებ.

„გოელროს“ გეგმამ ი. ბ. სტალინის მაღალი შეფასება მიიღო. თავის ცნობილ წერილში ვ. ი. ლენინსადმი ამხანაგი სტალინი სწერდა:

„უკანასკნელ 3 დღეს შესაძლებლობა მქონდა წამეკითხა კრებული „რუსეთის ელექტროფიკაციის გეგმა“. ავადმყოფობამ შემეწყო ხელი (ზოგი ჭირი მარგებელია!). საუცხოო, კარგად შედგენილი წიგნია. ისტატური მონასახია ნამდვილად ერთიანი და ნამდვილად სახელმწიფო გეგმისა უბრაუალებოდ. ჩვენს დროში ერთადერთი მარქსისტული ცდაა შეეკმნას მეურნეობრივად ჩამორჩენილი რუსეთის საბჭოთა ზედნაშენს ნამდვილად რეალური და ახლანდელ პირობებში ერთადერთი შესაძლებელი ტექნიკურ-საწარმოო ზაზა“.

ი. ბ. სტალინმა დაიცვა ეს გეგმა საბჭოთა სახელმწიფოს დაუძინებელი მტრებისაგან, სათავეში ჩაუდგა მის განხორციელებას და შესწლო მისი

მოკლე ვადაში რეალიზება. საბჭოთა კავშირის ელექტროფიკაცია, რომელიც, სტალინური ხუთწლიდების მანძილზე ხორციელდება, წარმოადგენს „გოელროს“ პროგრამისა და იდეების რეალიზაციას და შემდგომ განვითარებას.

საინტერესოა მეფის რუსეთის და საბჭოთა რუსეთის ელექტროფიკაციის დონის შედარებითი ციფრები. მეფის მთავრობამ დატაკური ენერგეტიკული მეურნეობა დასტოვა: ელსადგურების მთელი სიმძლავრე 1913 წ. უდრიდა 1098 ათას კილოვატს, ელექტროენერგიის წლიური გამოშვავება კი—1945 მილიონ კილოვატ-საათს.

„გოელროს“ გეგმით გათვალისწინებული იყო 15 წლის განმავლობაში 30 რაიონული ელსადგურის (20 სითბური და 10 ჰიდროელსადგურის) აგება, რომელთა საერთო სიმძლავრე 1750 კვტ/ს უნდა ყოფილიყო.

თუ შედეგელობაში მივიღებთ, რომ რუსეთს მაშინ სრულებით არ მოუპოვებოდა ჰიდროელსადგურები, ჰიდრომშენებლობის პროგრამა—640 კვტ სიმძლავრის ამუშავებით—განსაკუთრებით დიადი

აყო. ენერგეტიკის ეს დარგი მაშინ ახლად იქმნებოდა.

ეს გეგმა, ი. ბ. სტალინის სისტემატური ხელმძღვანელობით, იმის მეოხებით, რომ ის წარმართავდა და ასულდგმავლად ყველა დიდი ელსადგურის მშენებლობას, თუ წელაწადში მნიშვნელოვნად იქნა გადაჭარბებული.

30 ახალი ელსადგურის ნაცვლად, რაც „გოელროს“ გეგმით იყო გათვალისწინებული, 10 წელაწადში აგებული იქნა 40 მძლავრი ელსადგური.

„გოელროს“ გეგმის ვადამდე და გადაჭარბებით შესრულებამ მტკიცე საძირკველი ჩაუყარა საბჭოთა კავშირის ელექტროფიკაციის შემდგომ მძლავრ გაშლას სტალინური ზეოქსიდების მიხედვით.

აჯამებდა რა პირველი ზეოქსიდის გეგმის შესრულების შედეგებს, ამაზაგი სტალინი 1933 წ. აღნიშნავდა: „ელექტროენერგიის წარმოების მხრივ ჩვენ სულ უკანასკნელ ადგილზე ვიდგით. ახლა ერთ-ერთ პირველ ადგილზე წამოვიდეთ.“

1940 წ. სსრკ ყველა ელსადგურმა 25-ჯერ მეტი ელექტროენერგია გამოიმუშავა, ვიდრე მეფის რუსეთის ელსადგურებმა 1913 წ. და ელექტროენერგიის წარმოების მხრივ მეორე ადგილზე გამოვედით ევროპაში და მესამეზე — მსოფლიოში.

ელექტროფიკაციის ასეთი ტემპები არ ახსოვს მსოფლიოს არც ერთ ქვეყანას.

დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის XXX წლისთავისათვის ელექტრული ენერგიის წარმოების მხრივ საბჭოთა კავშირი მეორე ადგილზე გამოვიდა მსოფლიოში და პირველზე ევროპაში.

ენერგეტიკოსთა 30 წლის მუშაობის უმნიშვნელოვანეს შედეგს წარმოადგენს მძლავრი ენერგეტიკული სისტემების შექმნა ჩვენს ქვეყანაში. ისეთი მძლავრი და რთული სისტემები, როგორიცაა მოსკოვისა, ურალისა, დნებრ-დნეპრისა, ლენინგრადისა, კუზბასისა, საქართველოს, სომხეთისა და სხვ. თავიანთ შემადგენლობაში ითვლიან ათეულ და მეტ ელექტროსადგურს, რომელიც ენერგიით კვებვენ უზარმაზარ — ათობით ათას კვადრატული კილომეტრ ტერიტორიაზე მდებარე სამრეწველო საწარმოებსა და ქალაქებს.

სამაჟლო ომის პირველსავე დღეებში თავდაცვის სახელმწიფო კომიტეტის დადგენილებით საფუძველი ჩაეყარა ახალი მძლავრი ელსადგურების ჩქაროსნულ მშენებლობას ურალზე, ციმბირში და შუა აზიაში. ამ ელსადგურებს ელექტროენერგიით უნდა უზრუნველყვით თავდაცვითი მრეწველობის უდიდესი საწარმოები.

სსრკ ელექტროფიკაციამ შესაძლებელი გახადა ელექტროენერგიის ფართოდ დანერგვა სახალხო მეურნეობის ყველა დარგში. ელექტროფიკაციის ბაზაზე გატარდა მრეწველობისა და ტრანსპორტის, მშენებლობითა და სოფლის მეურნეობის ტექნიკურად ახლად აღჭურვა. შეიქმნა მრეწველობის ახალი დარგები, როგორიცაა, მაგალითად, ელექტრომეტალურგია (ფეროშენიანობები, ალუმინის, სპილენ-

ძის და მაგნიუმის ელექტროლიზი), ელექტროქიმია. ელექტროენერგიის ტექნოლოგიურმა გაჯერებამ წინამძღვრები შექმნა ხარისხიანად ფართოდ, ფერადი ლითონებისა და სხვადასხვა ქიმიკატების გამოშვების მეფეთად გადიდებისათვის.

მაღალ ღონეს მაღალმა მრეწველობის სხვადასხვა დარგების ელექტროფიკაციამ ავტომატიზებული ელექტროამბარის, აგრეთვე ელექტროთერმისისა და ელექტროშედულების დანერგვის საფუძველზე. სულ უფრო და უფრო ფართო გამოყენებას პოულობს ელექტროენერგია სოფლის მეურნეობაში. მნიშვნელოვნად გაფართოვდა ტრანსპორტის, ქალაქებისა და ყოფაცხოვრების ელექტროფიკაცია.

ელექტროენერგეტიკასთან ერთად თბოფიკაციის ბაზაზე ჩვენს ქვეყანაში ძლიერ განვითარდა თბოენერგეტიკაც. თბოელექტროცენტრების სიმძლავრის მხრივ სსრკ პირველია მსოფლიოში.

ამ ბუმბერაზულ ენერგეტიკულ მშენებლობაში და მრეწველობის სხვადასხვა დარგების ელექტროფიკაციაში ერთერთი პირველი ადგილი უჭირავს საქართველოს, რომელიც უმდიდრესი ენერგეტიკული რესურსების ქვეყანას წარმოადგენს. საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების პირველსავე წლებში საძირკველი ჩაეყარა და აშენდა „გოელროს“ ერთერთი პირველი — ზემო ავგალის ჰიდროელსადგური (ზაჰესი). ზაჰესის შემდეგ სტალინური ზეოქსიდების მიხედვით აგებულ იქნა მთელი რიგი მსხვილი ჰიდროელსადგურები, რომელთა შორის განსაკუთრებულ ადგილ უკავია ხრამის მარეგულირებელ სადგურს, რომელიც უნიკალური ხრამ-ფარავანის კასადის ერთერთ რგოლს წარმოადგენს.

საქართველოს ელექტროფიკაციის ბაზაზე შეიქმნა მეტალურგიული, ლითონდამამუშავებელი და ქიმიური მრეწველობა, ფართოდაა ელექტროფიკირებული ჩვენი რკინიგზები, სოფლის მეურნეობა და სახალხო მეურნეობის სხვა დარგები.

„გოელროს“ გეგმის განხორციელებამ და ელექტროფიკაციის შემდგომმა განვითარებამ უდიდესი როლი ითამაშეს სოციალიზმის აგების საქმეში. ელექტროფიკაციის საფუძველზე, რასაც ამაზაგი სტალინი წარმართავდა, ჩვენი ქვეყანა ტექნიკურად ახლად აღიჭურვა და მსოფლიოს უძღვავისილეს სახელმწიფოდ იქცა.

ამაზაგ სტალინის ხელმძღვანელობით ელექტროფიკაციის გეგმის გრანდიოზული მასშტაბით განხორციელება იქცა არა მარტო ერთერთ უმნიშვნელოვანეს წინამძღვრად ჩვენი გამარჯვებისა დიდ სამაჟლო ომში, არამედ მავალითადაც ყველა ხალხებისათვის. ამ მხრივ აღსრულდა ვ. ი. ლენინის გენიალური წინასწარმეტყველება: „... თუ რუსეთი დაიფარება ელექტროსადგურებისა და მძლავრ ტექნიკური დანადგარების ხშირი ქსელით, მაშინ ჩვენი კომუნისტური სამეურნეო მშენებლობა ნიმუშად იქცევა მიმავალი სოციალისტური ევროპისა და აზიისათვის.“

საქართველოს შინაგარეო საგარეო პოლიტიკის განვითარება

პირველი ნაწილი

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ნაშრომები წგნები

ბერძენიული ქვეყნებში მეცნიერება სეისმოლოგიის განვითარების შესახებ ჩანასახ მდგომარეობაშია. ასეთივე მდგომარეობაში იყო ეს საქმე რევოლუციამდელ რუსეთშიც. ინტერესი ნაგებობებზე მიწისძვრათა მოქმედების საკითხისადმი ცხოველდებოდა ხოლმე, უშუალოდ კატასტროფული მიწისძვრების შემდეგ, მაგრამ ისევე მალე დღნდებოდა. ეს აიხსნება იმით, რომ მიწისძვრათა შედეგების შესწავლა ნათელყოფდა, რომ კატასტროფის თავიდან აცილებისათვის საჭირო ზომები იწვევენ მშენებლობის გაძვირებას სეისმურ ადგილებში, ე. ი. ადგილებში, სადაც მიწისძვრები ხდება. ამიტომ ბერძენიული კალკულისის თვალსაზრისით უფრო რენტაბელურად იყო მიჩნეული არ გაედიდებიათ სამშენებლო ხარჯები და ამის ნაცვლად სათანადო შემთხვევაში, ისიც იშვიათად, მხოლოდ კატასტროფული მიწისძვრების შემდეგ, განეხირონ ცილებმათა აღდგენითი სამუშაოები, რომელთა ღირებულება გაცილებით ნაკლებია იმ თანხასთან შედარებით, რაც საჭირო იქნებოდა ნაგებობათა მდგრადობის უზრუნველსაყოფად. ამ მსჯელობაში, რაც ტიპიურია ბერძენიული მორალისათვის, ადამიანთა უშიშროება მეორე პლანზე დაყენებული, ხოლო პირველზეა — კონკრეტული ანგარიში. ზედმეტია ლაპარაკი იმაზე, რომ ასეთი მორალი უცხოა ჩვენთვის, საბჭოთა ადამიანებისათვის.

1920 წელს გორში დამატკეპარი მიწისძვრა მოხდა. მაშინ საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლება არ არსებობდა. მაგრამ საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების დროისათვის მესსიერებაში ჯერ კიდევ ცოცხალი იყო გორის მიწისძვრასთან დაკავშირებული ამბები და როცა 1924 წელს მოხდა ლენინგადის მიწისძვრა, უკვე დაწყებული იყო ნაგებობათა სეისმოლოგიის პრობლემათა საიტემატური შესწავლა. ერთდროულად ამვე პრობლემების შესწავლას შეუდგა სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემია ისეთ ადგილებში (ალმა-ატა, ერევანი და სხვ.), რომელსაც მიწისძვრა ემუქმებოდა.

იმის შემდეგ, რაც საკმაო რაოდენობით დაროვდა გამოკვლევათა მასალა, სრულ მეცნიერებათა აკადემიაში ჩაყოყაიბდა ანტიცეისმური მშენებ.

ლობის ცენტრალური ბიურო, ხოლო სეისმურ რესპუბლიკებში — რესპუბლიკური ბიუროები. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიასთან არსებული ასეთი ბიურო შემდეგში სამშენებლო საქმის ინსტიტუტად გადაკეთდა.

საბჭოთარი მიდგომა მიწისძვრათა დამატკეპარ შედეგებთან ბრძოლის საკითხისადმი იმაში მდგომარეობს, რომ მიღებულია ყოველგვარი ზომები ადამიანის სიცოცხლისათვის საჭირო უშიშროების უზრუნველსაყოფად, დამოუკიდებლად იმისა, თუ რა ხარჯების გაწევა იქნება საჭირო ამისთვის. მიწისძვრათა გამაძგურებელი შედეგები თავიდან უნდა იქნას აცილებული რადაც უნდა დაგვიჯდეს. ამაში გამოვლინდა სტალინური ზრუნვა ადამიანებზე.

იგულისხმება, რომ ეფექტური ბრძოლისათვის საჭიროა მტარის შესწავლა. მიწისძვრათა შედეგების ანალიზისა და გამოკვლევების განზოგადების საფუძველზე შექნაილია სეისმოლოგიის საბჭოთა „ინსტიტუტი“ თეორია, რომელმაც ბევრად გაუსწორო წინ იაპონელ მეცნიერთა პრიმიტიულ „სტატისტიკა“ თეორიას. ჩვენ, ავ თეორიით შეიარაღებულთ, შესაძლებლობა მოგვეცა გავითვალისწინოთ ნაგებობათა ქვედა მიწისძვრების შემთხვევაში და მივცეთ ისეთი კონსტრუქცია, რომელიც მათ დანგრევისაგან დაცავს. ასეთი კონსტრუქციის ანტიცეისმური ეფექტები.

დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა იმას, რომ საქართველოში მოხერხდა სეისმურ ადგილებში ქვის ნაგებობათა რეაბილიტაცია და დამტკიცება იმისა, რომ შედარებით მარტივი ზომებით შეიძლება მიგაღწიოთ მათს საკმაო სეისმოლოგიისა. ქვის ნაგებობათათვის დამუშავებული ღონისძიებათა შორის აღსანიშნავია რკინაბეტონისა და არმირებული ქვის სეისმური სარკელები, ქვის კედლების გარეგანი არმირება, ვადასახურის ძელების ჩაანკერება და სხვ. მეცნიერებათა აკადემიის მეცნიერების, რკინაბეტონის სარკელების ნაცვლად, დამუშავებულია უფრო უბრალო ხის სარკელები.

იმის შემდეგ, რაც საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიამ დამუშავა ანტიცეისმური კონსტრუქციები და მათი განაგებების მეთოდები, მათ უახლოესი მომავლისათვის მიიღეს სეისმურ ნაგებობათა დამა-

ექტებისა და აგების ტექნიკურ პირობათა შედგენაში.

ამ საქმეში საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის სამშენებლო ინსტიტუტის როლი აღნიშნულია როგორც ანტიცისფური მშენებლობის დამტკიცებული ნორმების წინასიტყვაობაში, ისე ანტიცისფური მშენებლობის შესახებ 1948 წელს შემდგარ საკავშირო თათბირის რეზოლუციებში. გარდაამისა, დიდი მუშაობა ჩატარდა დამატეგვარ მიწისძვრათა შემთხვევაში საჰაერო ექსპედიციების მოსამზადებლად, — სახელდობრ ღიათფის შედგენილია სათანადო ინსტრუქცია და მომზადებულია კადრები.

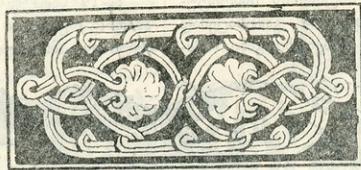
საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის სამშენებლო საქმის ინსტიტუტის ექსპედიციებმა, კერძოდ, აქტიური მონაწილეობა მიიღეს 1946 წელს ჩრდილო-ფერგანაში (შუა აზიაში) და 1948 წ. აზერბაიჯანში მომხდარი მიწისძვრების შედეგების შესწავლაში და მოსახლეობისათვის ტექნიკური დახმარების აღმოჩენაში. ორივე ამ ექსპედიციის მუშაობის შედეგები წარმოდგენილია მონოგრაფიებად და მზად არის დასაბეჭდად.

რაც უფრო დიდი მოსალოდნელ მიწისძვრათა ინტენსივობა ამა თუ იმ რაიონში, იმდენად უფრო რთულ ღონისძიებათა განხორციელება საჭირო ნაგებობათა სეისმომდგრადობის უზრუნველსაყოფად ამასთან დაკავშირებით დიდი მნიშვნელობა აქვს მიწისძვრათა წინასწარმეტყველების (პროგნოზის) პრობლემას. ეს პრობლემა ძალზე რთულია და დღემდე არ არის გადაჭრილი, მაგრამ სამისო მუშაო-

ბა უკვე დაწყებულია. თუმცა ჩვენ შესაძლებლობა არა გვაქვს წინასწარ ამა თუ იმ სოხუსტრუქციულ ვალისწინოთ დამატეგვარ მიწისძვრათა დრო და მისი ძალა (ბალი), მაგრამ საკმაო მონაცემები მოგვეპოვება იმისათვის, რომ მოვახდინოთ სეისმური დარაიონება, ე. ი. დავადგინოთ, თუ რა სიძლიერის მიწისძვრაა შესაძლებელი გარკვეულ რაიონში. დარაიონების გატარებისას მხედველობაში მიიღება, როგორც მიწისძვრათა სტატისტიკა, ისე აღვიწმინდება გეოლოგიის ტექტონიკის თავისებურებანი.

ამავე დროს გამოკვლევებმა გვიჩვენეს, რომ ნაგებობებზე მიწისძვრის ზემოქმედების ძალზე უშუალო გავლენას ახდენს ქვემდებარე გრუნტების ხასიათი. აქედან წამოიჭრა საჭიროება, გარდა საერთო სეისმური დარაიონებისა, მოვახდინოთ მიკროდარაიონება. ეს საკითხი რთულია და ახალი; ის სპეციალურად იქნა შესწავლილი საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის სამშენებლო საქმის ინსტიტუტში. ამ გამოკვლევათა საფუძველზე შედგენილია სათანადო ინსტრუქცია მიკროდარაიონების ჩასატარებლად. ამ ინსტრუქციის შესაბამისად ჩატარდა თბილისის, რუსთავის, კიათურის, ტყაბულისა და ტყვარჩელის სეისმური მიკროდარაიონება.

ჩვენს ბედნიერ ქვეყანაში უმაღლესად ფასდება ადამიანის სიცოცხლე და ისეთ მრისხანე მოვლენებთან საბრძოლველად, როგორიცაა მიწისძვრა, მუდამ მზად არის ჩვენი მეცნიერ-მუშაკებისა და ინჟინერ-მშენებლების ცოდნა და პრაქტიკული გამოცდილება.

დიდი გარდაქმნა

გიორგი ჩიჭაძე

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის წევრი-კორესპონდენტი

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიამ მეოთხე ხუთწლიანათვის მიზნად დაისახა ბარის საქართველოს მოსახლეობის ძველი და ახალი ყოფის ეთნოგრაფიული შესწავლა. ამ შესწავლის ძირითადი ამოცანა — გამოვლინებულ იქნას უშუალო მწარმოებელთა შრომითი ჩვევები, საწარმოო გამოცდილება და კულტურული მიღწევები, რომლებიც ხალხს საუკუნეების მანძილზე მოუპოვებია და რომელთაც ხალხი ქმნის დღესაც, ახალ პირობებში, სოციალიზმის ხანაში.

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის მიერ დასახული გეგმა პირველ რიგში ითვალისწინებდა ბარის საქართველოდან ქართლის მოსახლეობის მონოგრაფიულ აღწერას. ამ გეგმის შესაბამისად რიგი წლების მანძილზე ქართლს იკვლევს ი. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიის ინსტიტუტი. ეთნოგრაფიის განყოფილება. მისმა თანამშრომლებმა ქართლის ტერიტორიის დიდ ნაწილში უკვე ჩაატარეს საველე მუშაობა (არაგვის, ქსნის, ლეზურას, მეჯულის, პატარა და დიდი ლიახვის აუზები). 1947-49 წ. წ. ექსპედიციები სწავლობდნენ დასახლების ტიპს, საცხოვრებელსა და სამეურნეო ნაგებობებს, ჩამოვლობას, ვადისაზიდ საშუალებებს, მეურნეობის სახეებს, სოციალური ურთიერთობისა და სულიერი კულტურის საკითხებს. ექსპედიციის მუშაობის შედეგად მოპოვებულია მეტად მნიშვნელოვანი მასალა, რომელსაც ისტორიის ინსტიტუტის ეთნოგრაფიის განყოფილება გამოსაცემად ამზადებს. ერთი საყურადღებო საკითხთაგანი, რომ-

ლის შესახებ ეთნოგრაფიულ ექსპედიციას მეტად მნიშვნელოვანი მასალა დაუგროვდა, ქართლის ველების მორწყვის საკითხი.

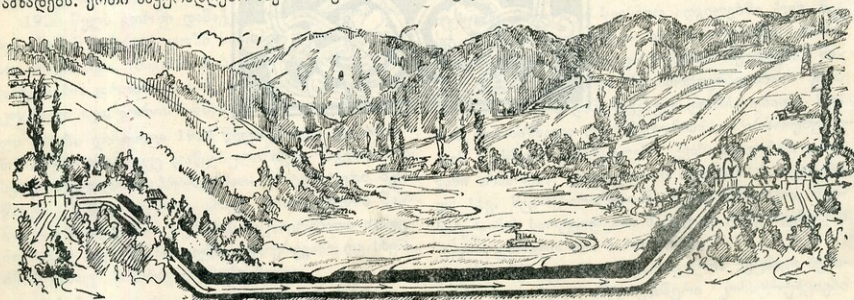
საუკუნეთა მანძილზე ქართლის ველების მეურნეობაში წამყვან დარგად მემინდვრობა ითვლებოდა.

მშრომელთა ფართო მასების მუდმივი მზრუნველობისა და ფიქრის საგანს კარგი მოსავლიანობის უზრუნველყოფა შეადგენდა. ამ მიზნით ხალხმა ძველად რიგი ხერხები გამოიმუშავა, რომელთაგან ერთი წყება რაციონალურ საშუალებებს განეკუთვნება, ხოლო მეორე წყება — ირაციონალურია და მაგიურ-რელიგიური ხასიათისაა.

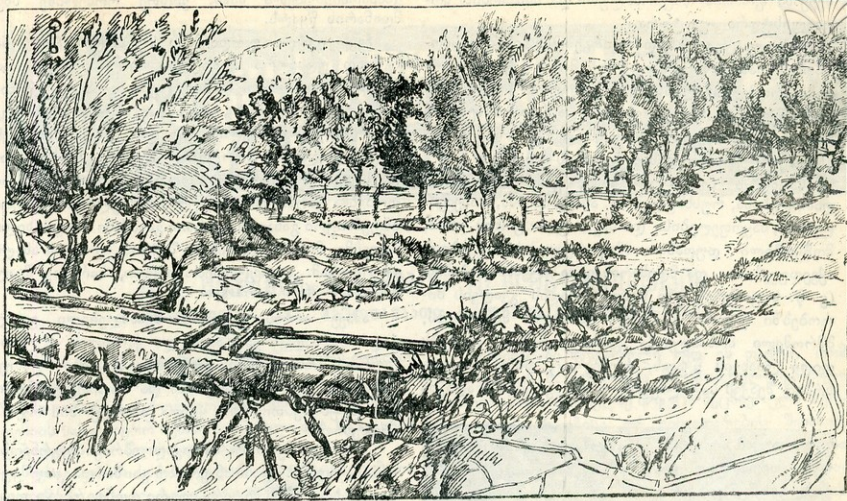
გვალვის საწინააღმდეგო ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ფაქტორად და ყველაზე ეფექტურ საშუალებად ხალხში მინდვრის მორწყვის სისტემა (აწყლით გათქორება), იყო მიჩნეული, მაგრამ კერძო საკუთრების პრინციპზე დამყარებული საზოგადოების ვითარებაში, როცა მეურნეობა დაქუცმაცებული სახით იყო წარმოდგენილი, ქართლის ველობზე ეს საშუალება დიდი მასშტაბით არასოდეს არ ყოფილა განხორციელებული.

ძველი საქართველოს აყვავების ხანაში, თამარ მეფის დროს, ქართლის ველობზე, რომლის შესახებაც იმსჯელობთ, მხოლოდ ორი არხია დასახელებული (იხ. ვახუშტი, „აღწერა სამეფოსა საქართველოსა“).

მე-19 საუკუნეში ცარიზმის დროს, არც ერთი ამ დიდ რუთაგანი არ მოქმედებდა და გამოყენებული იყო მხოლოდ მცირე რუბები; ამავდროულად ყვე-

ტირიფონის არხის ერთი უბანი. წყალი მდ. მეჯულის ქვეშ გადის (სოფ. მეჯერისხევი).

ძველებური რუსხმული (ს. მერეთი)

ლაზე უდიდესი ოციოდე კალმეტრის სიგრძისა იყო. სარწყავი წყლის სიმცირე მეზობელ სოფლებს შორის იწვევდა დევას და ჩხუბს, რომელიც არა-იშვიათად აღმანიათა მსხვერპლით თავდებოდა.

სულ სხვა ვითარებაა შექმნილი საბჭოთა სოციალისტური სახელმწიფოს პირობებში. საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების დღიდან მთავრობა განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევდა და აქცევს მინდვრის მორწყვის საქმეს და დიდი მასშტაბით ახორციელებს მას. ამავე დროს ეს საქმიანობა მაღალ ტექნიკურ მონაპოვართა საფუძველზეა დამყარებული.

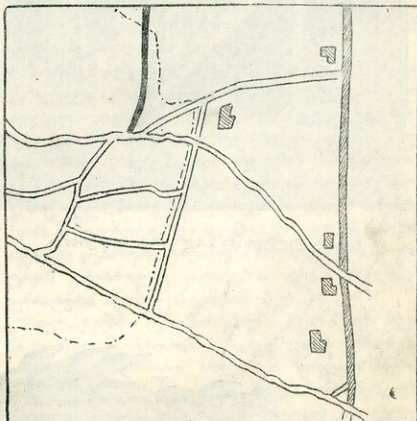
ამ მხრივ საქართველოს ბოლშევიკები, რომლებიც სათავეში უდგანან ქართველ ხალხს, კარგად ასრულებენ დიდი ლენინის იმ მითითებას, რომელიც აღნიშნულია მის 1921 წლის 9 მარტის წერილში აზერბაიჯანის, საქართველოს, სომხეთის, დაღესტნის და მთის რესპუბლიკის ბოლშევიკებისადმი. ლენინი წერდა: „ერთბაშად უნდა შევიცადოთ გააუმჯობესოთ გლეხების მდგომარეობა და შეუდგეთ ელექტროფიკაციის, მორწყვის დიდ სამუშაოებს. მორწყვა ყველაზე უფრო საჭიროა და ყველაზე უფრო გარდაქმნის მხარეს, ააღორძინებს მას, დამარბავს წარსულს, განამტკიცებს სოციალიზმზე გადასვლას“ (ვ. ი. ლენინი, რჩეული ნაწერები, ტ. V, 1934 წ. გვ. 187).

საბჭოთა წყობილების პირობებში ლენინ-სტალინის პარტიის ხელმძღვანელობით და ამხანაგ სტალინის მეთაურობით გატარდა სოფლის მეურნეობის კოლექტივიზაცია, რომელიც გულისხმობდა ჩვენი სოფლის მეურნეობის ძირფესვიანად გარდაქ-

მნას ახალ სოციალისტურ საწყისებზე დარომელიც თავისი შედეგებით 1917 წლის ოქტომბერში მომხდარი გადატრიალების თანაბარი მნიშვნელობის მქონეა.

ეს ისტორიული მნიშვნელობის ღონისძიება დასახა, თეორიულად დაასაბუთა და განახორციელა იოსებ ბესარიონის-ძე სტალინის გენიამ.

ამ რევოლუციურ გარდაქმნათა საფუძველზე ხალხს დიდი შესაძლებლობა მიეცა გაეშალა თავის წიაღში ჩამარბული, წინათ შებოჭილი ძალები,

მორწყვის ახალი სისტემა ს. თორტხაში. ტირიფონის არხი დაშტრიბულია. ძეგლი რუ-შავითაა აღნიშნული.

შეექმნა ფორმით ნაციონალური და შინაარსით სოციალისტური კულტურა.

ქართლის გეოლოგებზე დამკვირვებლის წინაშე გასაოცარი სურათი იშლება თვალწინ. მარტო ტირიფონის არხი, რომელიც ლიხვიდან გამოდის; სტალინთან იწყება და ხრვალეთამდე და ნაღარაზევამდე მიედინება, მინდვრის უდიდეს მასივს რწყავს და მით ხელს უწყობს მოსავლიანობის ზრდას.

ნაცვლად ძველი რუებისა, გოდორაურებისა, ლარბლებისა, რუსხულებისა, ასაყანებისა, სახევებლებისა, საყოფელებისა და სხვ., ტირიფონის არხი, მოწყობილი დღესათი ამოკირული სათივეებით, აქვედუკებითა და მდინარისქვეშა გაყვანილობებით (ი. წ. სიფონები), უხვ წყალს აწვდის გვალვის პირობებში წყლით დამშრულ ქართლის მინდვრებს. მშრომელი მოსახლეობა განსაკუთრებით აფასებს დიდი ლიხვის წყალს, რომელსაც დიდი რაოდენობით შეაქვს საკოლმეურნეო მინდვრებში ნიადაგის

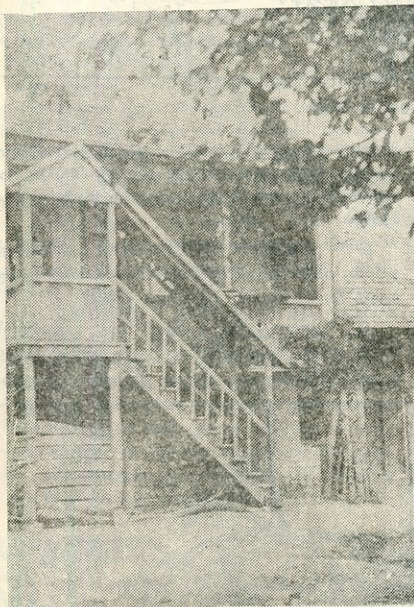
გამაპოხიერებელი ნაში, ვიდრე რომელიმე სხვა მდინარის წყალს.

ჩვენ დიდი გარდაქმნის მოწამენი ვართ. ჩვენ უდაბური ადგილები ახალი სოფლებითაა გაშენებული, ხოლო ის სოფლები, რომელიც წინათ მოტიტველები იყო, ახლა წალკოვად არის ქცეული და უხვი მოსავლის მტკიცე ბაზას წარმოადგენს (ქვეში, ფლავი; თორტიზა, ზერტი, ზელდულეთი და სხვ.). კოლექტიური შრომასთან ერთად ამ პირობებზე ქართლის პურეულდების კულტურა უფრო ინტენსიური გახადეს. ფართო გასაქანი ჰპოვეს ხილის ბაღებმა, მეხოსტენობამ და შაქრის კარხლის ახალმა კულტურამ. კოლმეურნეთა თქმით, სარწყავ წყალს მოჰყვამენ შაქრის კარხალს.

ამავე არხის გაყვანამ შესაძლებელი გახადა ჰიდროელსადგურების აგება და ქართლის ამ ტერიტორიის მოსახლეობის ელექტროგანათებით უზრუნველყოფა. ილიჩის ნათურასა და რადიოგაყვანილობას დღეს აქ თითქმის ყველა კოლმეურნის ოჯახში ეხვედბით.

კოლმეურნეობაში საზოგადოებრივი მეურნეობის უმაღალითეს ზრდასთან ერთად გაიზარდა კოლმეურნეთა ცხოვრების მატერიალური დონე, რამაც თავის მხრივ უზრუნველყო სოციალისტური კულტურის ფართო დანერგვა. ათვისებულია ახალი სასოფლო-სამეურნეო იარაღები და ფართოდაა გამოყენებული აგრონომიული მეცნიერების მანქანები. შეიცვალა დასახლების ტიპი, საცხოვრებელი და სამეურნეო ნაგებობანი. ამასთან ერთად შეიცვალა საცხოვრებელი ბინების შინაგანი მოწყობილობა. კოლმეურნეობას ჰყავს თავის წრილად განთავსებული ინტლიგენცია (აგრონომები, აგროტექნიკოსები, მექანიკოსები, მასწავლებლები, ექიმები და ექიმის თანამეშვერები). კოლმეურნეთა ცხოვრების ორგანიზაცია კოლმეურნეობის საზოგადოებრივ საქმედ იქცა. საკოლმეურნეო ცხოვრებაში დამკვიდრებულმა ახალმა საწარმოო ორთიერთობამ შედარებით მოკლე დროში გარდაქმნა საუკუნეების მანძილზე დამკვიდრებული მრავალი წეს-ჩვეულება და შექმნა თანამედროვე ცხოვრების შესაბამისი ახალი მზარდი კულტურა, რომელიც უკვე ჩვეულებითაა გაღაზრდილი.

ქართლის ცხოვრებაშიც ნათლად ჩანს საკოლმეურნეო მშენებლობის გამარჯვებათა სიდიადე და დღევანდელი ქართლელი კოლმეურნე გლეხობა მთელ საბჭოთა გლეხობასთან ერთად „სრულიად ახალი გლეხობაა, რომლის მსგავსი კაცობრიობის ისტორიას ჯერ კიდევ არ სკოდნია“ (ი. სტალინი, სსრ კავშირის კონსტიტუციის პროექტის შესახებ, 1937 წ., გვ. 29).

რიგითი კოლმეურნის სახლი სოფ. თორტიზაში.

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ინსტიტუტები

ი. ბ. სვადიშვილის დაბადების 70 წლისთავისათვის

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის სამეცნიერო ხანის

1949 წ. 19 დეკემბერს მარქს-ენგელს-ლენინის ინსტიტუტის თბილისის ფილიალის საექტო დარბაზში გაიხსნა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის სამეცნიერო სესია, მიძღვნილი ი. ბ. სვადიშვილის დაბადების 70 წლისთავისადმი.

სესია გახსნა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტმა **ა. შანიძემ**.

მოსხენება თემაზე „ბელადის სახე ქართულ ხალხურ პოეზიაში“ წაიკითხა ფილოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორმა მ. ჩიქოვანმა.

ხალხურ შემოქმედებაში, — ამბობს ამა. ჩიქოვანი, — ამხანაგი სტალინი ნაშთილი სახალხო გმირია, რომელიც იბრძვის სიმაართლისათვის, ხალხის ბედნიერებისათვის, ამარცხებს კლასობრივ მტრებს და კომუნისტებისათვის მიჰყავს საბჭოთა ხალხი.

დიდი სტალინის შესანიშნავი ცხოვრებასა და მოღვაწეობას ქეშმარიტ რეალისტურ სახეებში ასახავს ქართულ ფოლკლორის სხვადასხვა ჟანრი. მცირე ფორმის ნაწარმოებებთან ერთად ქართულ ხალხურ შემოქმედებაში ჩვენ. ამჟამად მოგვეპოვება ლირიკულ-ეპიკური თხზულებანი, სადაც ხალხი უმღერის თავისი საყვარელი ბელადის მსოფლიო-ისტორიულ საქმეებს, მის ცხოვრებას.

დიდი სტალინის შესახებ შექმნილი ლექსები ქართული ფოლკლორის ოქროს საგანძურს შეადგენს. სახალხო მკვლევარი დიდი სტალინის სახის ჩვენებისას მხატვრული აზროვნების მწვერვალებს აღწევს. ამ ლექსებში ხალხის აზრი და გრძნობა, დიდი სტალინისადმი უდიდესი სიყვარული და ერთგულება ჩაქოვნილი.

მადლიერი ქართველი ხალხი საუკეთესო სურვილებს უგზავნის თავის ღმერთ შვილს და ბელადს საყვარელ **ბტალინს** მისი დაბადების 70 წლისთავზე:

შენ იღვგრეკელე, ბელადო,

მანამდე მტკვარი დისაო,

სახელი ჯუღაშვილისა —

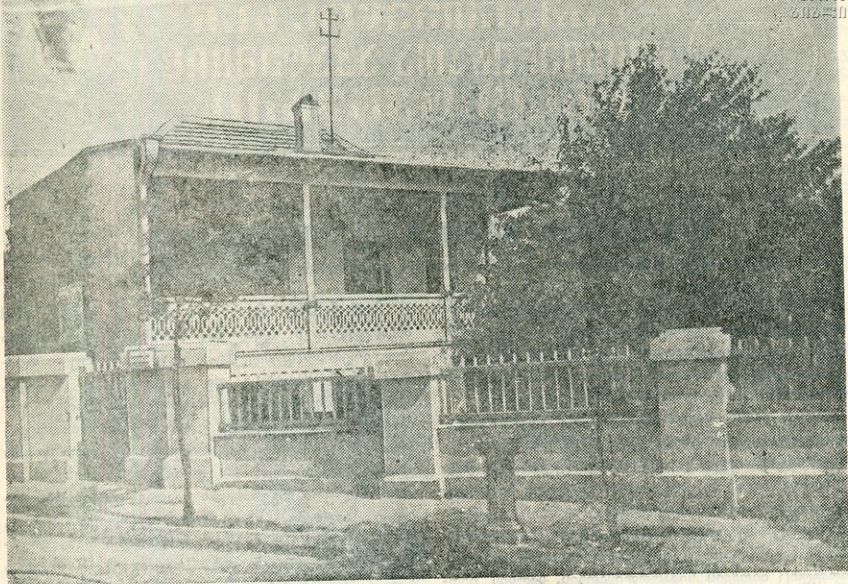
როგორც ამოვლა მზისაო.

სესიამ მოიხსნა ეკონომიურ მეცნიერებათა კანდიდატის ი. ბაჯაძის მოხსენება თემაზე: „ლენინური სტალინური ნაციონალური პოლიტიკა და საბჭოთა საქართველოს ინდუსტრიული განვითარება“.

მოხსენებაში ხაზგასმული იყო ის ფაქტი, რომ ამხანაგმა ი. ბ. სტალინმა მარქსისტულ-ლენინური მოძღვრების საფუძველზე მოგვცა მეცნიერული თეორია ერის რაობისა და განვითარების შესახებ, ჩამოაყალიბა ბოლშევიკური პარტიის ნაციონალური პოლიტიკის პრინციპები. დიდი ოქტომბრის სოციალისტურმა რევოლუციამ, რომელმაც მუშათა კლასის დიქტატურა დაამყარა, — აღნიშნა მოხსენებელმა, — ნაციონალური ჩაგვრისგან გათავისუფლა დამონებული ხალხები, მათ შორის ქართველი ერიც, და შექმნა მტკიცე ბაზა ხალხთა ძმური თანაშრომლობისა და ერთიან თანასწორუფლებიან ოჯახად მათი გაერთიანებისათვის. ლენინურ-სტალინურ პოლიტიკის განუხრელად განხორციელების საფუძველზე ქართველმა ხალხმა ბოლშევიკური პარტიის ხელმძღვანელობითა და დიდი რუსი ხალხის დახმარებით შექმნა ახალი ტექნიკით შეიარაღებული, მრავალდარგისანი მძლავრი სოციალისტური ინდუსტრია, უზრუნველყო სოფლის მეურნეობის კოლექტივიზაცია და ხალხის მატერიალურ-კულტურული დონის განუხრელად აღმავლობა. საბჭოთა საქართველო სსრ კავშირის ერთ-ერთი მოწინავე ინდუსტრიულ რესპუბლიკად გადაიქცა.

იმის შემდგომ სტალინურ ხელმძღვანელობის მიერ ქართველთა ეკონომიური განვითარების დამახასიათებელ თვისებურებას წარმოადგენს მძლავრი ზრდა მისი მძიმე ინდუსტრიისა, რომელიც მთელი სახალხო მეურნეობის აყვავების საფუძველია“ (კ. ჩ ა რ კ ე ა ნ ი). საბჭოთა საქართველოს, ისევე როგორც ყველა მომე რესპუბლიკების, სახალხო მეურნეობის, კულტურისა და მეცნიერების ყველა დარგის აყვავება ლენინურ-სტალინური ნაციონალური პოლიტიკის განუხრელად გატარების, დიდი სტალინის გენიალური ხელმძღვანელობის შედეგია.

ყოველივეთი იქნა მოსმენილი ეკონომიურ მეცნიერებათა დოქტორის პ. გუგუშვილის მოხსენება თემაზე: „სტალინური მოძღვრება სოფლის მეურნეობის კოლექტივიზაციის შესახებ“. მოხსენებელმა ფართოდ გააშუქა სოფლის მეურნეობის კოლექტივიზაციის სტალინური მოძღვრებისა და ამ მოძღვრების საფუძველზე წერილ გლხურ მეურნეობათა

აგლბარის ყოფილი არალეგალური სტამბის რესტავრირებული შენობა. ამ სახლის სარდაფში 1903 წლის ნოემბრიდან 1906 წლის 15 აპრილამდე არსებობდა არალეგალური სტამბა რსდმპ კავკასიის კავშირის კომიტეტის, რომელსაც ხელმძღვანელობდა დიდი სტალინი.

მსხვილ სოციალისტურ მეურნეობებზე გარდაქმნის მსოფლიო-ისტორიული მნიშვნელობა.

კოლმეურნეობების მიერ მოპოვებულ მიღწევათა ანალიზის საფუძველზე, პროფესორმა პ. გუგუშვილმა გააშუქა ჩვენი სოციალისტური სოფლის მეურნეობის, მშრომელი კოლმეურნე გლეხობის შეძლებულობისა და კეთილდღეობის შეუჩერებელი ზრდის კანონზომიერება, კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობების უდიდესი როლი დიდი სამამულო ომის წლებში, ომის შემდგომ ხუთწლეულში სოციალისტური სოფლის მეურნეობის ზრდისა და აღმავლობის საკითხი.

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილმა წევრმა პ. შარიაშ თავის მოხსენებაში „ზოგი საკითხი ი. ბ. სტალინის მოძღვრებიდან ერის შესახებ“ ხაზი გაუსვა ამხანაგ სტალინის მიერ ლენინიზმის პრინციპების საფუძველზე ნაციონალური საკითხის მარკსისტულ-ლენინური თეორიის შემუშავების ისტორიულ მნიშვნელობას. ამხანაგ სტალინის მოძღვრება ერის შესახებ საფუძვლად დაედო ნაციონალურ საკითხის გადწყვეტას საბჭოთა კავშირში, რაც დაგვირგვინდა ისტორიაში უმაგალითო მრავალეროვანი უძლიერესი სოციალისტური სახელმწიფოს აშენებით, ლენინურ-სტალინური ნაციონალური პოლიტიკა კოლონიური და ნახევრადკოლონიური ხალხების ხელში ერთ-ერთი უმძლავრესი იარაღია მათ გა-

მათავისუფლებელ ბრძოლაში იმპერიალიზმის წინააღმდეგ. განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს, — აღნიშნავს მოხსენებელი, — ი. ბ. სტალინის მოძღვრებას სოციალისტური ნაციების შესახებ, როგორც სრულიად ახალი ისტორიული კატეგორიის შესახებ, მათი ისტორიული განვითარების გზების გარკვევას კომუნიზმის დაბალ და მაღალ ფაზებთან დაკავშირებით.

სამეცნიერო სესიის პირველ სხდომაზე დიდი აღფრთოვანებით და მჭუხარე ოვატით იქნა მიღებული მისალმება ხალხთა დიდი ბელადის ი. ბ. სტალინისადმი. მისალმების ტექსტი წაიკითხა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსმა-მდივანმა ი. ვეკუაშ.

სამეცნიერო სესიის პირველი სხდომის მუშაობაში მონაწილეობა მიიღეს საქართველოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის მდივანმა ამხანაგმა რ. შადურმა და საქართველოს კ. პ. (ბ) თბილისის კომიტეტის მდივანმა ამხანაგმა თ. ქვლივიძემ.

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის სამეცნიერო სესიის მეორე სხდომა შესდგა 1949 წ. 20 დეკემბერს აკადემიის სასსდომო დარბაზში.

ესიამ მოისმინა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრის არნ. ჩიქობავას მოხსენება თემაზე: „ენის პრობლემები ამხანაგ ი. ბ. სტალინის შრომებში“. მოხსენებელმა აღნიშნა

რომ მარქსიზმის კლასიკოსთა შეხედულებანი ენისა და ენათმეცნიერების შესახებ საბჭოთა ენათმეცნიერების პრინციპულ საფუძვლებს ქმნიან.

ინტერესი გამოიწვია საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტის გ. ჩიტაიას მოხსენებამ თემაზე „ახალი ყოფა გორის რაიონის სოფ. თორტიზის ჩარკვიანის სახელობის კოლმეურნეობაში.“

სოფ. თორტიზის მავალითზე მომხსენებელმა დაგვანა, თუ როგორ უზრუნველყო საკოლმეურნეო წყობილებამ სოფელ სოციალისტური კულ-

ტურის ფართოდ დაწერგვა, კულტურული მშენებლობის გაჩეცვა, საუკუნეთა მანძილზე დამკვიდრებული მრავალ წეს-ჩვეულებათა გარდაქმნა.

სამეცნიერო სესიები, მიძღვნილი ამანაგ ი. ბ. სტალინის დაბადების 70 წლისთავისადმი, ჩატარდა აგრეთვე საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ეკონომიკის, ფილოსოფიის და რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ისტორიის ინსტიტუტებში.

ზიზიკისა და გეოზიზიკის ინსტიტუტის ამსაგდინიება

ზრა-ფარავანის კასკადის (ჩანჭერის) ჰიდროენერგეტიკული რესურსების გამოყენების შესაძლებლობასთან დაკავშირებით 1949 წლის ზაფხულში ფიზიკისა და გეოფიზიკის ინსტიტუტის ელექტრომეტრიულმა ლაბორატორიამ ტრესტ „ჰიდროენერგობროექტის“ თბილისის განყოფილების დავლებით ჩაატარა ელექტრომეტრიული გამოკვლევები (ხელმძღვანელები — დოცენტი ვ. ქებულაძე და ინჟინერი-გეოლოგი — დ. ციციშვილი). გამოკვლევათა მიზანს შეადგენდა მომავალი ჰიდროელექტროსადგურების რაიონების საინჟინრო-გეოლოგიური პირობების შესწავლა.

ექსპედიციის კოლექტივმა, რომელიც მუშაობას აწარმოებდა 2000 მეტრზე მაღლა მდებარე რაიონებში, მდიდარი და საინტერესო სამეცნიერო მასალა შეაგროვა და, წინასწარი მონაცემების მიხედვით, შესძლო ძირითადად ეპასუხა მის წინაშე დასმულ კითხვებზე. წინააღმდეგობების მეთოდის სხვადასხვა სახეობათა გამოყენებით მიღებული გამოსაკვლევი რაიონებში გავრცელებული ქანების — მონოლითური და ბზარებიანი ბაზალტების, ვულკანური ტუფებისა და შლაკების, ტბური და მდინარეული დანალექების, დელუვიონის და სხვათა ელექტრული დახასიათება,

დასახელებულ ქანებს, წარმოსახვითი ხვედრითი წინააღმდეგობების მიხედვით, საკმაო ელექტრული დიფერენციატა ახასიათებს. ამის მეოხებით შესაძლებელი ხდება დაზუსტდეს გამოსაკვლევი რაიონის ლითოლოგია, რასაც არსებითი მნიშვნელობა ენი-

ჭება ჰიდროელექტრული კასკადის მშენებლობის რაიონის გეოლოგიური აგებულების გაუმკლავებისათვის.

* *

1949 წლის ზაფხულში ინსტიტუტმა მოაწყო საქართველოს ტერიტორიის გრავიმეტრიული შესწავლა ახლად მიღებული მაღალი სიზუსტის გრავიმეტრების შენეწობით. გრავიმეტრიული შესწავლა გულისხმობს სიმძიმის ძალის აჩქარების განსაზღვრას დედამიწის ზედაპირზე წინასწარ შერჩეულ პუნქტებში. ამგვარი შესწავლის მიზანია დედამიწის ფორმისა და ანაგობის გარკვევა.

ამ მიზნით ინსტიტუტის გრავიმეტრიულმა ლაბორატორიამ მოაწყო ორი ექსპედიცია: ერთი დასავლეთ საქართველოში (დოც. ბ. ბალავაძის ხელმძღვანელობით) და მეორე აღმოსავლეთ საქართველოში (დოც. მ. აბაკელიას ხელმძღვანელობით). გრავიმეტრიული განსაზღვრები ჩატარდა 700-დე პუნქტში. ექსპედიციების სამუშაო გეგმა ითვლისწინება არა მარტო სამეცნიერო ამოცანების, არამედ აგრეთვე საწარმოო ხასიათის საკითხების გადაწყვეტას. ამ მხრივ ექსპედიციები მჭიდროდ იყვნენ დაკავშირებული სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის ნავთის ინსტიტუტის სპეციალურ ექსპედიციასთან და საქართველოს გეოფიზიკურ კანტორასთან.

მუშაობისას ექსპედიციები სარგებლობდნენ საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვი-

ლი წევრის ა. ჯანელიძის, პროფ. მ. ვარგეზოვისა და პროფ. მ. ნოდის მეცნიერული კონსულტაციებით.

* *

მაგნიტომეტრიული ექსპედიცია, რომელსაც საერთო მეცნიერულ ხელმძღვანელობას უწევდა პროფ. მ. ნოდია, საველე მაგნიტომეტრით დაკვირვებებს ახდენდა ზემო-იმერეთის და, განსაკუთრებით, ძირულის კრისტალური, მასივის მთელ რიგ უბნებზე.

ზოგიერთი არახელსაყრელი პირობების მიუხედავად, ექსპედიციამ საველე პერიოდში შესწოლო 900 პუნქტის დასმა, საიდანაც საჭიროების შემთხვევაში, ხდებოდა მთის სხვადასხვა ქანების ნიმუშების აღება ლაბორატორიული წესით შესასწავლად.

ჩატარებულ სამუშაოთა ფართზე შემჩნეულია საქმეო სიმძლავრის ანომალიანი უბნები.

საძიებო ფართის უდიდეს ნაწილზე, განსაკუთრებით იქ, სადაც ადგილი აქვს კირქვების მასობრივ გავრცელებას, შემჩნეულია წყნარი, ნორმალური, მაგნიტური ველი.

დაგროვილი მასალების კამერული დამუშავების შემდეგ შეიძლება ზოგიერთი საინტერესო მეცნიერული დასკვნების გამოტანა.

* *

მიმდინარე წლის შემოდგომაზე კოლხიდის დაბლობზე გაიგზავნა სეისმომეტრიული ექსპედიცია (ხელმძღვანელი—დოც. გ. თვალთვაძე), რომლის ძი-

რითად მიზანს შეადგენდა: რიონის დებრესის ზოლში, სახელდობრ ხეთა-ანაკლის უბანზე. ექსპერიმენტული სეისმოლოგიის მეთოდებით დედამიწის ქერქის პერიფერიული ნაწილის ანაგობის შესწავლა და ფიზიკური თვისებების გამოკვლევა, აგრეთვე ხელოვნურად წარმოქმნილი დრეკადი სეისმური ტალღების ტიპების, ბუნების და დედამიწის ქერქში გავრცელების კანონზომიერებათა დადგენა.

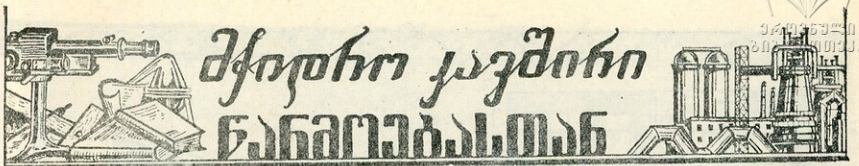
ექსპედიციის მიერ შეგროვილია მეტად მნიშვნელოვანი და მრავალმხრივ საინტერესო მასალა, მიღებულ შედეგებს დიდი თეორიული და ექსპერიმენტული მნიშვნელობა ექნება ამ უბნის გეოლოგიური და გეოფიზიკური შესწავლის დროს.

* *

ინსტიტუტის გორი-მუხრანის სეისმოლექტრული ექსპედიციის (ხელმძღვანელი — დოცენტი გ. ფრანგიშვილი) მიზანს წარმოადგენდა — გამოკვლევა იმისა, თუ რა გავლენას ახდენს ტელურულ დენებზე (დედამიწაში არსებული დენები) დედამიწის ზედაპირზე და სიღრმეში მომხდარი აფეთქება, აგრეთვე შესწავლა იმ ცვლილებებისა, რომელსაც ტელურულ დენებში აფეთქების შედეგად წარმოშობილი სეისმური ტალღები იწვევენ.

ცდების შედეგად მიღებული მასალების დამუშავების შემდეგ, რაც ამჟამად სწარმოებს, შესაძლებელი იქნება გამოითქვას გარკვეული აზრი ამ უაღრესად საინტერესო მეცნიერული და პრაქტიკული მნიშვნელობის საკითხზე.

მეცნიერი მუშაები უმხარაობიან ქვეანახშირის მრეწველობას

საქართველოს მეცნიერი მუშაკები ენერგიულად ემხარებიან ქვეანახშირის შახტებს ტექნიკური და საწარმოო საკითხების წარმატებით გადაწყვეტაში. განსაკუთრებით აღსანიშნავია მუშაობა, რომელიც ჩატარა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ლითონისა და სამთო საქმის ინსტიტუტის მეცნიერ-მუშაკთა ბრიგადამ ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატის დოცენტ ა. ძიძიგურის ხელმძღვანელობით.

ბრიგადამ ტყიბულქვანახშირის ტრესტის და ტყვარჩელქვანახშირის ტრესტის შახტებში ჩატარა ეგრეთწოდებული დებარესული გადამღება.

პირველ ყოვლისა, ქვეანახშირის შახტებში შედგენილი იქნა სრული სურათი იმისა, თუ რა მდგომარეობაში იმყოფება შახტების გამონამუშევრებში განთავსებული საქმე და რა წინააღმდეგობა ხედება ჰაერს, სანამ ის სანერგებამდე მიადგენდეს. მუშაობის დროს გამოყენებულ იქნა ახალი ხელსაწყოები, რომლებმაც საშუალება მისცეს ბრიგადის ზუსტი შედეგები მიეღო.

აშხ. ა. ძიძიგურის ბრიგადამ კომბინატის ხელმძღვანელობას წარუდგინა კონკრეტული ღონისძიებები, მიმართული შახტებში სავენტილაციო მეურნეობის მოსაწესრიგებლად, არსებული სავენტილაციო დანადგარების (ვენტილატორების) უფრო მიზანშეწონილი გამოყენებისათვის და სხვ., რაც ბევრად გააუმჯობესებს ლავებში და სანერგებებში მომუშავე მუშაკებისათვის ჰაერის მიწოდებას, გაზრდის შრომის ნაყოფიერებას, მკვეთრად შეამცირებს ჰაერის დანაკარგებს გამონამუშევრებში, შეამცირებს ელექტროენერგიის ხარჯვას და სხვ.

ბრიგადის გამოკვლევის შედეგები განხილულ იქნა ტყიბულქვანახშირის და ტყვარჩელქვანახშირის ტრესტების გაფართოებულ ტექნიკურ თათბირებზე.

საქქვანახშირის კომბინატის უფროსმა აშხ. ბ. ი. გუჯეგიაძემ გამოცემა ბრძანება, რომლითაც შახტების და ტრესტების ხელმძღვანელებს დაევალია ზუსტად გაატარონ ცხოვრებაში ბრიგადის მიერ დასახული პრაქტიკული ღონისძიებანი.

* *

სერიოზულ და ფრიალ მნიშვნელოვან მუშაობას ეწევა ახალციხის შახტებში ამავე ინსტიტუტის მეცნიერ-მუშაკებისა და ინჟინრების ბრიგადა ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატის დოცენტ რ. ი. ჯიჭიას ხელმძღვანელობით და ინჟინერ არდიშვილის მონაწილეობით.

ახალციხე ქვეანახშირის მოპოვების ახალი რაიონი. ქვეანახშირის ამ სახალის ათვისების და შახტების ნორმალურ მუშაობას საგრძნობლად უშლიან

ხელს ფუფი ქანები, რომლებსაც აქვთ ძლიერი ამობურცვის თვისება, ამის გამო ძნელი ხდება გამო-ნამუშევრების შენახვა.

სცადეს ქანების გამაგრება სხვადასხვა სპეციალური სახის მასალით (ხე, ბეტონი, ბეტონი და ხე, რკინა-ბეტონი და სხვ.). მაგრამ გამაგრების ვერც ერთმა სახემ ვერ გაამართლა თავისი თავი. ამ საკითხის გადაწყვეტა მიენდო საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ლითონისა და სამთო საქმის ინსტიტუტს, რომლის ბრიგადა უკვე 2 წელია სცადენ სამუშაოებს აწარმოებს ახალციხის შახტებში.

ბრიგადამ დააპროექტა ახალი, მრგვალი სახის ლითონის გამაგრება. ამჟამად მიმდინარეობს ამ გამაგრების გამოცდა საწარმოო პირობებში. ქვეანახშირის მრეწველობის სამინისტროს კომისიამ, რომლის შემადგენლობაშიაც შედიოდა სამთო საქმისა და, კერძოდ, გაყვანა-გამაგრების დიდი სპეციალისტი, სტალინური პრემიის ლაურეატი პროფესორი-დოქტორი გ. ი. მანკოვსკი, გაეცნო რა ინსტიტუტის მიერ ამ მიმართულებით ჩატარებულ მუშაობას, დადებითი შეფასება მისცა მას და საუბიროდ სცნო მუშაობის გაგრძელება.

* *

გილათისა და ტყვარჩელის შახტებში გრძელდება მუშაობა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრის გ. ა. წულუკიძისა და ინჟ. ე. ალექსანდროვის სისტემის ბიგების დასანერგავად.

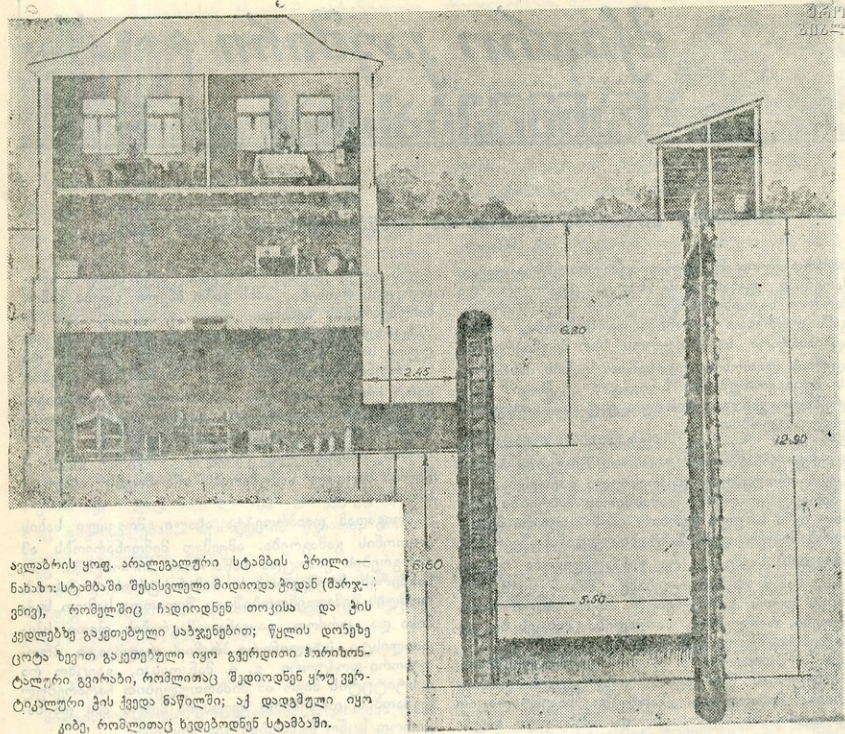
* *

ტყიბულქვანახშირის ტრესტის შახტები საქაოლ მტკვარიან შახტებია. უსაფრთხოების წესების თანახმად, ასეთ შახტებში საჭიროა ხელოვნური მორწყვის მოწყობა. ამავე დროს, მიწისქვეშა ხანძრების თავიდან ასაცილებლად ტყიბულის შახტებში სწარმოვებს გამოუმუშავებული სივრცის პროფილაქტიკური დაშლამავე.

დაშლამავეს დროს გამონამუშევრებში მოედინება წყალი, რაც ამცირებს დამტკვარიანებას. დისევა საკითხი: აუცილებელია თუ არა ხელოვნური მორწყვა, რომელიც დიდი თანხების და მასალების დაბანდებას მოითხოვს.

ამ საკითხის გადაწყვეტა დაევალია საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტის მაღაროების ვენტაციის კათედრის გამგეს - მეცნიერებისა და ტექნიკის დამსახურებულ მოღვაწეს პროფესორი ი. ა. ყიფშიძეს.

ჩატარებული მუშაობის შედეგად დადგენილია, რომ დაშლამავეს სამუშაოებიდან მომდინარე წყა-

აგლბარის ყოფ. არალეგალური სტამბის კრილი — ნახაზი: სტამბაში შესასვლელი მაღალია ზღიდან (მარჯვნივ), რომელშიც ჩადიდონენ თოვისა და ჰის კედლებზე გაკეთებული საბჯენებით; წყლის დონეზე ცოტა ზევით გაკეთებული იყო გვერდითი ჰორიზონტალური გვირაბი, რომლითაც შედიოდნენ ყრუ ვერტიკალური ჰის ქვედა ნაწილში; აქ დადგმული იყო კიბე, რომლითაც ხვდებოდნენ სტამბაში.

ლი არ არის საკმარისი და აუცილებელია ხელოვნური მორწყვის მოწყობა, რაც უკვე ტარდება ცხოვრებაში.

* * *

მტვერის გარდა, საქართველოს ქვეანახშირის საბადოს თითქმის ყველა ფენები დიდი რაოდენობით შეიცავენ მაღაროს გაზს (მეთანს). საკავშირო პროფსაბჭოს თბილისის შრომის დაცვის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის მეცნიერ-მუშაკების ჯგუფმა ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატის დოცენტ გ. ა. ქართველიშვილის და ინჟ. გ. ვარაზაშვილის ხელმძღვანელობით, რამდენიმე წლის მუშაობის შედეგად, დაამთავრა ჩვენს შახტებში მეთანის რაოდენობის გამოკვლევა და დასახა მასთან ბრძოლის ღონისძიებანი. ამჟამად დღის წესრიგში დგას საქითხი მეთანის რაოდენობის გამოკვლევისა ცალ-ცალკე საექსპლუატაციო ფენების მიხედვით.

* * *

როგორც ცნობილია, ტყიბულის ქვეანახშირის საბადოს რენტაბელურად დამუშავებისათვის მიღებული ჰიდრავლური ვსების წესით დამუშავება.

ამ ახალი წესის დასაწერავად და ამასთან დაკავშირებით მთელი რიგი სერიოზული თეორიული საკითხების გადაჭრის საქმეში დიდი მონაწილეობა მიიღეს ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატებმა დოცენტებმა — ბ. ი. აბესაძემ და ი. მ. ხუხუნიშვილმა. ნაყოფიერი მუშაობა ჩატარა ტყიბულ ქვეანახშირის ტრესტის შახტებში ამჟვენი მანქანების მუშაობის ნორმალური რეჟიმის დასადგენათ ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატმა დოცენტმა კ. ბარაბიძემ.

* * *

აღსანიშნავია იგრეთვე ის დახმარება, რომელსაც ქვეანახშირის მრეწველობის უწევენ ენერგეტიკისა და ნავთობათა თბილისის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტი და საქართველოს სსრ ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროს პროფ. მახვილავის სახელობის თბილისის პროფესიულ სნეულებათა ინსტიტუტი.

წარმოებისა და მეცნიერების მუშაკთა მჭიდრო კავშირმა დიდად შეუწყო ხელი შახტების უკეთ მუშაობას.

მოსწავლე ახალგაზრდობა ეუფლება მექანიკას

ინჟინერი გიორგი პიჭავაძის

ნორჩ ტექნიკოსთა ცენტრალური სადგურის დირექტორი

ერთი წელი გავიდა მას შემდეგ, რაც საქართველოს ბოლშევიკების ნაციონალური ხელმძღვანელი კ. ნ. ჩარკვიანი საქართველოს ილკ XVII ყრილობაზე წარმომადგენელ სიტყვაში ერთდროულად შეხება მოსწავლე ახალგაზრდობაში ტექნიკურ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა შესწავლისადმი ინტერესის გაღვივების საკითხს, ფართო სამოქმედო პროგრამა დაუდგინა განათლების ორგანიზების და კომპაგვირის ორგანიზაციების იმ ნაკლოვანებათა აღმოსაფხვრელად, რომლებიც ამ მხრივ სკოლებისა და სკოლის გარეშე საბავშვო დაწესებულებების მუშაობის ახასიათებდა.

ამხანაფი კ. ნ. ჩარკვიანი ამბობდა: „საბჭოთა სკოლაში მათემატიკური, საბუნებისმეტყველო, ტექნიკური წარების ქსელის გაშლა, მოსწავლეებში ფართოდ უნდა ჩავაბათ ტექნიკური სადგურების მუშაობაში და გავაღვივოთ ამ სადგურების რაოდენობა“.

ამხანაფი კ. ნ. ჩარკვიანის ეს მითითება საფუძვლად დაედო მთელ რიგ ღონისძიებებს, რომლებიც ჩატარებულ იქნა სკოლებისა და სკოლის გარეშე საბავშვო დაწესებულებებში.

სულ მოკლე დროის განმავლობაში ბევრ საშუალო სკოლაში შეიქმნა ფიზიკის, ქიმიისა და სხვა გარდად მოწყობილი კაბინეტები, რომლებიც შეივსო შესაფერი თვალსაჩინო ხელსაწყო-აპარატებით, ბევრ მათგანში ჩამოყალიბდა სხვადასხვა ტექნიკური წრეები.

სკოლისგარეშე საბავშვო დაწესებულებებში, კერძოთ, ნორჩ ტექნიკოსთა სადგურებში და ლ. პ. ბერიას სახელობის პიონერთა სახლის ტექნიკის განყოფილებაში გადღედა ელემენტარტექნიკური, რადიო, ავიასამოღებლო და სხვა ტექნიკური წრეების რაოდენობა და მათში მომუშავე მოსწავლეთა რიცხები. წრეები უზრუნველყოფილია მასალებით და სათანადო ხელსაწყო-იარაღებით. ნორჩი რადიომწყარულების, ავია-მოდელებისტიხისა და ელემენტარტექნიკის სტების მიერ აგებულ მოდელები ნათლად გვიჩვენებენ მოსწავლეების კონსტრუქტორულ ნიჭსა და ტექნიკური შემოქმედებისადმი მიდრეკილებას.]

სკოლის გარეშე საბავშვო დაწესებულებებში ამჟამად ხშირად ეწყობა ლექციები, მოხსენებები, საუბრები და შეხვედრები მეცნიერებისა და ტექნიკის გამოჩენილ ადამიანებთან, ტექნიკური ხასიათის კინოფილმების დემონსტრაცია, ზოგი რაიონის ნორჩ ტექნიკოსთა სადგურისათვის გამოძენილი ახალი შესაფერი ბიწები. ნორჩ ტექნიკოსთა ცენტრალური სადგურის წელს მოემატა 100 კვ. მეტრი ფართობი. ბევრი სადგურის შემოხასი კაპიტალური რემონტი გაუყვოდა.

1949 წელს საქართველოს სხვადასხვა რაიონებში გაიხსნა ნორჩ ტექნიკოსთა 9 ახალი სადგური, მათ შორის ორი — თბილისში.

ბევრმა ქარხანამ და საწარმომ შეფოხა იცისრა ნორჩ ტექნიკოსთა სადგურებზე და ესმარება მათ მასალით თუ ხელსაწყო-იარაღებით. მაგალითად, თბილისის ორმა ქარხანამ ვალდებულება აიღო მოაწოდოს და დააკომპლექტოს პიონერთა სახლის ტექნიკის განყოფილების რამდენიმე კაბინეტი.

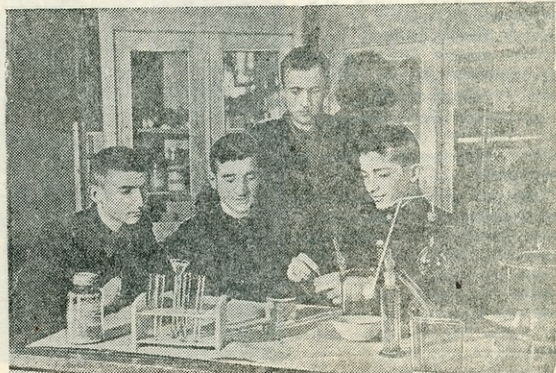
ამ მეტად მნიშვნელოვან ინიციატივას მხარი დაუჭირეს ქ. თბილისის სხვა ქარხნებმა და საწარმოებმა. მოკლე დროის განმავლობაში პიონერთა სახლის ტექნიკის განყოფილებამ თავისი კაბინეტები გაამდიდრა უსასყიდლოდ მიღებული 50.000-ზე მეტი მანეთის ხელსაწყოებით, მოწყობილობათა და მასალებით.

შედეგის ღახმარებით სასახლეში მოეწყო და მუშაობას შეუდგა გემომშენებლობის, ავტომექანიკური და კინემატოგრაფიის შემსწავლელი კაბინეტები. მიმდინარე სამოსწავლო წელს მოემატება მეტალურგიული კაბინეტი, რომლის მოწყობა რუსთავის მეტალურგიულმა კომბინატმა იცისრა.

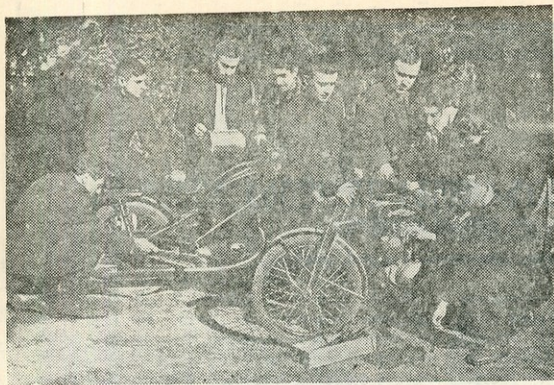
პიონერებსა და მოსწავლეებს შორის სამეცნიერო-ტექნიკური ცოდნის გავრცელებისა და დანერგვის უზრუნველსაყოფად ზოგიერთმა სკოლის გარეშე საბავშვო დაწესებულებებში მნიშვნელოვანი, მასობრივი სახის რესპუბლიკური ღონისძიება ჩატარა.

1949 წელს პიონერთა სასახლეში მოაწყო მოსწავლეთა მე-5 სამეცნიერო კონფერენცია.

ნორჩ ტექნიკოსთა ცენტრალურმა სადგურმა ჩატარა ნორჩი ფიზიკოსთა და ნორჩ ქიმიკოსთა მე-5 რესპუბლიკური ოლიმპიადი. ოლიმპიადის პირველ ტურში მონაწილეობდა ქიმიით და ფიზიკით დაინტერესებული 25.000-დე მოსწავლე. ნამუშევრების განხილვის შემდეგ 250-დე ნორჩი

ნორჩ ტექნიკოსთა ცენტრ. სადგური. ქიმიის წრის წევრები ემზადებიან მოხსენებებისათვის.

ნობიან და პრაქტიკულად ზღუდენ მანქანებისა და მექანიზმების მოქმედ მოდელს.

ტროლიბუსის მოქმედ მოდელს — ზადებს ქ. თბილისის ვეჯთა მე-15 საშუალო სკოლის მე-9 კლასის მოსწავლე გივი ნიკოლაშვილი. გივის სურს ტროლიბუსის მოქმედი მოდელი მოაწეს საპერო-საკონტაქტო ხაზით. მოდელი დანიშნულ აღივსო უნდა გაჩერდეს, ავტომატურად უნდა გაილოს მისი კარები, მისცეს გამაფრთხილებელი ნიშანი და ადგილიდან თავისით დაიძრას.

ჯერ კიდევ შარშან ამავე ლაბორატორიის აქტიურმა წევრმა ნოდარ ინჯიამ ააგო ელექტრო-საათის მოქმედი მოდელი. ამჟამად ამ მოდელის გახმოვანებაზე მუშაობს თბილისის ვეჯთა მე-11 საშუალო სკოლის მე-10 კლასის მოსწავლე ავთანდილ მანჯავიძე. ეს საათი ძალიან საინტერესო ექსპონატს წარმოადგენს, რადგან სპეციალური მოწყობილობა საშუალებას იძლევა იგი დროის განსაზღვრულ მონაკვეთებში ელექტროქსელში ჩაირთოს და

მოტოციკლისტთა წრეს მოეცემა ორი მანქანა, რომლებზეც ვარჯიშობს ათობით ბავშვი.

ქიმიკოსი და ნორჩი ფიზიკოსი სიგელებით იქნა დაჯილდოებული.

გამოცხადებულია დიდი კონკურსი: „ნორჩ ტექნიკოსთა დახმარება სკოლებს“. დაახლოებით ცნობებით, მასში უკვე იღებს მონაწილეობას 500-დე ნორჩი ტექნიკოსი, რომლებიც თავიანთი სკოლის ფიზიკის ან ქიმიის კაბინეტისათვის საჭირო ხელსაწყო-იარაღებს ამზადებენ.

მართო ქალქ თბილისის ვეჯთა მე-13 საშუალო სკოლის ფიზიკის კაბინეტს დამზადებული აქვს 60-დე თვითნაკეთი ფიზიკური ხელსაწყო. წყალტუბოს რაიონში კონკურსში ჩამბეულია 70-დე მოსწავლე. ქუთაისში ამჟამად მოწყობილია კონკურსზე წამოადგენილ ხელსაწყოთა გამოფენა.

1949/50 სასწავლო წლის დამთავრებისას თბილისში მოეწეება შემაჯამებელი რესპუბლიკური გამოფენა.

თბილისის სკოლების მოსწავლეთა დასახმარებლად ნორჩ ტექნიკოსთა ცენტრალურ სადგურთან დაარსებული მუდმივ-მოქმედი „ხელსაწყო-იარაღების ბიბლიოთეკა“. ამ ახალი სახის ორენსიების მიზანია — დაეხმაროს ნიჭიერ მოსწავლეებს, რომელთაც თეორიულ ცოდნასთან ერთად აქვთ შემოქმედებითი უნარი, მაგრამ რაიმე მიზნის გამო არ ეხერხებათ სკოლისკარგზე საბავშვო დაწესებულებებში ან სკოლის ტექნიკურ წრეებში სიარული. მათ საშუალება ეძლევათ წაიღონ დროებით სარგებლობისათვის მათთვის საჭირო ესა თუ ის ხელსაწყო ან იარაღი.

უკანასკნელი წლის განმავლობაში ნორჩ ტექნიკოსთა ცენტრალურმა სადგურმა მნიშვნელოვნად გააფართოვა თავისი მუშაობა.

სადგური აერთიანებს 269 მოსწავლეს. ავიასამოდელო, რადიო, სატრანსპორტო, ქიმიურ და ფოტოკინო ლაბორატორიებში მოსწავლეები მეცადინეობისაგან თავისუფალ დროს ეუფლებიან ტექნიკის საფუძვლებს და თეორიულ ცოდნასთან სხვადასხვა თვითნაკეთობათა და მოქმედ მოდელთა აგებით საჭირო პრაქტიკურ ჩვევებს იძენენ.

საინტერესო და მრავალფეროვანი ელექტროტექნიკური ლაბორატორიის მუშაობა. ნორჩი კონსტრუქტორები აქ ეც-

ადგილობრივი დრო გამოცხადდეს.

ლაბორატორიის მუშაობაში აქტიურ მონაწილეობას იღებს აგრეთვე თბილისის ვეჯთა მე-20 სკოლის მე-10 კლასის მოსწავლე ალბერტ წერეთელი. მან ააგო ფოტო-რელიე, გაახმოვანა მუნიკი კინო-აპარატი და ამჟამად აწყობს ელექტრომავალის მოქმედ მოდელს ლიანდაგითა და საკონტაქტო ხაზით.

ასევე საინტერესო მუშაობა მიმდინარეობს რადიო-ლაბორატორიაშიც. აქ ნორჩი რადიომოყვარულები არა მარტო ეუფლებიან რადიო-ტექნიკის საფუძვლებს, არამედ პრაქტიკულად აგებენ თანამედროვე ტიპის ისეთ რადიო-მიმღებებს, რომლებიც, როგორც გარეგანი გაფორმებით, ისე კონსტრუქციით არ ჩამოუვარდებიან საქარნო ნიმუშებს.

რადიო-ლაბორატორიასთან არსებობს დამწყებ რადიო-მოყვარულთა, პირდაპირი გაძლიერების, ხმის ჩაწერათა და სხვა წრეები, რომლებშიც გაერთიანებულია 57 ნორჩი რადიომოყვარული. 1949 წლის განმავლობაში 13 ნორჩი რადიომოყვარული მონაწილეობას იღებდა საქართველოს

ნორჩ ტექნიკოსთა ცენტრალური სახლის ავიასამოდელოსტა წრე ყველა რესპუბლიკური და საკავშირო ავიასამოდელო შეჯიბრების მუდმივი მონაწილეა.

ასკონომიური მოვლენები 1950 წლის I კვარტალში

აგრეთვე უკანასკნელი

1950 წლის მარტის, ის შეიცავს 35 დღე-ღამეს. აქედან:

I კვარტალი		II კვარტალი		III კვარტალი		IV კვარტალი	
იანვარი	31 დ.	აპრილი	30 დ.	ივლისი	31 დ.	ოქტომბერი	31 დ.
თებერვალი	28 დ.	მაისი	31 დ.	აგვისტო	31 დ.	ნოემბერი	30 დ.
მარტი	31 დ.	ივნისი	30 დ.	სექტემბერი	30 დ.	დეკემბერი	31 დ.
სულ 90 დ.		სულ 91 დ.		სულ 92 დ.		სულ 92 დ.	

30-დღიანი კვარტალში დღეები შემდგომად ნაწილდება (ტაბულა-კალენდარი):

	ი ა ნ ვ ა რ ი					თ ე ბ ე რ ვ ა ლ ი					მ ა რ ტ ი				
კვირა	1	8	15	22	29	5	12	19	26		5	12	19	26	
ორშაბათი	2	9	16	23	30	6	13	20	27		6	13	20	27	
სამშაბათი	3	10	17	24	31	7	14	21	28		7	14	21	28	
ოთხშაბათი	4	11	18	25		1	8	15	22		1	8	15	22	29
ხუთშაბათი	5	12	19	26		2	9	16	23		2	9	16	23	30
პარასკევი	6	13	20	27		3	10	17	24		3	10	17	24	31
შაბათი	7	14	21	28		4	11	18	25		4	11	18	25	

მზე და მთვარე

პირველ კვარტალში მზე ყოველ შემდეგ დღეს უფრო ადრე ამოდის და გვიან ჩადის, ვიდრე წინა დღეს. ამის გამო დღე მატულობს, ღამე კი კლებულობს. 17 მარტს* ჩვენი დღე და ღამე თანატოლია.

მზის ამოსვლის და ჩასვლის მომენტები, თბილისის დროით, მოცემულია პირველ ცხრილში. თბილისის დრო მოსკოვის დროზე ერთი საათით, ხოლო მსოფლიო დროზე 4 საათით წინ არის. დღის ხანგრძლიობა იანვარიდან მზის ამოსვლიდან ჩასვლამდე.

მთვარის ასაკი ათვლდება ახალი მთვარიდან. ამ მომენტში მთვარე მზის მიმართულებითაა და სრულდება არ მოჩანს, საქართველოს ზოგიერთ რაიონში ამ მომენტში მთვარის გამოცვლას მთვარის გადაბრუნებას უწოდებენ. 7 ან 8 დღის მთვარე ნახევარი წრის სახით მოჩანს, მას პირველი მეოთხედის მთვარეს

უწოდებენ. 15 დღის მთვარე წრის სახით მოჩანს და მას სავსე მთვარეს უწოდებენ. ხოლო 22 დღის მთვარე ისევ ნახევარწრის სახისაა და მას უკანასკნელი მეოთხედის მთვარე ჰქვია. მეორე ცხრილში მოცემულია მთვარის ფაზები.

დაბნელობა

1950 წლის I კვარტალში მხოლოდ ერთჯერ, 18 მარტს, მოხდება მზის გოლისებური დაბნელება, რომელიც საქართველოში უხილავი იქნება. ეს დაბნელება მოხდება ატლანტის ოკეანის სამხრეთ ნაწილში და ანტარქტიკაში.

კალენდარი (სთომილური)

უიარაღო თვალით შესაძლებელია დაინახოთ მხოლოდ 5 პლანეტი: მერკური, ვენერა, მარსი, იუპიტერი და სატურნი. აქედან ზოგი მათგანი ხშირად მზის მიმართულებითაა და ამიტომ ან სრულებით არ მოჩანს ან ცუდად მოჩანს.

მერკური — იანვრის დასაწყისში შეიძლება შევამჩნიოთ სალამოს დაისის სხივებში დასავლეთით

* ჩვეულებრივად, საშუალოდწინა დღეებსა და პოპულარულ ბროშურებში აღნიშნავენ, რომ 21 მარტს დღე-ღამე ტოლია. ამ შემთხვევაში მზის ამოსვლისა და ჩასვლის მომენტებზედ გაულისმობენ მისი დისკოს ცენტრის ამოსვლასა და ჩასვლას. აქ კი დღის ხანგრძლიობა გამოთვლილია ჰორიზონტის ზემოთ მზის ნახევრის გამოჩენიდან მისი დისკოს უკანასკნელი ნაწილის ჩასვლამდე. ამიტომ დღე-ღამე ტოლობა 21 მარტზე უფრო ადრეა.

თარიღი	მ ზ ე		დღის		მთვარის			
	ა მ ო დ ის		ჩ ა დ ის		ასაკი			
1950 წ.								
1 იანვარი	8 ს.	30 წ.	17 ს.	40 წ.	9 ს.	10 წ.	12	დღის
8 "	8	29	17	47	9	18	19	"
15 "	8	26	17	55	9	29	26	"
22 "	8	22	18	3	9	41	4	"
29 "	8	17	18	12	9	55	11	"
5 თებერვალი	8	10	18	21	10	11	18	"
12 "	8	1	18	30	10	29	25	"
19 "	7	52	18	39	10	47	2	"
26 "	7	42	18	48	11	6	9	"
5 მარტი	7	30	18	56	11	26	16	"
12 "	7	19	19	4	11	45	23	"
19 "	7	7	19	12	12	5	ახალი მთვ.	
26 "	6	55	19	20	12	25	7	დღის

მთავრის ფაზები

ცხრილი 2

თ ა რ ი ლ ე ბ ი			ფ ა ზ ე ბ ი	ასაკი	ამოდის	ჩ ა დ ის
18 იან.	17 თებ.	19 მარ.	ახალი მთვარე	0	დილით	სალამოს
26 "	25 "	27 "	პირველი მეოთხედის	7,4 დღის	შუადღეზე	შუალამეზე
4 იან.	3 თებ.	4 მარ.	საცხე მთვარე	15 "	სალამოს	დილით
11 "	10 "	11 "	შუანახევარი მეოთხედის	22 "	შუალამეზე	შუადღეზე

ხოლო თებერვლის ბოლო რიცხვებში და მარტის დასაწყისში დილით, გარეგანადა, აღმოსავლეთით. დანარჩენ დღებს არ მოჩანს, რადგან მზის მიმართ-ულტებიანა.

ვენერა — იანვრის დასაწყისში, საღამოობით, დასავლეთით მოჩანს მეტად კაშკაშა სახით. მისი სიკაშკაშე თანდათანობით მცირდება, ამასთანავე პლანეტა უახლოვდება მზის მიმართულებას, იანვრის დასასრულიდან უხილავი გახდება და მისი და-ნახვა შესაძლებელი შეიქნება მხოლოდ 10 თებერ-ვლიდან, დილით, აღმოსავლეთისაკენ, პირველად ძნელშესამჩნევი იქნება, ხოლო შემდეგ მისი ხილ-ვალობა გაუმჯობესდება. მარტში თავისი განსაკუთ-რებული დიდი სიკაშკაშით ვენერა ადვილი შესა-ჩნევი ხდება (დილით აღმოსავლეთისაკენ).

მარსი — იანვარში მოჩანს მხოლოდ ღამის მეო-რე ნახევარში, თანდათანობით სულ უფრო ადრე

იწყებს ამოსვლას. თებერვალში უკვე 21-22 საათი-დან გამოჩნდება და მარტში მთელი ღამე იქნება ხილული.

იუპიტერი — იანვრის დასაწყისში საღამოობით მოჩანს დასავლეთით. მისი ხილვალობა თანდათანო-ბით უარესდება. იანვრის ბოლო რიცხვებიდან თე-ბერვლის ბოლო რიცხვებამდე ის უხილავია, ხოლო შემდეგ გამოჩნდება დილით აღმოსავლეთისაკენ. მარტში ადვილი დასანახავი იქნება თავისი განსა-კუთრებული სიკაშკაშით, რომელიც მის მახლობ-ლად მყოფ ვენერას სიკაშკაშეზე ნაკლები იქნება.

სატურნი — პირველ კვარტალის განმავლობა-ში იმყოფება ღამის თანავარსკვლავედში, იანვარ-ში შუალამისას ამოდის და გათენდება მზისა. თებერვალში შუალამეზე უფრო ადრე ამოვა, ხოლო მარტში — საღამოს და უკვე მთელი ღამის განმე-ლობაში იქნება შესაძლებელი მისი დანახვა.

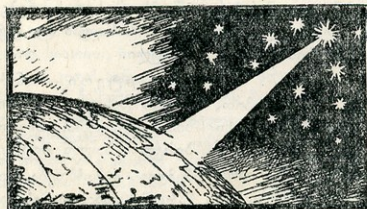

რადგან მთვარე ეკლიპტიკის მახლობლობაში აღმო-
საფლეთისავენ მოძრაობს, ამიტომ ის კლანძების
გვერდით გაივლის. როცა მთვარე რომელიმე კლანძ-
ის გვერდითაა (ე. ი. მათი პირდაპირი აღფლენები

თანატოლია), ასეთ მდებარეობას შეერთებულ
დებენ. შეერთებისას პლანეტა შეიძლება მთვარის
ჩრდილოეთით ან სამხრეთით იქნეს. აქვე მოგვყავს
ზოგიერთი შეერთებანი (ცხრილი 3).

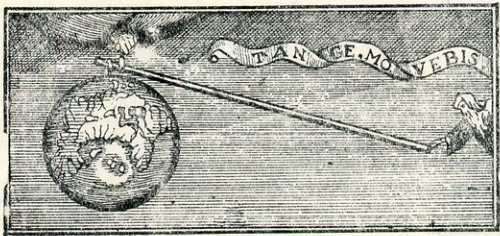
ცხრილი 3.

თ ა რ ი ლ ი	თბილისის დრო	შ ე ე რ თ ე ბ ა	მთვარის ასაკი
9 იანვარი	9 საათი	სატურნი ჩრდილოეთით 0 გრ-ზე	20 დღის
10 "	14 "	მარსი " 2 "	21 "
19 "	10 "	იუპიტერი " 4 "	1 "
19 "	18 "	ვენერა " 9 "	1 "
5 თებერვალი	14 "	სატურნი " 0 "	18 "
7 "	6 "	მარსი " 4 "	20 "
14 "	22 "	მერკური " 4 "	27 "
15 "	3 "	ვენერა " 14 "	28 "
16 "	6 "	იუპიტერი " 3 "	29 "
4 მარტი	20 "	სატურნი " 0 "	15 "
6 "	10 "	მარსი " 4 "	17 "
14 "	22 "	ვენერა " 9 "	25 "
16 "	0 "	იუპიტერი " 3 "	27 "

სსპრესპა

შემოდო თუ არა არამიმედს „აფიკა“
დღემიწა

„არქიმედ ბერკეტით სწავს დღემიწას“
ძელო ნიხა ჯადან.

„საყრდნობი წერტილი მომეცით და დღემიწას ავუ-
ვო“, — ასეთ სიტყვებს მიჰყურს ლეგენდა ძველი დროის გე-
ნიალურ მექანიკოსს და მათემატიკოსს არქიმედეს, რომელ-
მაც ბერკეტის კანონები აღმოაჩინა. ჯერბოლო, — წერს
პლუტარქე (ძველი ბერძენი მწერალი-ბიოგრაფი, ჩვენი
წელთაღრიცხვის დაახლოებით 48 — 120 წ.წ.), — არქიმედემ
მისწერა თავის ნათესავსა და მეგობარს — სირაკუზის მეფეს
გიერონს, რომ მოეცემოდა ძალით შეიძლება რაგინდა რა
ტივითის დაძვრა. მან დაუმატა: სხვა დღემიწა რომ ყოფი-
ლიყო, გადავდიოდი მასზე და ადგილიდან დაესტავდი ჩემს
დღემიწას“.

არქიმედემ იცოდა, რომ არ არის ისეთი ტივითი, რომ-
ლის დაძვრაც არ შეიძლებოდა სულ მცირე ძალით, თუ
ბერკეტით გისარგებლებო. ამისათვის საკმაო ეს ძალა ზოგ
დრო ბერკეტის გრძელ მხარს, მოკლე მხარით კი — ტივითზე
ვიმორეგებო. სწორედ ამიტომ ფიქრობდა ის, რომ თუ ბერ-
კეტის მეტისმეტად გრძელ მხარს მივაყრდნობო, ხელების
ძალით შეიძლება ავწიოთ ისეთი ტივითი, რომლის მასა
დღემიწის სფეროს მასას უდრის.

მაგრამ ძველი დროის დიდ მექანიკოსს რომ ცოდნოდა.
თუ რამდენად უზარმაზარი დღემიწის სფეროს მასა, ის,
ალბათ, თავს შეიკავებდა თავისი იმავე სიტყვებისაგან. ერთი
წუთით წარმოვიდგინოთ, რომ არქიმედეს აქვს ასეთი „მეორე
დღემიწა“, ის საყრდენი, რომელსაც ეძებდა. შემდეგ წარმო-
ვიდგინოთ, რომ მან დამაზდა საჭირო სიგრძის ბერკეტი.
იქით, რამდენი დრო დასჭირდებოდა მას, რომ თუნდაც ერთი
სანტიმეტრით აეწია ტივითი, რომელიც მასით დღემიწის
უდრის? არა ნაკლებ 30 ათასი ბილიონი წლისა (ბილიონი
მილიარდს = 1 000 000 000 000).

მართლაც, დღემიწის მასა ასტრონომიებისათვის ცნობი-
ლია. ასეთი მასის მქონე სხეული დღემიწაზე აიწონიდა
6 000 000 000 000 000 000 000 ტონას.

თუ აღამასს უშუალოდ შეუძლია აწიოს მხოლოდ 30
კილოგრამი, დღემიწის „ასაყვადი“ მან თავისი სფერო-
ს

უნდა მოსდოს ბერკეტის გრძელ მხარს, რომე-
ლიც მოკლე მხარზე

100 000 000 000 000 000 000 000-ჯერ დიდია.

უზრალი გაანგარიშება გვიჩვენებს, რომ
ვიღრე ბერკეტის მოკლე მხარის ბოლო 1 სან-
ტიმეტრით აიწევდა, მეორე ბოლო სამყაროში
ასწერს უზარმაზარ რაკლს, რომელიც უდრის

1 000 000 000 000 000 000 კმ.

ასეთი წარმოდგენად გრძელი გზა უნდა
გაველო არქიმედეს ხელს, რომელიც ბერკეტს
აწევდა, რომ მხოლოდ ერთი სანტიმეტრით „აე-
წია დღემიწა“. მაგრამ რამდენი დრო იქნე-
ნოდა ამისათვის საჭირო? თუ ჩათვლით, რომ
არქიმედეს 60 კმ ტივითის აწევდა 1 მეტრზე
ერთი წამის განმავლობაში შეეძლო, მაშინ
„დღემიწის ასაყვადი“ ერთ სანტიმეტრზე მას
დასჭირდებოდა

1 000 000 000 000 000 000 000 წამი

ანუ 30 ათასი ბილიონი წელიწადი. მთელი თავისი ხანგრძ-
ლივი სიცოცხლის განმავლობაში (287 — 212 წევნს წელი-
თარიღებამდე) არქიმედე დღემიწას ბალნის სისქეზეც კი
ვერ ასწევდა....

ვერავითიან ბერბით ვერ შესძლებდა გენიალურმა გამო-
გონებელი ამ ვადის შემცირებას. „მექანიკის ოქროს წესი“
ამბობს, რომ ყოველგვარ მანქანაში ძალის მოგებას აუცი-
ლებლად თან ახლავს სათანადო დანაკარგი სიჩქარეში, ე. ი.
დროში. არქიმედეს რომ თავისი ხელის სისწრაფე აეყვანა
უდიდეს სიჩქარეზე, რაც კი შესაძლებელია სამყაროში —
300 000 კმ-ზე წამში (სინათლის სიჩქარე), ამ ფანტასტიკურ
დაშვების შემთხვევაშიც კი ის დღემიწის 1 სმ-ით მხოლოდ
10 ბილიონი წლის მუშაობის შემდეგ აწევდა.

მაჰმადის კუბოს მსაბამსად

ერთხელ, ელექტრომანტური აწეოთ მუშაობის დროს.
ერთმა მუშამ სანტერესო მოვლენა შენიშნა: ელექტრომაგ-
ნიტმა მიიზიდა რკინის სფერო მასზე მიმაღლი მოკლე ჯაჭ-
ვით, რომელიც საშუალებას არ აძლევდა სფეროს მიეკრული
მაგნიტს: სფეროსა და მაგნიტს შორის რჩებოდა ერთი მეტე-
ველი მანძილი... მაგნიტის ძალა იმდენად დიდი აღმოჩნდა,
რომ ჯაჭვმა ვერტკაცულური მდგომარეობა შეინარჩუნა მუშო-
ნაც, როცა მასზე მუშა დაეცა. შემთხვევით იქვე შეიღობა
ფორტაფაჟმა აღზეშლა ეს სანტერესო მომენტი და ჩვენ
მოგვყავს აქ ეს სურათი დამაინათს, რომელიც ჰაერში ჰკი-
ვდა მაჰმადის ლეგენდარული კუბოს მსგავსად.

სხვათა შორის, მაჰმადის კუბოს შესახებ. მართლმორწ-
მუნე მუსლიმანებს სჯერათ, რომ კუბო „აწინასწარმეტყველს“
ნეტებით ჰაერში განისვენებს, უსაყრდენოდ ჰკიდია აკლამის
პერსა და იატაკს შორის.

შესაძლებელია ეს?

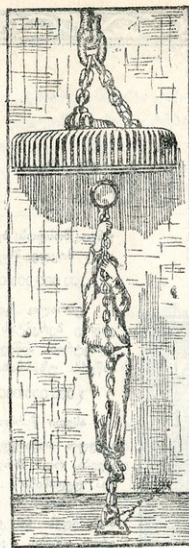
ზოგი ფერობის, ტომის
 ეს სახეებით შესაძლებელია,
 თუ დავუშვებთ, რომ მამა-
 მისი კუბო რკინისა და
 რომ ჭერში დამალულია
 მძლავრი მავნები, რომელ-
 ცილ აწონასწორებს მისი
 სიმძიმის ძალას.

ამობოზენ, — წერდა
 XVIII ს. ცნობილი მათემა-
 ტიკოს ლ. ეილერი თავის
 „წერილებში“ სხვადასხვა
 ფიზიკური მატერიაზე შე-
 ნახებზე, — თითქო მაქაძის
 კუბის აკავებს ძალა რა-
 ლაც მავნებისა, რაც შე-
 უძლებდა ვერ ჩაითვლებ-
 ნა, ვინაიდან არის ხელოვნ-
 სურად გაკეთებული მავნე-
 ლები, რომლებსაც შეუძ-
 ლიათ ასწონ 100 გრამენ-
 ჰამდე ტვირთი *.

მაგრამ ასეთი ახსნა
 არ არის სწორი. ამგვარი
 წონასწორობა, თუნდაც
 რომ ერთი მომენტით იქნას
 მიღწეული, წამსვე დიარღ-
 ვევა სულ მცირედი მიჰყვით,
 პერის ოდნევი მოძრა-
 ბიბით და მასინ კუბო ან
 იატაკზე დაეცემა ანდა
 ჭერს მიეყრება. მისი უძ-
 რავად გაჩერება პრაქტი-
 კული იშვიათ შემთხვე-
 ვებია, როგორც კონსტანს-
 შეკავება მის წყვერზე.

აუშვათ თერაპიულად ეს სახეებით დასაშვებია (მაგრამ უნდა
 აღინიშნოს, რომ თანამედროვე ელექტროტექნიკის საშუალო-
 ბით, სხვა ვითარებაში, საესეებით შეიძლება მოწყობა
 „ასწავლად“ ჰაერში დაიდებული კუბოთ).

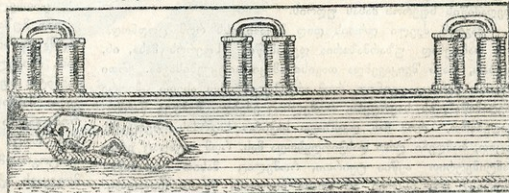
მაგრამ, თუ ამგვარი წონასწორობა, მიუღწეველია უძ-
 რავი სხეულისათვის, იგი საესებით შესაძლებელია მოძ-
 რავი სხეულისათვის. ამ მოსაზრებაზეა აგებული უახსნო
 ელექტრომაგნიტური რკინიგზის შესანაწივე პროექტი, რომელიც
 ცნობილ რუს ფიზიკოსს ბ. პ. ვეინბერგს ეკუთვნის...

მავნების მიზიდულობით
 ჰაერში გაშვებული
 რკინის ჯაჭვი.

უახსნო

რკინიგზაზე, რომლის პროექტი დაამუშავა პროფ. ბ. პ.
 ვეინბერგმა, ვაგონები სრულიად უწონად ია. მათ წონას
 სობის ელექტრომაგნიტური მიზიდულობა. ამი-
 ტომ თქვენ არ გაეცემათ, რაღაც გაგებთ.
 რომ, პროექტის თანახმად, ვაგონები რკინიგზაზე
 კი არ მივარდნენ, წყალში კი არ მიცურავენ,
 პაერში კი არ მისრიალებენ, არამედ მიჰყვით
 სრულიად უსაზრგოთ ისე, რომ არ ეხებიან
 არაფერს, დაიდებული მძლავრი მავნებური
 ძალების უხილავ ძალებზე. ისინი არ განიცდიან
 არცთუაზრ ზახუნს და, მაშასადამე, ერთხელ ამო-
 ძრავებულნი, ინერციით ანარჩუნდნენ თავიანთ
 კოლოსალურ სიჩქარეს, არ საჭიროებენ ლოკო-
 მოტივის წყუშობას.

ვაგონი, რომელიც უახსნოთ მიჰყვით
 (პროფ. ბ. პ. ვეინბერგის პროექტი).

* დაწერილია 1774 წ., როცა ელექტრომაგნიტება ვერ
 აქვდა არც ერთი ცნობილი.

10 კილოგრამს. შეიძლება გავიზარდოს მდედვა 6 კმ სიჩქარე საათში, რომელსაც, ოთახისა და რგოლური მისის სიმცირის გამო (რგოლის დიამეტრი 61/2 უდრიდა), ვერ გავცოდებოდით, მაგრამ ჩემ მიერ დამუშავებული პროექტით... სინქარის გადღება აღვიღალ შეიძლება 800 — 1 000 კმ-დღე საათში...

(ი. პერელმანი — „სახალისო ფიზიკა“).

რატომ ზღვაში ცხოვრობენ ვეშაპები

ბევრად ადრე, ვიდრე აღმართა მოდგმა ვანდებოდა, ხმელეთზე ცხოვრობდნენ ისეთი დიდი ცხოველები, როგორიც ახლა აღარ არიან. განსაკუთრებით დიდი იყვნენ მცე-
ხვლიკები. ერთი მათგანის — დამოდოკის სიგრძე 22 მეტრის აღწევდა, მეორის (ბრაქიოზავრის) სიმაღლე 11 მეტრს უდრიდა. წარმოდგენით ასეთი გიგანტი, რომელიც ჩვენი ქალაქის ქუჩებში ზეცხალიდა: მას შეეძლო თავი შემოეფარა მისამდგომელის ფანჯარაში. მასთან შედარებით თანამედროვე აფრიკული სპილო 31/2 მეტრი სიმაღლისა ანდა ყორღა თავისი 5 მეტრი სიმაღლით, მხოლოდ კარლავება.

სამაგიერით ოკეანეში ჩვენს დროშიც ცხოვრობს ცხოველი, რომელთან შედარებითაც ძველი გიგანტი-ცხოველები თვითონ გვეჩვენებიან კარლავებად. ეს ცხოველია ვეშაპი. აქ მოყვანილ სურათზე ვეშაპი ნაჩვენებია სპილოს (და სხვა გიგანტი ცხოველების) ვეშაპით, ვეშაპი გიგანტია სპილოსთან შედარებით. მისი სიგრძე დაახლოებით 30 მეტრს უდრის...

სიდიდის შესაბამისად ვეშაპს არაჩვეულებრივად დიდს წონა აქვს. არის ვეშაპები ე. წ. გრელანდიური ვეშაპები რომელთა წონა 90 და ზოგჯერ 100 ტონას შეადგენს.

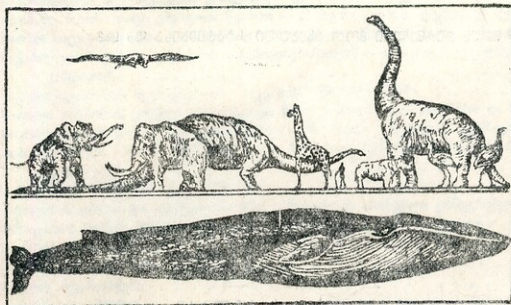
თუმცა ზოგჯერ ამბობენ „თევზი-ვეშაპი“, — მაგრამ ეს სწორი არ არის. ვეშაპი ისეთივე ძუძუმწოვარია, როგორც სპილო ან მარტორკი, და არა თევზი. ის გარემოება, რომ მას არა აქვს ბეწვი, არა აქვს უხინა ფეხები, წინა ფეხების მაგიერობას კი ფარფლები ასრულებენ, რომ მას თევზის კლდი აქვს, — მხოლოდ იმას ატყევენ, რომ ვეშაპი კარგად შეეგუა წყალში ცხოვრებას. ვეშაპები ფიქრებით სუნთქევენ (და არა ლაყუნებთ, როგორც თევზები). თავიანთ შვილებს ისინი ცოცხლად შობენ და რძით კვებდნენ, მათ თბილი სისხლი აქვთ. ერთი სიტყვით, ყველა მათი მთავარი თავისებურება იმის მანერებელია, რომ ვეშაპები უფრო სპილოსა და მარტორკის ენათესავენ, ვიდრე სკვალს ან ქარიყლებს.

მაგრამ, თუ ვეშაპი თევზი არაა, მაშინ რატომ წყალში ცხოვრობს და არა ხმელეთზე? იმიტომ, რომ ხმელეთზე მას გაქუცდება საკუთარი არაჩვეულებრივი სიმაღლე. ვეშაპის ძვლებს და კუნთებს არ შეუძლიათ გაუძლონ ასტონიანი ცხოველის წონას. როცა წყალში ცურავს, ვეშაპი არსებითად არაფერს არ იწონის. ყოველი მცურავი საგანი კარგავს თავისი წონიდან იმდენს, რამდენსაც თვითონ იწონის და სწორედ ამიტომ არ იძირება. ეს ისე უნდა გავიგოთ, რომ წყალი აძევებს მცურავ საგანს, აძევებს მას, თითქმის სპილოს მის წონას. რა წონაც არ უნდა ჰქონდეს ვეშაპს, ცხოველი მთლიანად კარგავს მას, როცა ცურავს.

მაგრამ, ვაი ვეშაპს, თუ იგი წყლის გარეშე აღმოჩნდება! ეს კი ზოგჯერ ხდება, როცა წყრილ თევზებზე ნადირობასს (ვეშაპი წყრილი თევზებით იკვებება) იგი მერჩხე ჯდება. იწყება წყლის მიქცევა, მერჩხე შიშვლიდება და ვეშაპი მთლიანად ხმელეთზე რჩება. თითქმის რა არის აქ საშიში: ვეშაპი ხომ თევზი არ არის და ფიქრებით სუნთქავს, რა უნდა მოუვლდეს მას? გიგანტი კი ერთ საათსაც არ შეუძლია გაძლება ასეთ მდგომარეობაში, იგი უსათუოდ დაიღუპება: მას ლუპავს საკუთარი სიმაღლე, რომელსაც იგი არ გრძნობდა წყალში, მაგრამ რომელმაც სრული სისილერით იჩინა თავი ხმელეთზე. ვეშაპი თელა ტანის დაწოლის გამო ისურვება მიიღება, რომლითაც სისხლი მიედინება, სუნთქვა წყდება. კუნთებს არ ძალუძთ ასეთი დიდი მკერდის გაფართოება და მსოფლიოს უდიდესი ცხოველი საკუთარი სიდიდისა და წონის მსხვერპლი ხდება.

ახლა თქვენ გესმით, თუ რატომ მარტო ზღვაში შეუძლიათ ცხოვრება ვეშაპებს და რატომ ხმელეთზე არ შეუძლიათ ცხოვრება ასეთი დიდი ტანისა და წონის მქონე ცხოველებს.

(ი. პერელმანი — „ფიზიკა ყოველ ნაბიჯზე“).

ხოლოვანი ვეშაპი სპილოსთან შედარებით 30-ჯერ მძიმეა და ყველა თანამედროვე და გარდასულ სახელოთა ცხოველებზე დიდია.

ს ა რ ა ნ ე შ ი

ბრჭანებულემა	2
ამხანაგ სტალინს—დიდ ბელადსა და მასწავლებელს, ლენინის უკვდავი საქმის განმგრძობს	3
ამხანაგ სტალინს	7
ამხანაგი ი. ბ. სტალინი და საბჭოთა მეცნიერება — აკადემიკოსი ს. ვაგილოვი	9
დიდი სტალინი და მეცნიერების განვითარება ნაციონალურ რესპუბლიკებში — ნიკო მუსხელიშვილი, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტი	15
ბუნების გარდაქმნის დიადი სტალინური გეგმა — ნიკო კეცხოველი, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრი	20
ი. ბ. სტალინი — სსრკ ელექტროფიკაციის სულისჩამდგმელი და ხელმძღვანელი — ნიკოლოზ გაბაშვილი, ტექნიკის მეცნიერებათა დოქტორი	25
სეისმომდგრადობის შესახებ საბჭოთა მეცნიერების განვითარება — კირიაკ ზავრიგვი, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრი	28
დიადი გარდაქმნა — გიორგი ჩიტაია, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის წევრი-კორესპონდენტი	30
საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ინსტიტუტებში	33
მედიკო კავშირი წარმოებასთან	37
მოსწავლე ახალგაზრდობა ეფუძლება ტექნიკას — ინჟინერი გიორგი ეპიტაშვილი, ნორჩ ტექნიკოსთა ცენტრალური სადგურის დირექტორი	39
ასტრონომიული მოვლენები 1950 წლის I კვარტალში — არდალიონ ფურცხვა-ნიძე	42
საგადასხვა	44

ნომრის ლათინური ასოს 1949 წელს შუარნალში მოთხოვნილი სტატიებისა და სხვა მასალების მარკინაბელი.

პასუხისმგებელი რედაქტორი—რ. აბლაძე

სარედაქციო კოლეგია:

საქ. სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრი რ. აბლაძე, საქ. სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრი კ. კუპრაძე, პროფესორი გ. კაკაბაძე, დოცენტი გ. მირიანაშვილი ინჟინერი კ. ბურბანიძე, ინჟინერი შ. ჯაბაშა, ე. წულაძე (რედაქციის პასუხისმგებელი მდივანი).

ხელმოწერილია დასაბეჭდად 24/I—50 წ., შევ. № 1924, ჟმ 01089, ტირაჟი. 5000.

საქ. სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებული პოლიგრაფიისა და გამომცემლობების საქმეთა სამმართველოს 1-ლი სტამბა. თბილისი, ორჯონიკიძის ქ. № 50.

1-ая типография управления по делам полиграфии и издательств при Совете министров Гр. ССР., Тбилиси, ул. Орджоникидзе № 50.

ჟურნალ „მეცნიერება და ტექნიკა“ 1949 წელს მოთავსებული სტატიებისა და სხვა მასალების მეჩვენებელი

№ 1

ჩენი სურნალი (მეორე)	83
მეცნიერების ბრწყინვალე კოორდინატორი — ნ. მახარაძე, ისტორიის მეცნიერებათა კანდადატი	2
გავლენიანი ჩენის მოსწავლე ახალგაზრდობაში ინტერესი ტექნიკურ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა შესწავლისადმი — საქ. ტ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის მდივნის ამხანაგ კ. ნ. ჩარკვიანის სიტყვიდან	3
საქართველოს ალექს. XVII ყრილობაზე 1948 წლის 27 დეკემბერს	6
ქართული ფოლადი — ნ. გომელაური, რუსთავეის მეტალურგიული ქარხნის დირექტორი, ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	8
საქართველოს მინერალური სიმდიდრე — თვალმეტყველო, საქ. სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრი	13
ჟენივი სითხე — ე. ანდრონიკაშვილი, ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა დოქტორი	15
მაღალი სიხშირის სარეზონანსო გამაგებებები — ა. ელიაშვილი, ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	20
ფოტოლენინი ანუ ელემენტური თვალის — დოცენტი ტ. ვეფხვაძე	23
როგორ ამოიკლასა სამუშაოს საიდუმლოება — ე. ხარაძე, ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა დოქტორი	28
როდის და როგორ წარმოიშენეს ხრამების მიდამოების კლდეები — გ. ხარაძე, გეოლოგიურ და მინერალოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი	33
აზნაბადის მიწისძვრა — ინჟინერი შ. ჯაბუა	37
რა არის რადიოლოგია	42
საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ინსტიტუტებში	45

№ 2

საქართველოს ბოლშევიკების ყრილობა — გ. ხამბახიძე, საქ. ტ. პ. (ბ) თბილისის კომიტეტის მდივანი	2
მდინარე რიონი იაფი ენერგიის წყარო — პ. შენგელია, ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	5
სიბრტყე სივრცე — გ. გომელაური, ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	9
საქართველოს ქარის ენერგიის გამოყენებისათვის — გ. სულაქველიძე, ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	13
საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ინსტიტუტებში	16
მაღალი სიხშირის ელემენტარული გამაგებებები — ინჟინერი დ. ხმადაშვილი	17
მიკროფონიდან ხმაბალანსირება — შ. ბებიაშვილი, ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	22
რას გვეუბნება სინათლის სივრცე — ნ. პოლიკავტოვი-ნიკოლაძე, ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	25
სამგზო — ავრონომი გ. მინდაძე	30
თბილისის უმაღლესი სასწავლებლების ასპირანტთა პირველი კონფერენცია	34
თბილისის პლანეტარიუმი — უფროსი ლაბორანტი გ. კვირკველია	35
დღე და ღამე	38
თეთრთავი კომპანი	40
ახალის მდინარეები	41

№ 3

საკავშირო კ. პ. (ბ) და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს მისალმება ამხანაგ ლავრენტ პავლეს-მე ბერიას	2
ბრანდებულ სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა ან. ლ. პ. ბერიას ლენინის ორდენით დაჯილდოების შესახებ	3
საქართველოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტისა და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მისალმება ამხანაგ ლავრენტ პავლეს-მე ბერიას	3
სამთო ინჟინრის პროფესია — აკადემიკოსი ლ. შევიაკოვი	4
მადანთა ძიების გეოფიზიკური მეთოდები — მიხეილ ნოდია, ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა დოქტორი	7
საქართველოს საკ. ალექს. XI ყრილობა	12
რას მოგვითხრობს საქართველოს მიწა — ივანე კაპარაძე, გეოლოგია-მინერალოგიის მეცნიერებათა დოქტორი	13
გენიალური აღმოჩენა — გიორგი ციციშვილი, ქიმიის მეცნიერებათა დოქტორი	19
რა ხდება ატმოსფეროში — ფასილ ლომინაძე, ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	24
საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ინსტიტუტებში	28
ენერგიის წყაროები — ვიქტორ კოკოაშვილი, ქიმიის მეცნიერებათა დოქტორი	29

სარტყელური დრო	
რა არის ნავთობი და რას გვამცხვს იგი — ლეონიდე მელიქაძე, ქიმიის მეცნიერებათა კანდიდატი	2
მავი ზღვა — თამარ ნუცუბიძე, გეოგრაფიულ მეცნიერებათა კანდიდატი	3
პარტიზანული იარაღის გამოგონებელი — მიხეილ დავითაშვილი	4
კომუნისტის ახალგაზრდა მწეხებელი ყოილობა — კოტე გუზგენიძე, საქართველოს ალკ ცენტრალური	5
კომიტეტის მდივანი კადრების დარგში	8
ატომი და დრო — აკადემიკოსი ა. ფერსმანი	12
ნავთობი და გეოლოგია — მირიან ძეგლაია, გეოლოგია-მინერალოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი	13
როგორ არკვევენ ზუსტ დროს	17
დღეგრძეობის ნაგებობათა გამაგრების ზოგიერთი სპეციალური მეთოდები — კონსტანტინე არსენიშვილი, ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	22
ბუნებრივი გაზების გამოყენება — აკაკი გვახაძე, ქიმიის მეცნიერებათა დოქტორი	25
მოხეტიალე ელექტროდენები და მათთან ბრძოლა — ინჟინერი ნიკოლოზ ჯაფარიშვილი	26
სტალინური პრემიის ლაურეატები	27
საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ინსტიტუტებში	26
გაოსტების გამოყენება მწეხებლობაში — ოთარ ონიშვილი, ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	31
როგორ ამოწმებენ ლითონის ნაწარმის ხარისხს — ინჟინერი შალვა თადეიდიშვილი	34
დამზადებული თბილისში	35
ენერგიის მარადისობის კანონი	37
საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიაში	38
სამეცნიერო გეგმადიკა ბულგარეთში	40
მეცნიერებისა და წარმოების მუშაკთა შემოქმედებითი თანამეგობრობისათვის	42
ბრძოლა ეკონომიკისათვის	43
მოსწავლეები ეუფლებიან ტექნიკას — ინჟინერი გიორგი კიკნაძე	

№5

გ. ი. ლენინის წერილი ი. ბ. სტალინისადმი რადიოტექნიკის განვითარების შესახებ	2
მატერიალიზმი და ემპირიოკრიტიციზმი — თანამედროვე ფიზიკა — მათე მირიანაშვილი, ფიზიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	3
საბჭოთა კავშირი მოწინავე რადიოტექნიკის ქვეყანა — ინჟინერი დიმიტრი ხშიადაშვილი	7
რადიოფიკაციის აღმავლობისაგან — ინჟინერი გრიგოლ ქრისტესაშვილი	10
ლაპარაკობის თბილისი — ლ. ესაკია	13
ოქაქიული მილაკები — შოთა ბეგიაშვილი, ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	16
რადიოიწყვერულობა საქართველოში — ალექსანდრე მიქაბერიძე	19
ნაშენი სიმაღლის ზღვარი — გიორგი ომაძე, ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	21
ფიქსირებული და მათი შესწავლის ამოცანები — გიორგი თვალთვაძე, ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	25
ზის ენერგია და მისი გამოყენება — ინჟინერი გიორგი სიჭინავა	30
ბენზინის ძალა — ინჟინერი ნ. ტიხონრაგვი	34
ტურესკოპული კინო-ინჟინერი — გრიგოლ ჯ. ი. ჯ. ჯ.	38
მორჩი რადიოიწყვერულობა — ინჟინერი ვასილ ცაგარელი	42
მჭიდრო კავშირი წარმოებისათვის	44

№6

გ. ი. ლენინის სიტყვების ჩანაწერების აღდგენა	1
ლითონები და ზთი ანაგობა — ვახტანგ ბერეჟიანი, ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	2
აწილკათა ამაჩქარებლები — ვლადიმერ ქაჭკაძე, საქ. მეცნიერებათა აკადემიის ფიზიკისა და გეოფიზიკის ინსტიტუტის ასპირანტი	8
ნდგენიშის შინაგანი ანაგობა — ფ. ი. ბუბლეინიკოვი	13
ნდგენიშის რიგები და საგნების თვლა — გიორგი ლომაძე, ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	18
სად იწყება დღე — გიორგი ხარდალიშვილი, გეოგრაფიის მეცნიერებათა კანდიდატი	21
ცელსულიდი — ახმედ ნოღაიდელი, ქიმიის მეცნიერებათა დოქტორი	23
პეროდნიკური მილი	24
ცალკეული გარკვევები — ნინო მაღალაშვილი, ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	27
ამინდი — კონსტანტინე პაპინაშვილი, ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	31
გზების გაუმჯობესება ნავთის საშუალებით — ინჟინერი ნ. კეხელი — კოპაძე	35
საბჭოთა რადიო-ფიზიკის მიღწევები — ვახტანგ ჯაფარიძე, სტალინის ანგელობის თბილისის უნივერსიტეტის ექსპერიმენტული ფიზიკის კათედრის უფროსი მასწავლებელი	39
ფიზიკა — ტექნიკის საფუძვლი — ალექსანდრე ბაბალოვი, ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	42

№7

დამზადებული თბილისში	45
გ. მ. დიმიტროვის გარდაცვალების გამო	1
საკავშირო კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოსაგან	
გიორგი მიხეილისძე დიმიტროვი	
ბულგარეთის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის	

ჩვენს ქვეყანა ავიაციის საშუალებლა — ევსტრაფი ტატანაშვილი, ავიაციის ხელმეფეობი ნებაყოფლობითი საზოგადოების საქართველოს კომიტეტის თავმჯდომარე	15
სამხედრო-სახელაო ფლოტი — ივანე მესტიურიშვილი, ინჟინერ-მაიორი	19
წაღწემა ნაღი — იაროსლავ ისეგელიანი, საბჭოთა კავშირის გმირი	23
საბჭოთა კავშირი მშენებელ საკუთრებო ტრანსპორტის ქვეყანა — იოსებ მარინაშვილი, ამიერკავკასიის რკინიგზის მთავარი ინჟინერი	26
ახალი თბილისი — ვიკტორია, წვეის ინჟინერ-კაპიტანი	27
სტალინის სახელობის რკინიგზი — ინჟინერი გრიგოლ დოლიძე, რიონპსის დირექტორი	31
წითელი სირიზოვი	35
კონსტანტინე — ანტონოვი დიმიტრი ტატანაშვილი, საქონსერვატრესტის მთავარი ინჟინერი	37
როგორ ვარჯიშობთ მინერალები — გიორგი გვახარია, გეოლოგია-მინერალოგიის მეცნიერებათა დოქტორი	41
კავშირის სინთეზის ფუძემდებელი — ემელიან გიორგაძე, ქიმიის მეცნიერებათა კანდიდატი	49
მარია სულაძესკაია — კურია	89
პირველი ქართული მუზიკა	81
წარჩინებული მემანქანე	44
რუსეთის ჰაერნავსობის ავიაციისა და გემთმშენებლობის წარსულიდან	

№8

პულკოვის ოსტერვატორიის ას ათი წელი — ა. მინაილი, სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის წევრი — კოვალენკო	1
ძველი ქართული კვრამიკული წარმოების ისტორიისათვის. — გიორგი ლომთათიძე, ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატი	6
დაიპირათ მიწის წიაღი — ინჟინერი შოთა ქიპაშვილი	11
ქიათურის მარგანეცის მრეწველობა — ალექსანდრე გვაშელი, გეოლოგია-მინერალოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი, ჭიათურის მარგანეცის ტრესტის მთავარი გეოლოგი	15
პირველი რუსული ორბიტალური	18
როგორ დიდმა საინჟინრო ნაგებობათა გეგმაში — გიორგი ქარცივაძე, ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	19
კომიტეტი — აკაკი ჯინჭელაშვილი, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აბსტრუქტის სამთო-ასტროლოგიური ოსტერვატორიის თანამშრომელი	23
მ. გ. სტრელოვი — ვერა მუშლაძე, სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ფიზიკისა და გეოფიზიკის ინსტიტუტის უკრაინის მეცნიერი თანამშრომელი	28
ახალი მანქანა-იარაღები მეცნიერებისათვის — აკაკი აფხაძე, ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	29
საბჭოთა ავტომატიზმების მიღწეები	33
გვინოიის ოსტატები	35
ახალი სამშენებლო ამუშ	38
ახალგაზრდობა ეფუძნება ტექნიკას	39
საქართველოს მტკაღრუთა სამეცნიერო საინჟინრო-ტექნიკურ საზოგადოებაში — ნიკო ქაშაყაშვილი, საქართველოს მტკაღრუთა სამეცნიერო საინჟინრო-ტექნიკური საზოგადოების თავმჯდომარე	42
ფ. ფ. ბელინსკაშვილი	44
რეცეპტივი გიგანტები ჩვენს გარშემო და ჩვენს შიგნით	40

№9

წერილი ახალგაზრდობისადმი — ი. პ. პავლოვი	2
გენიალური მეცნიერი — აკადემიკოსი ი. ბერიტაშვილი	3
მჭიდრო კავშირი წარმოებასთან	6
დიდება საბჭოთა ტანკისტებს — ისიდორე სილაგაძე, არმიის ხელმეფეობი ნებაყოფლობითი საზოგადოების საქართველოს რესპუბლიკური კომიტეტის თავმჯდომარე	7
ნივთიერების მიწისებრი მდგომარეობა — კალე ქუთათელიაძე, ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	11
წყალმომარაგების საკითხი საქართველოში — პროფესორი ევგენ დიასამიძე, მეცნიერებისა და ტექნიკის დამსახურებული მოღვაწე	15
პროტურბანეტები მუზეუ — შალვა ჩხაიძე, გეოგრაფიის მეცნიერებათა კანდიდატი	19
თბილისის ახალი არქიტექტურული ანსამბლები — ინჟინერი — სიმონ ნაციაშვილი	23
ავტომატები და დანია ავტომატური სახები — თარეხიკაშვილი, ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატი	27
საკვირველი ნივთიერება	32
ელექტრონიკატორი საბჭოთა მეცნიერების თვალსაჩინო მოღვაწე — არკადი ადამოვი	33
რამდენი წლისა ზღვი ზღვა — მირიან ძეგელია, გეოლოგია-მინერალოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი	38
საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ინსტიტუტში	41
ასტრონომიული მოვლენები 1949 წლის IV კვარტალში — არდალიონ ფურცხვანიძე	43
სწავლასა — პლანეტარული მოვლენების ზოგიერთი პროექტები	45

№10

ნაკადი (დახვა „დბ 300“-ის ნაკადური წარმოება) — ალექსანდრე ბერიტაშვილი, თბილისის კიროვის სახელობის ქარხნის მთავარი ინჟინერი	2
ლითონების დამუშავება ჩქაროსნული ჭრით — ინჟინერი ნიკოლოზ ძაძაშვილი	7
ანდრია რაზაძე — ლევან გოგიელი	11
ბრძემდი მაღიდაზე	14
ავტომატიზმების კონსტრუქციების განვითარება საბჭოთა კავშირში. — რაფიელ დვალის, ტექნიკის მეცნიერებათა დოქტორი	15
ქიმიის ისტორიის შესანიშნავი თარიღი — პლატონ გოგორიშვილი, ქიმიის მეცნიერებათა კანდიდატი	19
დიდი მეცნიერი — ივანე თუშაშვილი, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ბოტანიკის ინსტიტუტის დირექტორი	23

0360 5 038.

16/24 3. 145/57

МЕН. ТИХ
ГОСПРЕДЛ. Г. НА
КОРОВЫИ.
2 12

0360 5 038.
0360 5 038.

ЕЖЕМЕСЯЧНЫЙ НАУЧНО-ПОПУЛЯРНЫЙ ЖУРНАЛ
«МЕДИЦИНЕРА და ТЕХნიკა».

издаваемый Академией Наук
Грузинской ССР
(на грузинском языке)

Тбилиси
1949